

Urząd Miejski w Reczu

**STRATEGIA ROZWOJU
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO
GMINY RECZ
do roku 2020**

STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO GMINY RECZ DO ROKU 2020.

Dokument został opracowany przez Zespół w składzie:

1. Zbigniew Ligus – Burmistrz Recza 2002- 2006
2. Piotr Bohdziewicz – Wiceburmistrz 2002-2006
3. Józef Romanowski – Burmistrz Recza 2006-2010
4. Aleksander Jałowiecki – Wiceburmistrz 2006-2010
5. Pani Katarzyna Piekarska – Smus - Koordynator Zespołu w 2006r.
6. Pani Dorota Miśkiewicz – Koordynator Zespołu w 2007r.
7. Pani Jolanta Kiłoczko – członek
8. Pan Zygmunt Krzysztof Lipka – członek
9. Pan Andrzej Hejza- członek

Urząd Miejski w Reczu, ul. Ratuszowa 17, 73-210 Recz.

Spis treści

WSTĘP.....	7
I DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO GMINY RECZ..	9
1.1. Układ geograficzny.....	9
Geologia.....	10
Surowce naturalne.....	11
Wody powierzchniowe.....	11
Stawy hodowlane.....	13
Wody podziemne.....	13
Klimat.....	14
Gleby.....	15
1.2. Historia Miasta i Gminy	16
Istniejące obiekty zabytkowe	17
1.3. Przyroda i ochrona środowiska	19
Obszary i obiekty chronione.....	21
Zanieczyszczenie środowiska.....	23
1.4. Komunikacja.....	25
Telekomunikacja	27
1.5. Ludność – demografia.....	28
Przyrost naturalny	30
Ekonomiczne grupy wiekowe	31
Migracje	31
Wykształcenie	32
Źródła utrzymania	32
Osoby niepełnosprawne	33

1.6. Baza mieszkaniowa	34
Sytuacja mieszkaniowa	36
1.7. Infrastruktura techniczna	38
Drogi.....	38
Sieć wodociągowa.....	39
Sieć kanalizacyjna	40
Plan gospodarki odpadami	41
Sieć ciepłownicza	42
Gazyfikacja.....	43
Elektryczność	44
1.8. Infrastruktura społeczno- socjalna.....	45
Edukacja	45
Służba zdrowia	46
Pomoc społeczna	46
Bezpieczeństwo publiczne	47
Kultura i sztuka	48
Sport	49
Organizacje pozarządowe.....	50
1.9. Rynek pracy	53
1.10. Działalność gospodarcza (poza rolnicza)	57
1.11. Działalność rolnicza.....	60
1.12. Leśnictwo.....	63
1.13. Turystyka	64
1.14. Administracja	65
Główne działania Rady Miejskiej i Burmistrza w latach 2002-2020.....	66
Współpraca z innymi gminami	67
Współpraca zagraniczna.....	67

Własność gruntów i budynków	68
Pozyskiwane środki pomocowe	68
Informacja i promocja	71
1.15. Budżet gminy	72
1.16. Dokumenty programowe jakie posiada gmina Recz	74
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Recz.....	74
Wieloletni Plan Inwestycyjny	74
Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Recz	75
Ochrona Środowiska dla Gminy Recz	76
Wspieranie Przedsiębiorczości w Gminie Recz.....	77
Studium Krajobrazu Kulturowego Miasta i Gminy Recz	77
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla części miasta Recza	78
Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego	79
Programy Odnowy Miejscowości Wiejskich.....	80
Plan Rozwoju i Odnowy Miasta Recz.....	80
II STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-	
GOSPODARCZEGO GMINY RECZ.....	81
2.1. Proces budowy strategii rozwoju	81
2.2. Badania opinii społecznej	85
Badania ankietowe	85
Spotkania z liderami gminy.....	88
2.3. Analiza SWOT.....	90
2.4. Główne problemy rozwojowe.....	96
2.5. Scenariusze rozwoju.....	96
Scenariusz najbardziej prawdopodobny.....	97
Scenariusz optymistyczny	98
Scenariusze pesymistyczne	100

2.6. Wizja i misja rozwoju Gminy	102
Wizja	102
Misja.....	103
2.7. Priorytety, cele i zadania rozwoju	103
Priorytet Nr I – Rozwój gospodarczy gminy Recz	103
Priorytet Nr II – Społeczeństwo	110
Priorytet Nr III – Ochrona środowiska.....	114
Priorytet Nr IV – Ochrona dziedzictwa kulturowego	116
Priorytet Nr V – Promocja Gminy Recz	117
2.8. Realizacja strategii	121
Zasady wdrażania.....	121
Zasady finansowania	122
Mechanizm udzielania wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego	125
Zasady monitorowania	126
Płaszczyzny powiązań ze Strategią Rozwoju Woj. Zachodniopomorskiego.....	129
Promocja gminy	133
WNIOSKI.....	135
ZAŁĄCZNIKI	136

Wstęp

Strategia rozwoju gminy to koncepcja systemowego działania, polegająca na: formułowaniu długookresowych celów rozwoju i ich modyfikacji w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu, określaniu zasobów i środków niezbędnych do realizacji tych celów oraz sposobów postępowania zapewniających optymalne ich rozmieszczenie i wykorzystanie w celu elastycznego reagowania na wyzwania otoczenia i zapewnienia gminie korzystnych warunków rozwoju.

Gmina Recz, aby w pełni mogła wykorzystywać swoje atuty i rozwijać się w warunkach integracji europejskiej i wzrastającej roli samorządów lokalnych musi posiadać jasno sprecyzowane kierunki działań, usystematyzowane w postaci spójnego dokumentu, jakim jest Strategia Rozwoju Społeczno –Gospodarczego Gminy Recz.

Niniejszy dokument stanowi narzędzie umożliwiające władzom samorządowym Gminy skuteczne rozwiązywanie problemów gospodarczych, społecznych, ekologicznych i przestrzennych. Strategia Rozwoju Społeczno- Gospodarczego jest również dokumentem stanowiącym podstawę do pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację przedsięwzięć rozwojowych w gminie, a zwłaszcza środków pochodzących z Unii Europejskiej (Fundusze Strukturalne i Fundusz Spójności).

Posiadanie długookresowych planów rozwoju uwzględniających podstawowe cele i zadania jest warunkiem koniecznym w przypadku ubiegania się o środki pomocowe np. w ramach Regionalnego Planu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013.

Zarządzanie Gminą w obecnych warunkach umożliwiających podejmowanie szeregu działań rozwojowych wymaga długookresowego i systematycznego planowania. Logika Strategii Rozwoju, a co za tym idzie wynikającego z niej sposobu zarządzania gmina opiera się na następujących założeniach:

- identyfikacja i hierarchizacja problemów w poszczególnych obszarach funkcjonowania Gminy,
- wskazanie dróg rozwiązania zdefiniowanych problemów,
- kompleksowe podejście do problemów gminy z uwzględnieniem czynników wewnętrznych (mocne i słabe strony) oraz czynników zewnętrznych (szanse i zagrożenia),
- planowanie działań w długim horyzoncie czasowym,
- realizacja zaplanowanych działań i monitorowanie osiągniętych efektów.

Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy Recz

Z uwagi na wyżej wymienione potrzeby powstała Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Recz. Strategia została zbudowana w oparciu o kilka źródeł informacji min.: powszechnie dostępne dane statystyczne, dane opracowane przez Urząd Miejski w Reczu, dane zebrane poprzez ankiety oraz informacje będące rezultatem spotkań - warsztatów strategicznych liderów gminy.

Zasadniczą rolę w procesie tworzenia Strategii odegrali partnerzy społeczno – gospodarczy, którzy w czynny sposób brali udział w formułowaniu i precyzowaniu obszarów i kierunków rozwoju gminy.

Niniejszy dokument składa się z dwóch zasadniczych części. Część pierwsza to opis istniejącej sytuacji (diagnoza stanu gminy) oraz obecnych i przyszłych problemów oraz szans rozwojowych (analiza SWOT). Część druga natomiast dotyczy przedsięwzięć, które należy podjąć, aby zapewnić rozwój gminy. Ponadto dokument zawiera informacje na temat sposobu wdrażania, monitorowania oraz oceny działań podjętych w ramach celów strategicznych gminy.

I Diagnoza stanu istniejącego gminy Recz

1.1. Układ geograficzny

Gmina Recz położona jest na Pojezierzu Ińskim, w południowej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie Choszczeńskim. Leży wśród wzgórz nad rzeką Iną i Reczanką, na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: drogi krajowej nr 10 (Szczecin – Bydgoszcz) oraz drogi wojewódzkiej nr 151 (Gorzów Wlkp.– Świdwin). Przez gminę przebiega linia kolejowa Stargard Szczeciński – Piła. Od północy graniczy z gminą Dobrzany (powiat Stargardzki) oraz gminą Kalisz Pomorski (powiat Drawski), na wschodzie z gminą Drawno, na południu z gminą Choszczno, a na zachodzie z gminą Suchań (powiat Stargardzki).

Miasto Recz jest siedzibą władz samorządowych. Gmina usytuowana jest na historycznym pograniczu Pomorza i Wielkopolski. W latach 1975-1999 roku gmina przynależała do województwa gorzowskiego. Okolice Recza cechują się dużymi deniwelacjami terenu. Miasto leży na wysokości 50 m n.p.m.; natomiast wzgórza nad miastem wznoszą się ponad 100 m n.p.m.

Gmina Recz zajmuje powierzchnię 180,35 km², z czego powierzchnia miasta Recz to ok. 12 km². Zamieszkuje ją 5 925 osoby (stan na dzień 31.12.2007r.), co daje średnią gęstość zaludnienia 33,4 osoby/ km². Gmina podzielona jest administracyjnie na 15 sołectw, w których znajdują się 23 miejscowości. Zestawienie sołectw i ich miejscowości przedstawia poniższa tabela. Siedzibą władz samorządowych jest jedyne miasto w obrębie Gminy Recz.

Tabela 1. Wykaz sołectw z terenu gminy i miasta Recz.

Lp.	Sołectwo	Miejscowości należące do sołectwa
1.	Lubieniów	Lubieniów, Lestnica, Witosław i Rybnica
2.	Nętkowo	Nętkowo
3.	Wielgoszcz	Wielgoszcz
4.	Suliborek	Suliborek
5.	Sulibórz	Sulibórz, Leśniczówka Bytowo
6.	Rybaki	Rybaki
7.	Sokoliniec	Sokoliniec
8.	Sicko	Sicko, Trzebień
9.	Pomień	Pomień, Pomianka

10.	Pamięcin	Pamięcin
11.	Jarostowo	Jarostowo
12.	Żeliszewo	Żeliszewo, Chełpina
13.	Rajsko	Rajsko
14.	Grabowiec	Grabowiec, Kraśnik
15.	Słutowo	Słutowo

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Reczu

Geologia

Teren gminy Recz należy do geologicznie młodych, uformowany został podczas ostatniego zlodowacenia. Miejscami występują piaski i żwiry akumulacji czołowej. Zagłębienia rynien lodowcowych wypełniają głównie torfy niskie i gleby torfowo – murszowe. Dominuje tu krajobraz wysoczyzn i równin morenowych Pojezierza Ińskiego i Choszczeńskiego, oddzielonych przebiegającą przez środek gminy pradoliną Iny. W północno wschodniej części gminy występują skupienia pagórków moreny czołowej o najbardziej zróżnicowanej rzeźbie, należące do mezoregionu Pojezierze Ińskie. Największymi różnicami wysokości względnych charakteryzują się leśne tereny na wschód od Suliborka, a także obszar pomiędzy Reczem, Wielgoszczą i Nętkowem. Na południe od Recza rozciągają się faliste tereny Pojezierza Choszczeńskiego.

Dominującą formę ukształtowania powierzchni gminy stanowi wysoczyzna morenowa wyniesiona do wysokości 120 m n.p.m. W środkowej części obszaru gminy występuje rynna polodowcowa rzeki "Iny" wypełniona utworami organicznymi i piaskami. Otaczająca rynnę wysoczyzna ma rzeźbę falistą i nisko pagórkowatą średnie deniwelacje dochodzą do 10m a spadki do 8%. Najwyżej położony punkt to Krzyżowiec k. Nętkowa wznoszący się na 120,5 m n.p.m. Najniżej położony punkt znajduje się przy ul. Chyżej – 40 m n.p.m.

Ukształtowanie terenu nie stwarza problemów w zagospodarowaniu obszarów gminy i sprzyja rozwojowi rolnictwa i osadnictwa. Czynniki mogące wpływać na zmiany krajobrazu i przypowierzchniowej skorupy ziemskiej są kopalnie, oraz związana z nimi infrastruktura.

Na terenie gminy Recz nie występują kopalnie złóż naturalnych, stad nie wpływają na zmiany ukształtowania terenu.

Surowce naturalne

Bazę surowcową kruszywa naturalnego stanowią złoża żwirowo – piaszczyste (pospółki i kruszywo naturalne grube) i złoża piaszczyste (kruszywo naturalne drobne). Na terenie gminy, na południe od miasta Recz (ul. Choszczeńska) występuje jedno udokumentowane złożo piasków i pospółki o zasobach około 0,3 mln ton.

Duże możliwości rozpoznania nowych złóż zarysowują się w strefie czołowomoronowej fazy pomorskiej na odcinkach: Objezierze – Suliszewo – Recz – Suliborek.

Na terenie gminy udokumentowano jedno złożo kredy jeziornej (Kraśnik – Recz). Aktualnie nie prowadzi się eksploatacji złoża. Złożo rozpoznane jest wstępnie, a szacunkowo jego zasoby oceniane są na ok. 2 mln ton.

Według Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie na terenie gminy Recz jest rozpoznane jedno złożo torfu Kraśnik – Recz, o zasobach około 1 mln ton. Na terenie gminy nie stwierdza się obecnie torfowisk. Udokumentowanych jest 6 złóż gytowisk o powierzchni od 53 do 391 ha. Gytowiska te znajdują się w obszarze planowanego zespołu Przyrodniczo – krajobrazowego „Kraśnik” w obrębie, którego istnieją dwa użytki ekologiczne. Na obszarze gminy nie prowadzi się wydobywania torfu.

Wody mineralne (chlorowo – sodowo – wapniowo – magnezowe) występują w gminie Recz na znacznych głębokościach, są nieudokumentowane.

Wody powierzchniowe

Sieć hydrograficzną wód powierzchniowych tworzą dopływy Drawy, rzeka Ina, Stobnica (na granicy gminy z gminą Choszczno) oraz niewielkie jeziora, ciekły podstawowe i rowy.

Podstawowym ciekim na terenie gminy jest rzeka Ina stanowiąca największy dopływ rzeki Odry w granicach województwa zachodniopomorskiego. Jej źródła znajdują się na Pojezierzu Ińskim w rejonie miejscowości Ciemnik. Odcinek o długości 18 km znajduje się w obrębie Gminy Recz, co stanowi 14% całkowitej długości tej rzeki.

Drugą, co do wielkości rzeką Gminy Recz jest Stobnica, której 36,6% (9 km) wód przepływa przez obszar gminy.

Poza wymienionymi głównymi ciekami na terenie gminy znajdują się kilka mniejszych cieków i kanałów. Większe z pośród nich to: Kanał Słutowo (Reczanka), Kanał Sisko, Kanał Żeliszewo, Bagnica I oraz Kanał Recz.

Na terenie gminy nie występują jeziora o powierzchni większej niż 50 ha. Największym z istniejących na terenie gminy zbiorników wodnych jest Kraśnik Duży (17,38 ha), a najgłębszym Cedynia (Żeliszewo) o średniej głębokości 24 m.

Charakterystyka niektórych zbiorników wodnych znajdujących się na terenie gminy Recz przedstawia się następująco:

Cedynia (Żeliszewo) – śródpolne jezioro o powierzchni 11,69 ha. Od strony wsi Żeliszewo znajduje się małe, wąskie kąpielisko. Poza tym miejscem brzegi z jeziora są bardzo zabagnione i mało dostępne. Zbiornik ten został przebadany pod względem właściwości fizyko – chemicznych oraz zawartości w nim metali ciężkich (lipiec 2003 AR Szczecin) i nie stwierdzono żadnych przekroczeń norm, które mogłyby wykluczyć te wody z użytkowania rekreacyjnego.

Kraśnik Duży – jezioro o powierzchni 17,38 ha, zlewnia przeważnie leśna. Zbiornik ten nie nadaje się do użytkowania rekreacyjnego, jednak niedostępne, podmokłe tereny obrosnięte roślinnością bagienną stwarzają wspianiałą ostoje dla zwierząt i stanowią swoisty rezerwat rzadkich gatunków zarówno flory jak i fauny.

Kraśnik Mały – jezioro o powierzchni 7,77 ha, w znacznej części zarośnięte roślinnością zanurzoną, brzegi mało dostępne. Należy do obszaru, który jest cenny przyrodniczo.

Rajsko Duże – połączone jest wąskim kanałem z jeziorem Rajsko Małe. Jest to zbiornik śródpolny o powierzchni 6,02 ha, znajdujący się w tej samej rynnie, co Rajsko Małe. Dzierżawcą obiektu jest PZW. W północno – wschodniej części tego zbiornika znajduje się trawiasta plaża i kąpielisko. Jezioro to podobnie jak Jezioro Żeliszewo było badane pod względem właściwości fizyko – chemicznych oraz zawartości w nim metali ciężkich (lipiec 2003 AR Szczecin) i nie stwierdzono żadnych przekroczeń norm, które mogłyby wykluczyć te wody z użytkowania rekreacyjnego.

Rajsko Małe – wąskie, rynnowe jezioro zorientowane na północ – południe o powierzchni 4,10 ha. Dzierżawcą obiektu jest PZW. Brzegi jeziora są bardzo zakrzaczone i strome. Występują tu liczne źródliska. Jezioro nadaje się w zasadzie do wędkarstwa i w ten właśnie sposób jest użytkowane. Jednak na obszarze tym istnieje możliwość zanieczyszczenia zbiornika wodnego na skutek spływu powierzchniowego szkodliwych substancji z okolicznych pól uprawnych, gdyż jezioro to stanowi śródpólną zlewnię.

Sulibórz – jezioro śródleśne o powierzchni 18,05 ha. Dzierżawcą tego obszaru jest ALP. Zasilane jest wodą z przyległych terenów bagiennych.

Lubieniów – jezioro śródpolne o powierzchni 2,13 ha.

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy znajdują się dwa duże zbiorniki wód powierzchniowych: jezioro Sierakowskie, Wapnickie i jezioro Głębokie.

Stawy hodowlane

Oprócz naturalnych zbiorników wodnych na terenie gminy znajdują się także sztuczne zbiorniki wodne – stawy rybne będące jednocześnie zbiornikami retencyjnymi wód.

Pomimo okresowego zrzutu wód ze stawów, które mogą na bardzo krótki okres zakłócić właściwości fizyko – chemiczne, te nie stanowią żadnego zagrożenia dla środowiska naturalnego. Wykaz stawów hodowlanych na terenie gminy Recz przedstawia tabela 2.

Tabela nr 2. Wykaz stawów hodowlanych na terenie miasta i gm. Recz.

Lp.	Miejscowość/ Właściciel	Powierzchnia/ha
1.	Rybaki	39.81
2.	Rajsko	8.06
3.	Pomień	53.03
4.	Sokoliniec	16.00
5.	Wielgoszcz	6.00
6.	Recz	69.48
	Ogółem teren gminy	192.38

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Reczu

Wody podziemne

Na terenie Gminy Recz eksploatowane są głównie wody z utworów czwartorzędowych a użytkowy poziom wodonośny występuje na głębokości od 20 do 135 m p.p.t. Najpłycej wody podziemne zalegają w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Iny i tam też najsilniej związane są z wodami powierzchniowymi, a tym samym najbardziej narażone są na zanieczyszczenia zarówno naturalne jak i antropogeniczne.

Zasoby wód podziemnych piętra czwartorzędowego mogą być w kontakcie z wodami Iny. Strefy wysoko zasobowe w obrębie poziomu użytkowego o dużej miąższości warstwy wodonośnej występują na południowych fragmentach gminy oraz w rejonie Słutowa,

Nętkowa i Sokolińca (małe powierzchniowo). Strefy alimentacji poziomu użytkowego występują w całej gminie.

Z ostatnich badań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Choszcznie wynika, iż spośród 12 stacji uzdatniania wody wykorzystywanych przez mieszkańców gminy Recz na cele spożywcze, woda spełnia normy wody przeznaczonej do spożycia.

Klimat

Klimat gminy Recz kształtują masy powietrza wilgotno – morskiego i podzwrotnikowego napływające z zachodu oraz w mniejszym stopniu polarno – kontynentalnego ze wschodu i arktycznego z północy.

Pod względem klimatycznym omawiany obszar wchodzi w skład krainy barlinecko – wałeckiej, charakteryzującej się niską temperaturą i dużą wilgotnością. Średnia roczna temperatura wynosi około 7,8 °C, średnia stycznia - 1,6 °C, a lipca +17,5 °C. Rocznie spada około 617 mm opadów. Pogoda potrafi tu być zupełnie inna niż wewnątrz pobliskiego kompleksu leśnego Puszczy Drawskiej, gdyż w okolicach Recza jest np. większa częstotliwość burz.

Warunki klimatyczne na terenie Miasta i Gminy Recz są bardzo korzystne przede wszystkim dla rolnictwa gdyż:

- średnia temperatura w okresie wegetacyjnym wynosi 12,4 °C, natomiast w okresie od maja do lipca +14,9 °C;
- długość okresu gospodarczego na terenie gminy wynosi 248 – 252 dni, okresu wegetacyjnego od 216 do 220 dni a okresu dojrzewania roślin 83 – 89 dni;
- średnia roczna suma opadów waha się od 550 do 617 mm;
- długie i wczesnie rozpoczynające się zimy z liczbą dni mroźnych 35 – 60 i zalegania pokrywy śnieżnej średnio 55 – 60 dni. Pokrywa śnieżna wykazuje charakter nietrwały, a okresy bezśnieżne są pospolite niemal corocznie;
- dobre warunki przewietrzania wysoczyzny (występują jednak lokalne inwersje w rynnach dolin i obniżen).

Gleby

Dobre warunki klimatyczne i glebowe sprawiły, iż przeważający obszar gminy ma charakter rolniczy – z przewagą gruntów orných i dominującymi glebami znajdującymi się w IV i V klasie bonitacyjnej gleb. Zestawienie użytkowania gruntów na terenie Gminy Recz (z podziałem na miasto i wieś) przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Recz według powierzchni ewidencyjnej

Gmina	Grunty ogółem [ha]	Użytki rolne [ha]	Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia [ha]	Grunty zabudowane i zurbanizowane [ha]	Grunty pod wodami [ha]	Nieużytki [ha]	Tereny różne [ha]
ogółem	18042	10 127	6276	515	264	839	21
miasto	1234	848	131	135	55	62	2
wieś	16 809	9 279	6 145	380	209	777	19

Źródło: Bilans gruntów Starostwa Powiatowego w Choszczynie, Wydziału Nieruchomości, geodezji, kartografii i katastru.

Na terenie gminy występują średnio ciężkie gleby wytworzone z piasków luźnych, słabo gliniastych i gliniastych oraz z glin zwałowych i mursze powstałe z torfów. Najlepsze gleby występujące w gminie to głównie gleby brunatne pszenno- żytnie i pszenne dobre, w klasach IIIA i IIIB, wytworzone najczęściej z glin lekkich, rzadziej średnich, często nieco spłaszczonych od powierzchni. Jednak największy procent gleb na terenie gminy stanowią gleby zbożowo-pastewne mocne (klasa IVA i IVB). Są to gleby żytnio-ziemniaczane dobre z niewielkim udziałem gleb żytnio-ziemniaczanych słabych i zbożowo-pastewnych słabych w klasie IV, których ilość to ponad 360 ha występują głównie na styku z terenami leśnymi. Są to gleby, które należy wziąć pod uwagę przy zalesieniach.. Posiadają one nieco lżejszy skład mechaniczny i są mniej zasobne w składniki pokarmowe. Bonitacja gleb w gminie Recz przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Bonitacja gleb w gminie Recz

	Klasy bonitacyjne							
	I	II	IIIA	IIIB	IVA	IVB	V	VI
[ha]	-	-	108	1129	2502	1086	887	223

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Reczu.

1.2. Historia Miasta i Gminy

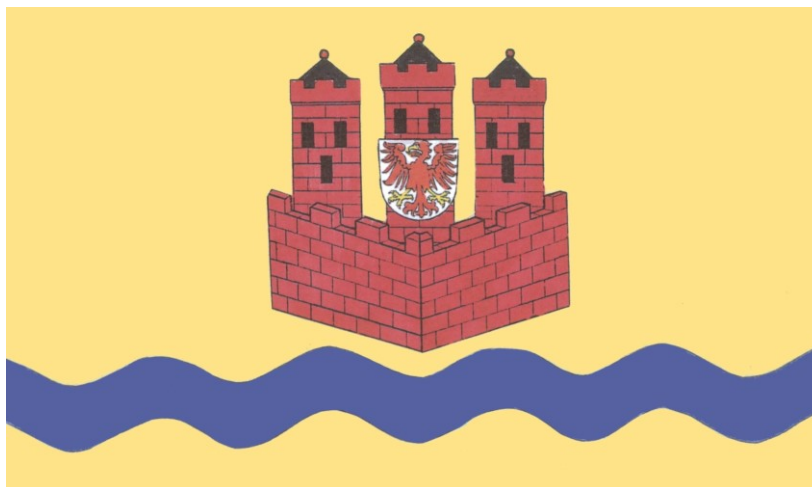
Najstarszą wzmiankę o Reczu zawiera dokument z 1269 r., w którym pada nazwa „Rez”, natomiast za datę założenia miasta przyjmuje się 1284 -5 r. Późniejsza nazwa Recz pochodzi prawdopodobnie od słowiańskiego słowa oznaczającego miejsce nad rzeką. Przez stulecia miasto nosiło nazwę „Reetz”. W latach 1945/46 obowiązywała nazwa „Rzeczyca”, zmieniona następnie na „Recz Pomorski”. Z czasem określenie „pomorski” wyszło z użycia.

Na przestrzeni siedmiu wieków miasto używało dwóch herbów, które w różnych okresach historii nawiązywały do założycieli lub właścicieli miasta.

Obecnie przedstawia on w złotym polu narożnik czerwonego muru z krenelażem, nad nim czerwony mur i trzy wieże o trzech oknach i czarnych dachach. Na murze środkowej wieży znajduje się srebrna tarcza z czerwonym orłem.

Flaga miasta wygląda następująco – na złotym polu herb miasta z ukośną, błękitną linią symbolizującą rzekę Inę, nad którą położone jest miasto.

Rysunek 2. Flaga miasta.

Źródło: UM w Reczu

We wczesnym średniowieczu był tu słowiański ogród i osada targowa na podgrodziu. W 1269 r. tutejsze tereny opanowała Brandenburgia, tworząc na nich Nową Monarchię. Po 1284 r. obok starej osady lokowano miasto, a na miejscu dawnego słowiańskiego grodu ufundowano w 1296 r. Klasztor Cysterek. Od 1370 roku do XVIII wieku miasto należało do rodu Wedłów. W latach 1402 – 54 było w rękach Krzyżaków, natomiast w czasie wojny trzydziestoletniej Recz zastał częściowo zniszczony, także ponownie przez pożar w 1686 roku.

W 1657 r. podczas wojny polsko – szwedzkiej Recz zdobyli Polacy pod wodzą Stefana Czarnieckiego. W połowie XIX wieku miasto było lokalnym ośrodkiem handlowym dla rolniczego zaplecza, a także niewielkim ośrodkiem sukiennictwa. W 1939 r. liczyło 3600 mieszkańców. W 1945 roku miała tu miejsce bitwa czołgów w wyniku, której miasto zostało zniszczone w około 70%.

Miasto Recz zachowało układ średniowiecznego miasta o owalnym zarysie i jest do dzisiaj w większości opasany murem obronnym z kamieni polnych, zbudowanym w XIV – XV wieku, którego grubość wynosi 1,10 -1,20 m. Najwyższa zachowana jego wysokość to 5 m.

Recz leży na historycznym szlaku zwanym „Szlakiem cysterskim”, który wyznaczają miejscowości, gdzie osiedlili się cystersi. Klasztor w Reczu został ufundowany przez margrabiów brandenburskich w 1294 r. Osiadły tutaj cysterki na wzgórzu zwanym dzisiaj „Wzgórzem Klasztornym”. Do tego międzynarodowego „Szlaku Cysterskiego” należą także: Bierzwnik, Pełczyce, Marianowi, Kołbacz oraz Koszalin.

W XIII wieku przez Recz podążały zastępy rycerstwa na wyprawy krzyżowe, organizowane przez rycerstwo Niemiec, Francji i Anglii na tereny Prus, Litwy i Żmudzi. Na tym szlaku spotykane są ślady templariuszy, Krzyżaków oraz na przykład joannitów. Opisywany szlak pokrywał się częściowo ze sławnym traktem handlowym „Via Marchonis”, czyli „Droga Margrabiów” prowadzącym z Berlina do Królewca. W Reczu znajdowała się komora celna.

Istniejące obiekty zabytkowe

W zakresie problematyki związanej z ochroną zabytków Recz posiada szczegółowe opracowanie pt. „Studium Krajobrazu Kulturowego Miasta i Gminy Recz“ sporządzonego w 2003 roku. W ramach niniejszego dokumentu zaproponowano następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

Strefa A - ścisłej ochrony konserwatorskiej

- a) historyczny układ przestrzenny miasta - pierwotny układ miejskiej sieci dróg – w granicach zasięgu dawnej fosy, obecnie otaczającego mury pasa terenów ogrodów, wraz z parkiem miejskim (dawny Młyn Przedni);

Strefa B – ochrony konserwatorskiej

- a) historyczny układ przestrzenny osady Chyże - pierwotny układ miejskiej sieci dróg – w granicach zasięgu skrajnych działek siedliskowych

- b) historyczny układ przestrzenny zespołu kolejowego - pierwotny układ znajdujący się po południowej stronie linii kolejowej, około 2 km od obwarowanego miasta – obejmujący pięć budynków wraz z układem komunikacyjnym;

Strefa K – ochrony krajobrazu kulturowego

- a) cmentarz poewangelicki, obecnie w części komunalny – wraz z kaplicą cmentarną, szpalerem lip, kamiennie-murowaną bramą,
b) aleja lipowa wzdłuż drogi dojazdowej,
c) aleja kasztanowa wzdłuż drogi dojazdowej;

Strefa E – ochrony ekspozycji miasta

- a) teren z drogi z Suchania do Recza, widok na grodzisko.

Najcenniejszymi elementami historycznego krajobrazu kulturowego Gminy Recz są:

- średniowieczne układy przestrzenne (placowe – owalnice, wielodrożnice, ulicówki);
- zabytkowe kościoły – murowane (kamienne i ceglane), wznoszone w okresie koniec XIII – druga połowa XIX w., reprezentujące różne style (od gotyku, po neogotyki i formy neostylowe), otoczone cmentarzami;
- założenia rezydencjonalno – parkowe, i XIX-wieczne, ale z licznymi ubytkami obiektów dworskich lub pałacowych;
- zespoły pofolwarczne, stanowiące integralny element założeń dworsko-parkowych, a także samodzielne folwarki, typowe dla miejscowego krajobrazu historycznego;
- przemysł i technika – młyny (ob. nieczynne), zespoły kolejowe i gorzelnie.

Na obszarze gminy Recz znajduje się wiele zabytkowych obiektów, które ze względu na swoją wartość historyczno-kulturową zostały ujęte we właściwych rejestrach i ewidencjach.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- Grodzisko w Reczu, teren Starego Miasta, kamieniczka przy Rynku, organistówka, obwarowania miejskie oraz kościół p.w. Chrystusa Króla,
- Grodzisko na terenie Grabowca,
- kościół filialny p.w. Św. Józefa w Lubieniowie,
- kościół filialny p.w. Niepokalanego Serca NMP w Pomieniu,
- pałac w Pomieniu,
- grodzisko w Rybakach,
- kościół filialny p.w. Przemienienia Pańskiego w Słutowie,
- kościół filialny p.w. Jana Kantego w Sokolińcu
- kościół filialny p.w. Najświętszej Maryi Panny w Żeliszewie

- ruiny kościoła w Nętkowie
- pałac w Sokolińcu, park dworski, dziedziniec wschodni –przedpałacowy z zabudową folwarczną (budynki: d. gorzelnia, obora) oraz dziedziniec zachodni i ogrody użytkowe,
- ruina kościoła poewangelickiego w Suliborku,
- cmentarz przykościelny w Suliborku oraz kościół filialny p.w. św. Wojciecha,

Dokładne informacje, wykaz obiektów proponowanych do rejestru zabytków oraz wykaz obiektów chronionych w ewidencji konserwatorskiej a w szczególności zagrożenia występujące w zakresie obiektów zabytkowych i zalecenia konserwatorskie dotyczące rewaloryzacji krajobrazu kulturowego miasta i gminy są ujęte we wskazanym powyżej Studium.

1.3. Przyroda i ochrona środowiska

Krajobraz Gminy Recz jest zróżnicowany. Teren gminy poprzecinany jest licznymi wzniesieniami i pagórkami, co znacznie urozmaica krajobraz. Sieć rzeczna jest słabo rozbudowana, jednak występują na terenie gminy drobne ciek wodne i źródła, które urozmaicają ekosystemy leśne.

W krajobrazie gminy szczególnie wokół miasta Recza występują liczne stawy do chowu ryb, których głównym przeznaczeniem jest hodowla ryb. Jednak pomimo tej podstawowej funkcji stawy hodowlane stanowią ostoje zwierząt oraz stają się elementem urozmaicającym krajobraz gminy.

Gmina ma charakter rolniczy, jednak ponad 30% powierzchni gminy ma charakter leśny, co znacznie zwiększa jej atrakcyjność pod względem ekologicznym i turystycznym.

Niekwestionowanym bogactwem krajobrazowym gminy jest istniejący na jej obszarze rezerwat „Grądowe Zbocze”, objęty prawną ochroną przyrody. Doskonałym uzupełnieniem walorów przyrodniczych gminy Recz jest występowanie licznych zabytków kultury materialnej.

Walory przyrodnicze i kulturalne gminy wraz z właściwą promocją regionu mogą zapewnić istotny rozwój turystyki na tym obszarze.

Obszar gminy charakteryzuje się dużą różnorodnością siedlisk, których różnorodność roślinną tworzą:

1. Nasadzenia drzew, szczególnie aleje lipowe w Pomieniu, Lubieniowie, Grabowcu, jesionowa w Lubieniowie, kasztanowe w Lubieniowie, Nętkowie, Grabowcu i

Sokolińcu, klonowa i klonowo – lipowa w miejscowości Nętkowo oraz dębowa w Wielgoszczy i Suliborzu (szpaler).

2. Parki, aleje oraz inne formy zadrzewienia stanowią wartościowy element krajobrazu gminy zarówno jako składnik szaty roślinnej jak i część zasobów kulturowych. Na terenie gminy Recz znajduje się 8 zespołów parkowych w Suliborze, Lubieniowie, Rybakach, Sokolińcu, Wielgoszczy, Pamięcinie, Pomieniu i Słutowie. Parki te zostały założone na przełomie XVIII i XIX wieku. Ponadto cztery parki w Rybakach, Słutowie, Pamięcinie i Wielgoszczy posiadają dokumentację obiektu zabytkowego.

Na terenie gminy praktycznie nie występują siedliska naturalne. Około 3700 ha użytków rolnych gminy objęte jest melioracjami, a w wielu miejscach powstały sztuczne zbiorniki – stawy hodowlane. Pomimo tego omawiany obszar jest przyjazny faunie, a przede wszystkim kręgowcom, które wykorzystują siedliska powstałe w dobrze zharmonizowanym krajobrazie rolniczym – stawy rybne i kompleksy łąk. Lasy i zadrzewienia rozproszone kępowo w dolinach rzecznych tworzą korzystny układ lokalnych korytarzy ekologicznych. Wartości faunistyczne gminy związane są z siedliskami przekształconymi gdzie prowadzona jest gospodarka rybacka, takimi jednak metodami, które umożliwiają funkcjonowanie wielu dzikim gatunkom zwierząt. Bogaty skład herpetofauny i awifauny gmina Recz zawdzięcza stawom rybnym i kompleksom łąkarskim.

Na podstawie wykonanej w 2003 roku Waloryzacji przyrodniczej gminy Recz stwierdzono bytowanie co najmniej 1 gatunku bezkręgowca i 10 gatunków kręgowców z Europejskiej Czerwonej Listy Zwierząt oraz 24 kręgowców z Polskiej Czerwonej Listy Zwierząt (Głowaciński 2001). Świadczy to o średnich walorach biocenotycznych tego obszaru. Ogółem stwierdzono występowanie na obszarze Gminy Recz następujące ilości gatunków kręgowców:

- kręgouste (1);
- ryby (19);
- płazy (12);
- gady (6);
- ptaki (233);
- ssaki (40).

Ponadto na terenie gminy stwierdza się występowanie wydr oraz bobrów.

Wyniki inwentaryzacji przyrodniczej pozwalają na stwierdzenie, że na obszarze gminy Recz istnieją 4 strefy ważne dla fauny jako miejsca rozrodu i stałego przebywania, a także jako szlaki migracji (korytarze ekologiczne). Są to strefy faunistyczne mające istotne znaczenie dla bytowania ryb, płazów, gadów, ptaków i ssaków:

1. Lasy leśnictwa Błotno (nadleśnictwo Dobrzany) wraz z przyległymi polami i kępami zadrzewień, które stanowią ostoje lęgowe: orła bielika, orlika krzykliwego, bociana czarnego. Lęgowiska ptaków wodno – błotnych na Stawach Bytowskich i jez. Kurhany, zwierzyna łowna
2. Lasy pomiędzy Słutowem, Głębokim a Suliborzem w nadleśnictwie Drawno – ostoja zwierzyny łownej, teren żerowiskowy bielików i rybołówów.
3. Fragment puszcze Drawskiej w granicy gminy – ostoja zwierzyny. Obszar lęgowy orlika krzykliwego, bociana czarnego i innych ptaków drapieżnych, zwierzyna łowna
4. Dolina Iny – ostoja i korytarz ekologiczny – derkacza, orła bielika, orlik krzykliwy, herpetofauny, wydry

Obszary i obiekty chronione

Na terenie gminy Recz znajdują się cztery przestrzenne i dziewięć punktowych obiektów prawnie chronionych, którymi zgodnie z ustawą o ochronie przyrody są: obszary chronionego krajobrazu, rezerwaty przyrody, użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Do granic administracyjnych miasta przylega ustanowiony w 1996 rezerwat „Grądowe Zbocze” o powierzchni 33,28 ha. Rodzaj rezerwatu przyrody - leśny z zakresem ochrony obejmującym runo wraz z podrostem, podszytem i drzewostanem głównie dębowo-grabowym. Ze względu na dominujący przedmiot ochrony – typ fitocenotyczny, podtyp-zbiorowiska leśne. Ze względu na główny typ ekosystemu – typ leśny i borowy, podtyp – lasów nizinnych. Jest to teren szczególnie atrakcyjny od strony krajobrazowej i botanicznej posiadający rzadkie w regionie i kraju rośliny: czosnek niedźwiedzi, obrazki plamiste, trzy gatunki kokoroczy: pusta, wątła i pełna, kopytnik pospolity, fiołek przedziwny, fiołek biały, rzadki na zachodzie Polski bniec czerwony oraz jeden z największych grzybów świata purchawica olbrzymia.

Pomniki przyrody, których na terenie gminy istnieje dziewięć, obecnie posiadają status prawny wg zarządzenia Wojewody gorzowskiego powołującego te pomniki w 1990 roku. Pomniki przyrody funkcjonujące na terenie gminy Recz to pojedyncze drzewa oraz grupy drzew.

Tabela 5. Obiekty pojedyncze oraz grupy drzew.

Lp.	Miejscowość	Opis pomnika przyrody	Uwagi
1	Wielgoszcz	buk zwyczajny o obw. 445 cm	nr orzec. 3/366
2	Lubieniów, przy drodze leśnej z Lubieniowa do Jeziora Kraśnik	4 dęby szypułkowe o obw. 355-683 cm	nr orzec. 1/198
3	Lubieniów – park	11 dębów szypułkowych o obw. 290-480 cm	nr orzec. 2/365
4	Lubieniów – park	11 buków zwyczajnych o obw. 273-465 cm	nr orzec. 4/514
5	Lubieniów - park	2 lipy drobnolistne o obw. 300-368 cm	nr orzec. 5/515
6	Lubieniów - park	lipa drobnolistna o obw. 510 cm	nr orzec. 6/516
7	Lubieniów – park	2 klony jawor o obw. 240-352 cm	nr orzec. 7/517
8	Lubieniów – park	2 modrzewie polskie o obw. 317-330 cm	nr orzec. 8/518
9	Lubieniów - park	świerk pospolity o obw. 300 cm	nr orzec. 9/519

Źródło: Urząd Miejski w Reczu 2007

Obszary chronionego krajobrazu obejmują ponad 65 % powierzchni gminy, ale w projektach założono wyłączenia z obszarów chronionego krajobrazu fragmentów terenów zabudowanych i przewidzianych do przekształcenia w rejonie Recza oraz drogi krajowej nr 10 oraz powiększenia na fragmentach ciągów korytarzy ekologicznych. W gminie Recz istnieją 4 użytki ekologiczne, wszystkie w obrębie Kraśnika na terenach należących do nadleśnictwa Drawna. Dwa z nich (UE-I R-19, UE-II R-19-20) zostały powołane Rozporządzeniem nr 9/95 Wojewody Gorzowskiego z dnia 28 sierpnia 1995r. ich celem jest ochrona pozostałości różnych ekosystemów. Użytki „Lubieniowskie Rosiczki” i „Welniankowy Mszar” powołane zostały Uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr XIII/99/08 z dnia 30 stycznia 2008r. Ich celem jest ochrona śródleśnego bezodpływowego ekosystemu oraz śródleśnego torfowiska.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest wyznaczana na europejskim terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej w celu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt zagrożony wyginięciem.

Polska, w ramach procesu integracji z Unią Europejską, została zobowiązana do wyznaczenia na swoim terytorium sieci obszarów Natura 2000 na podstawie kryteriów określonych dla wszystkich krajów członkowskich w Dyrektywie Siedliskowej i Ptasiej.

Obszary Natura 2000 są w Polsce wyznaczone na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. (Dz.U. Nr 92 poz. 880)

Pierwszy etap prac nad wyznaczeniem sieci obszarów Natura 2000 został już zrealizowany. W ramach tego etapu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004r. wyznaczony został obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 o kodzie PLB 320008 - Ostoja Ińska, na terenie Gminy Recz w jej północnej części obejmuje teren o powierzchni 2.252,1 ha.

Zgłoszony został do zatwierdzenia następny teren obszaru Natura 2000 o kodzie PLB 320004 ostoi siedliskowej Dolina Iny koło Recza oraz obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 PLB 320016 „Lasy Puszczy Nad Drawą”.

Utworzenie obszarów Natura 2000 wiąże się z pewnymi ograniczeniami inwestycyjnymi na tych obszarach.

Zanieczyszczenie środowiska

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza w Reczu są: zakłady przemysłowe, transport samochodowy, kotłownie zbiorcze i indywidualne.

Firmy „Alutec” Sp. z o. o. oraz „Remor” S.A – grupa Jaroma są zakładami przemysłowymi, które emitują stosunkowo dużo zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do środowiska, mimo że uzyskały wszelkie stosowne pozwolenia na wprowadzanie do powietrza szkodliwych substancji. Nie bez znaczenia dla jakości powietrza atmosferycznego ma tzw. emisja niska, czyli emisja z gospodarstw indywidualnych, której źródłem jest między innymi niekontrolowane spalanie różnych materiałów energetycznych co przyczynia się głównie do wzrostu stężeń w atmosferze: dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO), tlenków azotu i nie metanowych lotnych związków organicznych.

Kolejnym istotnym elementem z punktu widzenia czystości powietrza w Reczu są trasy komunikacyjne, a w szczególności droga krajowa nr 10. Emisja komunikacyjna, powoduje wzrost zanieczyszczeń gazowych oraz pyłowych, będących przede wszystkim efektem spalania paliw (tlenek węgla (CO), dwutlenek węgla (CO₂), tlenki azotu (NO_x) i węglowodory), ale także ścierania opon, hamulców czy nawierzchni drogowych. Czystość powietrza determinuje także kierunek wiatrów (północno – zachodni), które nierzadko przenoszą zanieczyszczenia z dalszych, obszarów kraju.

Dotychczas na terenie gminy Recz nie były prowadzone badania jakości powietrza, ale z danych uzyskanych z WIOŚ Szczecin wynika, że w strukturze emisji zanieczyszczeń na terenie powiatu dominuje emisja gazów, pochodzących głównie z niskich źródeł emisji. Generalnie w całym województwie zachodniopomorskim oraz w powiecie choszczeńskim obserwowano korzystne tendencje zmian stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu zawieszonego.

W tabelach poniżej zestawiono ogólne ilości zanieczyszczeń wyemitowanych do atmosfery na terenie powiatu choszczeńskiego w latach 2000 – 2001. (Ostatnie badania były przeprowadzone przez WIOŚ w 2004. Od tego czasu nie były prowadzone badania dla małych miejscowości).

Tabela 6. Zanieczyszczenia 1

Rodzaj zanieczyszczenia	Rok	
	2000	2001
Pyłowe ogółem	87	74
Gazowe energetyczne (SO ₂ , NO ₂)	99	97

Źródło: WIOŚ Szczecin – Program ochrony środowiska 2004

Tabela 7. Zanieczyszczenia 2

Razem gazy (bez CO ₂)	Emisja gazów [Mg/rok]			
	SO ₂	NO ₂	CO	CO ₂
Rok 2000				
166	72	27	67	13 718
Rok 2001				
97	68	29	b.d.	14 768

Źródło: WIOŚ Szczecin 2002 r.- Program Ochrony środowiska 2004 (badania wykonano tylko w 2004r, w latach następnym takich badań WIOŚ nie wykonywała dla mniejszych miejscowości)

W emitowanych gazach największy udział mają dwutlenek siarki i tlenek węgla, a stosunkowo mniejszy tlenki azotu i innych specyficznych gazów. Do wysokich należy też zaliczyć emisję dwutlenku węgla.

Podstawowym celem działań w zakresie ochrony powietrza powinno być ograniczenie zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz zmniejszenie “emisji niskiej” związanej ze spalaniem w paleniskach domowych różnego rodzaju materiałów odpadowych poprzez modernizację lub wymianę istniejących źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowoczesne kotły opalane paliwem gazowym, płynnym lub biomasą. Do zadań długofalowych – tj. do roku 2015 należy

przyłączanie do istniejącej sieci grzewczej nowych odbiorców i modernizacja istniejącej sieci grzewczej.

Przy dużym natężeniu i długim czasie oddziaływania hałas może stanowić duże zagrożenie dla ludzi, środowiska przyrodniczego, ale też dla zabytków. Ruch drogowy jest w Reczu praktycznie jedynym źródłem hałasu i koncentruje się głównie przy drodze krajowej nr 10 (Szczecin – Bydgoszcz). Powinno się rozważyć przeprowadzenie badań natężeń hałasu, które stanowiłyby podstawę do działań w zakresie zmniejszenia poziomu hałasu w przypadku przekroczenia norm.

W uchwalonym przez Radę Miejską w Reczu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy ujęto projekt budowy obwodnicy drogi nr 10 omijającej Recz od strony północnej. Powstanie obwodnicy nie dość, że przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych to również zmniejszy obciążenie hałasem na terenie miejscowości.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie w 2004 roku wykonał jedno badanie poziomu emisji hałasu w zakładzie stolarskim w Reczu stwierdzając jego okresowe przekroczenia. Jednak nie można traktować tej kwestii jako szczególnie istotnej w skali miasta. Czystość w rzekach na terenie Gminy Recz kontrolowana jest doraźnie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie. W żadnym badaniu wyniki nie przekraczały norm ustalonych dla I klasy czystości. Także w ponad 80% przebadanych prób wód rzeki Iny zawartość jednego z głównych wskaźników czystości wód powierzchniowych - miana Coli - mieściło się w granicach norm I klasy. Ina jest rzeką mocno utlenioną wskutek szybkiego nurtu i naturalnych progów, co umożliwia samooczyszczanie się wód. Ina przyjmuje także ścieki oczyszczone pochodzące z oczyszczalni ścieków w Reczu i Rybakach, doprowadzanych do jej koryta systemem rowów melioracyjnych. Okresowo do rzeki Iny spuszczone są wody zrzutowe ze stawów rybnych, które jedynie krótkotrwale zaburzają stan wód tej rzeki. Wówczas stężenia azotu amonowego, azotanowego i fosforu wzrastają do klasy III (dane WIOŚ 2000).

Wody podziemne są w znacznie mniejszym stopniu narażone na zanieczyszczenia, szczególnie pochodzenie antropogenicznego, w związku, z czym charakteryzują się bardziej stabilnym składem fizyko – chemicznym.

Najpłycej wody podziemne zalegają w pobliżu rzeki Iny i tam też stosunkowo mocno związane są z wodami powierzchniowymi, a tym samym narażone są na zanieczyszczenia.

Jakość wód spożywczych na terenie gminy Recz poddawana jest regularnym badaniom i analizom przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego

w Choszcznie. W stacji uzdatniania w Reczu woda spełnia wszelkie normy wody przeznaczonej do spożycia.

1.4. Komunikacja

Układ komunikacyjny w gminie Recz tworzą droga krajowa, wojewódzka oraz drogi powiatowe i gminne. Zasadnicze znaczenie dla zewnętrznego powiązania miejscowości ma droga wojewódzka nr 151 Gorzów – Świdwin (Ińsko), której długość w granicach miasta wynosi 3,6 km i droga krajowa nr 10 Szczecin-Bydgoszcz. Długość drogi nr 10 w granicach miasta wynosi 4 km, a w gminy 22 km i przejeżdża nią zgodnie z pomiarami z roku 2004 - 3500 samochodów osobowych i 1500 ciężarowych dziennie, w 2005 - 3570 samochodów osobowych i 1530 ciężarowych dziennie, w 2006 – 3605 samochodów osobowych i 1545 ciężarowych dziennie, w 2007 – 3300 samochodów osobowych i 2400 ciężarowych dziennie.

Obie drogi spełniają jednak również istotną funkcję w systemie komunikacji wewnątrz gminy. Stan wymienionych dróg oraz rodzaj nawierzchni opisuje tabela nr 7.

Na terenie gminy występują osiem dróg powiatowych oraz najsilniej reprezentowane drogi gminne, których długość wynosi 12, 8 km.

Tabela 8. Zestawienie dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych

Zarządca drogi (właściciel)	nazwy dróg
GDDKiA Oddział Szczecin (Skarb Państwa)	Suchań – Recz – Kalisz nr 10
ZZDW Koszalin (marszałek)	Choszczno- Recz –Węgorzyno nr 151
PZD Choszczno (starosta)	Recz- Kiełpino- Zieleniewo nr 2226Z
	ul. Stargardzka nr 2205Z
	Grabowiec – Sulibórz nr 1765Z
	Sicko – Rybaki nr 2203Z
	Pomień – Rzecko nr 2220Z
	Pamięcin-Lubieniów nr 2225Z
	Grabowiec-Nętkowo nr 2227Z
	Recz- Suliszewo- Zieleniewo- Krzęcin nr 2222Z

Źródło: Urząd Miejski w Reczu

Stan dróg w gminie Recz pozostawia wiele do życzenia. Wprawdzie stan drogi krajowej jest bardzo dobry, ale już droga wojewódzka i drogi powiatowe wymagają remontu.

Drogi powiatowe mają nawierzchnie twardą o długości 31,373 km z wyjątkiem dróg o nr 2225Z, 2220Z o łącznej długości 7,002 km, które posiadają nawierzchnie gruntową. Część dróg powiatowych pełni funkcje lokalne.

Na terenie gminy funkcjonuje jednak niezelektryfikowana droga kolejowa długości 16 km relacji Piła Północ – Ulikowo zarządzana przez PKP PLK S.A. Oddział Regionalny ZLK w Szczecinie (Zachodniopomorska DOKP).

Zły jest również stan infrastruktury kolejowej, co powoduje wydłużenie czasu przewozu towarów. W okresie programowania 2007-2013 w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwo Zachodniopomorskie, trasa Stargard Szczeciński – Kalisz Pomorski – Wałcz jest zadaniem ujętym w interaktywnej liście projektów zatwierdzonych do realizacji.

Telekomunikacja

Działalność w zakresie telekomunikacji jest realizowana przez Telekomunikację Polską S.A, co jest zapewnione przez cyfrowe centrale automatyczne w Reczu i wiejską w Pomieniu, która z kolei jest powiązana z Choszczem linią połączenia międzymiastowego. W Reczu można też swobodnie korzystać z usług wszystkich polskich operatorów telefonii komórkowej.

Tabela 9. Telekomunikacja - abonenci Telekomunikacji Polskiej S.A.

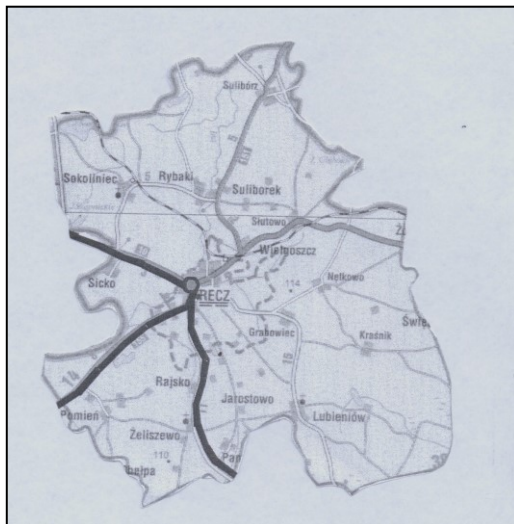
	jednostka miary	2006
Ogółem	szt.	682
Mieszkaniowe	szt.	560
w firmach	szt.	122

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych 2006

W 2006r. w Gminie Recz było zarejestrowanych 682 abonentów, z czego około 82 % stanowili odbiorcy prywatni, a pozostałe 18 % przyłączy telekomunikacyjnych dotyczyło firm. Przez Gminę Recz przebiega linia światłowodowa umożliwiająca szybkie łącza internetowe.

Stan ten, obrazuje poniższy rysunek:

Źródło: Telekomunikacja S.A.

Biorąc pod uwagę dane o przyłączeniach gazu oraz prądu, ilość abonentów jest niemal identyczna jak gospodarstw domowych, do których doprowadzony jest gaz i 75 % liczby odbiorców energii elektrycznej. Bazując na tych porównaniach należy przyjąć, iż wskaźnik telefonizacji jest w mieście zadawalający.

1.5. Ludność – demografia

Na dzień 31 grudnia 2007 w gminie Recz było zameldowanych na stałe 5925 osoby, a na terenie miasta 3100 osób. Biorąc pod uwagę dane dotyczące zameldowania 49,7 % mieszkańców to mężczyźni, a 50,3 % kobiety. Na bazie poniższych danych można stwierdzić, iż ludność Recza stale się zwiększa, choć widocznie maleje dynamika tego wzrostu. Należy przypuszczać, iż tendencja ta nie zmieni się, a nawet może się pogłębić, gdyż na rynek pracy wchodzi pokolenia coraz mobilniejsze, które znajdują pracę w innych miejscowościach i tam mieszkają pozostając jednak formalnie zameldowanymi na terenie miasta. Do tej grupy należy także zaliczyć coraz liczniejszych studentów z Recza, którzy wątpią, aby wrócili do rodzinnej miejscowości borykającej się z problemem bezrobocia.

Tabela 10. Liczba ludności wg zameldowania zamieszkania i płci

	2001	2002	2003	2004	2005	2007
Stałe miejsce zameldowania						
Ogółem	5832	5877	5908	5912	5983	5925
Mężczyźni	2894	2921	2930	2924	2973	2974
Kobiety	2938	2956	2978	2988	3010	2951
Ogółem w mieście	3028	3062	3087	3093	3137	3100
Faktyczne miejsce zamieszkania						
Ogółem	5695	5764	5776	5768	5754	5854
mężczyźni	2833	2874	2870	2848	2860	2943
Kobiety	2862	2890	2906	2920	2894	2911
ogółem w mieście	2979	2988	3017	3001	3010	3080

Źródło: GUS BDR 2001-2004 oraz dane Urzędu Cywilnego w Reczu za 2007 rok.

Zmiany demograficzne opisane powyżej znajdują też odzwierciedlenie w statystykach dotyczących liczby zawieranych małżeństw w Reczu. Zgodnie z danymi z GUS z lat 2001-2004 liczba ta stale się zmniejsza. W roku 2001 zawarto na terenie gminy 36 małżeństw w tym w Reczu jedynie 13, ale w 2004 roku było ich tylko odpowiednio 9 i 3. Wobec powyższego trudno spodziewać się większej liczby urodzeń w niedalekiej przyszłości. Analizując niniejszą problematykę należy jednak uwzględnić zmiany pokoleniowe w mentalności mieszkańców.

Tabela 11. Liczba małżeństw

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ogółem	36	27	22	9	29	30	37
w Reczu	13	14	9	3	21	30	37

Źródło: Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Regionalnych 2001-2005, USC Urząd Miejski w Reczu 2006-2007.

Dane zaprezentowane poniżej pozwalają wysnuć wniosek, iż w gminie Recz zdecydowanie lepiej na rynku pracy znajdują się mężczyźni niż kobiety. Ponad 20 % więcej mężczyzn niż kobiet pracuje zawodowo, około 31 % więcej bezrobotnych mężczyzn niż bezrobotnych kobiet szuka pracy w przypadku jej braku. Wśród kobiet, 1267 z nich można uznać za bierne zawodowo, a w przypadku mężczyzn liczba ta wynosi „tylko” 876.

Tabela 12. Aktywność zawodowa ludności wg płci

Rodzaj aktywności	Kobiety	Mężczyźni
Aktywni zawodowo pracujący	603	758
w tym w mieście	371	440
Aktywni zawodowo bezrobotni	393	570
w tym w mieście	182	257
Bierni zawodowo	1267	876
w tym w mieście	668	454
Ogółem	2263	2204
w tym w mieście	1225	1162

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Gęstość zaludnienia do 1999 roku wynosiła 31 osób na km². W 2000 roku wynosiła 32 os./km². Obecnie wzrosła o 1 osobę na km². Jednakże w porównaniu do woj. zachodniopomorskiego i powiatu choszczeńskiego tereny gminy Recz są średnio zaludnione, ponieważ w woj. zachodniopomorskim gęstość zaludnienia w 2005 roku wynosiła 76 os./km², a w powiecie choszczeńskim aż 93 os./km².

Przyrost naturalny

Niewielki wzrost liczby ludności jest wynikiem porównywalnego liczbowo przyrostu naturalnego. Na podstawie poniższych danych trudno jest określić jak silna jest tendencja wzrostowa liczby ludności.

Tabela 13. Ruch naturalny

	2001	2002	2003	2004	2005
Urodzenia żywe	70	64	62	57	60
w tym w mieście	35	27	27	31	28
Zgony	55	48	48	55	58
w tym w mieście	30	17	25	22	22
Przyrost naturalny	15	16	14	2	8
w tym w mieście	5	10	2	9	6

Źródło: GUS BDR 2001-2005

Przyrost naturalny w każdym z prezentowanych lat jest różny – od 2 do 16 osób, w mieście od 2 do 10, i w stosunku do roku poprzedniego ma inną tendencję. Urodzenia żywe oscylują liczbowo między 70 a 57, w mieście między 27 a 35, zgony natomiast między 55 a 48, w mieście zaś między 17 a 30.

Ekonomiczne grupy wiekowe

Analizując dane z lat 2001–2005 odnośnie struktury wieku w gminie Recz można zaobserwować zauważalne w skali kraju starzenie się społeczeństwa. W latach 2001 – 2003 wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym był około 2-3 % rocznie, to już w roku 2005 w tej grupie wiekowej wzrosła o 6%, co do roku wcześniejszego. W rozpatrywanej grupie zmieniają się też proporcje w zakresie płci na korzyść kobiet, których udział zwiększył się do prawie 49 % w roku 2005 z 47 % w 2001 r. W liczbach bezwzględnych jest to wzrost z 875 do 946 kobiet w niniejszej grupie, natomiast w grupie mężczyzn w tym samym czasie ubyły 4 osoby. Tabela nr 13 przedstawia podział liczby ludności na grupy ekonomiczne w gminie Recz na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

Z poniższej tabeli widać, iż na przestrzeni wszystkich rozpatrywanych lat wyraźnie można zauważyć stały spadek liczebności grupy mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym o 3-4 % rocznie i jednocześnie wzrost liczby ludzi w wieku poprodukcyjnym, choć te przyrosty oscylują wokół 2 %.

Tabela 14. Ludność wg wieku i płci

		2001	2002	2003	2004	2005
W wieku przedprodukcyjnym						
Ogółem	Osoba	1517	1520	1472	1441	1437
Mężczyźni	Osoba	779	769	757	736	731
Kobiety	Osoba	738	751	715	705	706
w tym w mieście	Osoba	785	750	720	697	700
W wieku produkcyjnym						
Ogółem	Osoba	3473	3532	3599	3618	3785
Mężczyźni	Osoba	1867	1868	1888	1884	2002
Kobiety	Osoba	1606	1664	1711	1734	1783
w tym w mieście	Osoba	1845	1881	1933	1934	2007
W wieku poprodukcyjnym						
Ogółem	Osoba	684	694	705	709	673
Mężczyźni	Osoba	201	219	225	228	208
Kobiety	Osoba	483	475	480	481	465
w tym w mieście	Osoba	349	357	364	370	364

Źródło: GUS, BDR, 2001-2004, 2005- USC

Migracje

O ile w przypadku przyrostu naturalnego widoczna wyraźnie jest tendencja wzrostowa - choć z różną dynamiką, to rozpatrując dane dotyczące migracji w Reczu z lat 2001-2004 trudno w ogóle przewidywać rozwój tego zjawiska w następnych latach. W zasadzie w ciągu

4 wymienionych lat zameldowało się o 24 osób więcej niż dokonało wymeldowania (w mieście 33), ale w 2001 i 2004 roku saldo było ujemne (odpowiednio -20 i -1, w mieście -11 i -3). Biorąc pod uwagę aktualną sytuację gospodarczą w mieście i regionie oraz przewidywane tendencje demograficzne w skali kraju, należy liczyć się jednak z możliwością wystąpienia ujemnego salda migracji w latach kolejnych.

Tabela 15. Migracje

		2001	2002	2003	2004
Zameldowania	Osoba	54	88	81	69
w tym w mieście	Osoba	30	53	46	29
Wymeldowania	Osoba	74	60	64	70
w tym w mieście	Osoba	41	29	23	32
Saldo migracji	Osoba	-20	28	17	-1
w tym w mieście	Osoba	-11	24	23	-3

Źródło: GUS BDR 2001-2004

Wykształcenie

W gminie Recz wśród 5698 mieszkańców (2003r.) udział ludności z wykształceniem wyższym wynosi 3,84%. W samym mieście wskaźnik ten jest wyraźnie wyższy i wynosi 5,73%. W strukturze wykształcenia mieszkańców gminy dominuje wykształcenie podstawowe, którym legitymuje się 1962 osoby, co stanowi 41% ogółu mieszkańców. W mieście udział osób z wykształceniem podstawowym jest niższy i wynosi nieco ponad 33%. Z wykształceniem zasadniczym zawodowym jest 1176 osób, natomiast ze średnim 902 (w tym 696 z średnim zawodowym).

Źródła utrzymania

Na obszarze gminy Recz 47,7 % mieszkańców utrzymywało się z pracy najemnej. Jedynie dla 227 osób, co stanowi 9,3 % społeczeństwa źródłem utrzymania jest praca na własny rachunek. Z rolnictwa utrzymuje się jedynie 4,3 % mieszkańców Recza, ale dla aż 38,7 % społeczeństwa głównym źródłem finansowym egzystencji są niezarobkowe formy dochodów – w przeważającej większości renty i emerytury.

Tabela 16. Liczba ludności wg źródeł utrzymania

Główne źródło utrzymania	Własne źródła utrzymania	Udział proc.
Praca najemna (poza rolnictwem)	1168	47,7 %
Praca na własny rachunek lub z najmu	227	9,3 %
Praca w rolnictwie	105	4,3 %
Nie zarobkowe źródło dochodów (renta, emerytura, itp.)	949	38,7 %
Ogółem	2449	100 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2002

Osoby niepełnosprawne

W roku 2007 z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Reczu korzysta w sumie 127 osób niepełnosprawnych, w tym:

- 20 osób korzysta ze Środowiskowego Domu Samopomocy,
- 50 osób korzysta z zasiłku stałego,
- 19 osób korzysta z usług opiekuńczych,
- 38 osób korzysta z pomocy w formie zasiłków celowych i okresowych.

Osoby korzystające ze Środowiskowego Domu Samopomocy w Reczu wymagają wsparcia w przezwyciężaniu ich trudnych sytuacji życiowych, zaspokajaniu ich potrzeb życiowych oraz postępowania rehabilitacyjnego rozumianego jako zespół działań, które może podejmować pomoc społeczna zmierzająca do osiągnięcia przez domowników poprawy funkcjonowania.

Zadaniem domu jest podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności użytkowników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia.

Postępowanie wspierająco – rehabilitacyjne obejmuje:

- trening umiejętności samoobsługi, funkcjonowania w codziennym życiu (przygotowanie posiłków, dbanie o higienę osobistą i otoczenia, robienie zakupów),
- trening umiejętności społecznych i interpersonalnych (aktywność, nawiązywanie kontaktów społecznych i ich utrzymywanie),
- trening umiejętności spędzania wolnego czasu poprzez rozwijanie zainteresowań, korzystanie z imprez kulturalnych, sportowych i towarzyskich,
- terapię zajęciową (zajęcia plastyczne, obsługa komputera, rękodzielnictwo, zajęcia porządkowe, kulinarne i stolarskie)

1.6. Baza mieszkaniowa

Większość mieszkań na terenie Recza wg stanu na koniec roku 2004 należała do osób prywatnych. Udział lokali komunalnych w ogólnej liczbie mieszkań spadł od 1995 roku z 26% do 10%, zmiany te następują stopniowo, co prezentuje tabela nr 17.

Wnioski te potwierdzają dane dotyczące liczby sprzedanych lokali komunalnych. W roku 2003 – sprzedano 6 mieszkań będących własnością gminy, natomiast w roku 2005 – aż 32 – co obrazuje zmianę skali zjawiska. Coraz więcej osób wykupuje zamieszkiwane przez siebie lokale komunalne. Mimo to wciąż ok. 10 % wolumenu mieszkań pozostaje we władaniu gminy.

Tabela 17. Własność mieszkań w Reczu w latach 2001-2007

Rok	Liczba mieszkań ogółem:	W tym liczba mieszkań będących własnością Gminy	Powierzchnia mieszkań ogółem (w m ²)	W tym powierzchnia mieszkań będących własnością Gminy (w m ²)
1995	1658	250	46.798	11.981
w mieście	850	242	49.312	11.490
2001	1661	209	97.130	8.337
w mieście	852	182	49.534	7.325
2002	1691	235	106.272	11.349
w mieście	908	197	56.568	9.573
2003	1749	241	111.174	11.533
w mieście	921	191	59.220	9.022
2004	1752	241	111.585	11.533
w mieście	923	185	59.429	8.880
2005	1760	236	112.400	11.002
w mieście	930	178	60.100	8.150
2006	1764	230	112.030	10.550
w mieście	933	176	60.380	8.000
2007	1799	242	114.578	8207
w mieście	965	212	62.133	1570

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie, Bank Danych Regionalnych 2001-2004, ZGKiM w Reczu 2005-2007.

Cechą charakterystyczną zasobów mieszkaniowych miasta jest ich większa od średniej dla Województwa Zachodniopomorskiego przeciętna powierzchnia. Jednak na tle wybranych miast z regionu o podobnej liczbie ludności Recz wypada raczej słabiej.

Tabela 18. Przeciętna powierzchnia mieszkań w Reczu oraz podobnych miastach w roku 2007

Miejsce	Przeciętna powierzchnia mieszkania w m ²
Golczewo	65,37
Maszewo	69,86
Pełczyce	64,21
Recz	63,69
Województwo Zachodniopomorskie	61,21

Źródło: opracowanie na podstawie GUS, Bank Danych Regionalnych, UM w Reczu

Jeśli natomiast wziąć pod uwagę przeciętną powierzchnię mieszkalną przypadającą na jednego mieszkańca - co prezentuje poniższa tabela – widać, że powierzchnia ta z roku na rok pomalutku rośnie zbliżając się do wartości dla województwa. Jest ona jednak na wystarczającym poziomie, aby można stwierdzić, że wskaźnik ten mieści się w granicach normy.

Tabela 19. Przeciętna powierzchnia mieszkalna przypadająca na mieszkańca w gminie Reczu oraz miastach województwa zachodniopomorskiego w roku 2007

Rok	Powierzchnia w m ²
Recz 2002	18,08
Recz 2003	18,83
Recz 2004	18,88
Recz 2007	19,3
Województwo Zachodniopomorskie (gminy miejsko-wiejskie)	21,08

Źródło: opracowanie na podst. GUS, Bank Danych Regionalnych, UM w Reczu

Zasoby mieszkaniowe w gminie opisują także dane dotyczące wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne. Jak pokazuje poniższa tabela – w latach 2002 –2004 najczęściej mieszkań zostało zaopatrzonych w gaz sieciowy. W pozostałe media – pojedyncze mieszkania.

Z poniższej tabeli należy zauważyć, iż prawie 98% mieszkań w 2004 roku posiadało podłączenie do wodociągu, ale tylko nieco ponad 90% – ustęp spłukiwany (wobec ponad 92 proc. dla całego województwa), i tylko około 88% – oddzielną łazienkę (wobec prawie 91 proc. w województwie). Wskaźniki te są nieco niższe od tych dla regionu, jednak różnice nie są duże i zapewne zostaną w najbliższych latach wyrównane.

Tabela 20. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techn.- sanitarne w Reczu w latach 2002-2007

Wyposażenie:	Liczba mieszkań w roku 2002	Liczba mieszkań w roku 2003	Liczba mieszkań w roku 2004	Liczba mieszkań w roku 2007
Wodociąg	1697	1693	1696	1702
w tym w mieście	899	899	901	958
Ustęp spłukiwany	1508	1511	1514	1620
w tym w mieście	828	833	835	958
Łazienka	1501	1512	1515	1702
w tym w mieście	803	814	816	958
				1480
Centralne ogrzewanie	1307	1317	1320	
w tym w mieście	769	780	782	860
Gaz sieciowy	818	771	829	850
w tym w mieście	767	771	829	850

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych, UM w Reczu 2007

Sytuacja mieszkaniowa

Patrząc na liczbę rodzin oczekujących w Reczu na mieszkanie – można utwierdzić się w przekonaniu, że lokali jest ciągle zbyt mało, a popyt na nie znacznie przewyższa podaż:

Tabela 21. Liczba rodzin oczekujących na mieszkanie w Reczu w latach 2001-2007(stan na 31.XII)

Rok	Liczba rodzin oczekujących na mieszkanie
2001	24
2002	26
2003	28
2004	30
2005	42
2006	46
2007	49

Źródło: dane ZGKiM i Urzędu Miejskiego

Z jednej strony brakuje mieszkań, z drugiej zaś – powstaje mało nowych. Recz potrzebuje, zatem lokalnego programu mieszkaniowego, który ustanowiłby szereg narzędzi pozwalających wpływać na sytuację mieszkaniową w mieście.

Należy jednak podkreślić, iż rodziny oczekujące na mieszkania to z reguły osoby o bardzo niskich dochodach, których nie stać byłoby na kupno własnego mieszkania lub na opłacanie z własnych środków rynkowego czynszu. Osoby dysponujące zasobami pieniężnymi, które pozwalałyby na zakup mieszkania w budynku wielorodzinnym lub na płacenie czynszu po cenach nie preferencyjnych podejmują z reguły decyzję o budowie domu jednorodzinnego, którego koszt, biorąc pod uwagę niewygórowane ceny gruntu w Reczu, jest niewiele wyższy niż koszt standardowego mieszkania o zdecydowanie mniejszej powierzchni. Cena 1m² powierzchni mieszkalnej w budownictwie wielorodzinnym wynosi 2 710 zł. Sytuacja mieszkaniowa powinna się w miarę czasu pozytywnie zmieniać wraz ze wzrostem zamożności mieszkańców Recza, którego - według prognoz gospodarczych dla całego kraju - można się spodziewać również, w województwie zachodniopomorskim.

Ważnym elementem opisującym sytuację mieszkaniową są także opłaty za wynajem. Czynsze w mieszkaniach komunalnych na terenie Recza uległy w ostatnich latach nieznacznemu wzrostowi, jednak wciąż utrzymują się na stosunkowo niskim poziomie, przy średniej stawce ok. 2 zł za m² powierzchni. Najuboższe rodziny płacą już od 0,62 zł. za m², co jest stawką właściwie symboliczną.

Tabela 22. Wysokość czynszów w gminnych zasobach mieszkaniowych w latach 2001-2007 za m²

Rok	Wysokość czynszów w mieszkaniach komunalnych na m2
2001	od 0,42 zł do 2,13zł.
2002	od 0,42 zł do 2,13zł.
2003	od 0,55 zł. do 2,75zł.
2004	od 0,62 zł. do 3,31zł.
2005 -2007	od 0,62 zł. do 3,31zł.

Źródło: dane ZGKiM i Urzędu Miejskiego

1.7. Infrastruktura techniczna

Drogi

Prawie 40 % dróg gminnych (jeśli za miernik przyjęto długość) stanowią drogi twarde ulepszone, ponad 30 % drogi twarde nie ulepszone jak np. bruk czy drogi żużlowe, a pozostałe 30 % to drogi gruntowe.

Stan dróg w Reczu pozostawia wiele do życzenia. Wprawdzie stan drogi krajowej jest bardzo dobry, ale już droga wojewódzka i drogi powiatowe wymagają remontu. Największym problemem dla miasta są drogi gminne, które mają podstawowe znaczenie dla jakości życia mieszkańców, a stan 2/3 z nich jest wręcz katastrofalny. Bardzo symptomatyczny jest fakt, iż niewiele dróg gminnych jest w stanie niewymagającym remontu.

Tabela 23. Drogi gminne wg rodzaju nawierzchni w Reczu, stan na 2006 r.

Rodzaj nawierzchni:	Długość w km
Twarda ulepszona:	7,98
Bitumiczna	5,33
Betonowa	1,80
Kostka	0,85
Twarda nie ulepszona:	12,15
Brukowa	1,53
Żużlowa	4,70
Gruntowa:	5,92
Łącznie - drogi gminne	20.13

Źródło: Urząd Miejski w Reczu

Dodatkowo, w związku z tym, że duża część dróg gminnych to drogi gruntowe, potrzebne są inwestycje mające na celu przekształcenie ich w drogi twarde. Mimo wszystko z punktu widzenia planowania działań rewitalizacyjnych korzystne jest, iż drogi, które są w stosunkowo najgorszym stanie należą do gminy, gdyż działanie ich dotyczące nie wymagają konsultacji czy zgody innej instytucji i mogą być podejmowane suwerennie przez władze gminne, co powinno w znacznym stopniu skrócić czas inwestycji.

Analizując sytuację na drogach gminnych na terenie gminy należy zauważyć potrzebę wykonania szeregu remontów, przebudów mających na celu poprawę jakości nawierzchni. Wykonanie takich przedsięwzięć wymaga znacznych środków finansowych, na które obecnie

nie stać gminy. Ich realizacja może nastąpić tylko przy wsparciu finansowym środków zewnętrznych. Obecne drogi o nawierzchni nie ulepszonej, stanowiące dojazdy do posesji (zabudowań) i pól każdego roku są poddawane bieżącemu utrzymaniu (drobne naprawy i uzupełnienia w nawierzchniach).

Sieć wodociągowa

Dostarczaniem wody pitnej dla mieszkańców zajmuje się ZUH „Komunalnik sp. z o.o.”, będący podmiotem zarządzającym Stacją Uzdatniania Wody w Reczu przejętą od przedsiębiorstwa Remor S.A. w m. Sokoliniec, Sulibórz, Słutowo, Pomień, Kraśniku przejętymi od ANR, w m. Pamięcin przejętą od RSP Pamięcin oraz w Sicku stanowiącą własność gminy Recz. W miejscowościach: Grabowiec, Rybaki, Nętkowo i Lubieniów wodę mieszkańcom dostarcza Spółdzielnia Mieszkaniowa INA z/s w Grabowcu, która jest właścicielem stacji uzdatniania oraz sieci wodociągowej.

Gminny system dostarczania wody obejmuje swym działaniem 98 % mieszkańców. Z czternastu studni publicznych znajdujących się w gminie Recz dziewięć funkcjonuje na terenie miasta.

Zgodnie z aktualnymi danymi mieszkańcy oraz inne podmioty funkcjonujące na terenie gminy Recza zużywają około 140 tys. m³ wody rocznie. Gospodarstwa domowe zużywają z tej kwoty 97 tys. m³ co w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje około 31 m³. Poziom zużycia jest nieco mniejszy w porównaniu ze średnią dla powiatu choszczeńskiego, dla którego wskaźnik ten wynosi 33,3 m³, ale jest zdecydowanie niższy wobec średniej zużycia

w województwie zachodniopomorskim wynoszącej 40,2 m³.

W 2004 roku 208 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania było podłączonych do systemu wodociągowego, 901 mieszkań było wyposażonych w wodociąg, natomiast ustęp splukiwany był w 835 mieszkaniach w Reczu.

Tabela 24. Wodociągi

		2001	2002	2003	2004
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	27,9	29,3	30,7	30,7
w tym w mieście	km	8.1	8.1	9.1	9.1
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	469	502	507	518
w tym w mieście	szt.	186	201	204	208
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	164.6	174.5	164.2	157.3
w tym w mieście	dam3	98.5	108.0	96.7	97.0

Mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci wodociągowej	szt.	0	0	3	-
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	1329	5144	5171	5168
w tym w mieście	osoba	1329	2710	2737	2724

Źródło: GUS, BDR 2001-2004

Tabela 25. Liczba mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne

	ogółem	w mieście
Wodociąg	1696	901
Ustęp splukiwany	1514	835

Źródło: GUS, BDR 2004

Sieć kanalizacyjna

System kanalizacji istniejący na terenie gminy ma charakter sieci ogólnospławnej, choć zgodnie z zapisami aktualnego projektu Planu Rozwoju Lokalnego gminy Recz uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej wymaga budowy systemu rozdzielczego kanalizacji z zasięgiem dostosowanym do przyrostu nowych terenów zainwestowania oraz budowę zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej w oparciu o grupowe oczyszczanie ścieków, przepompowanie i uzupełnioną sieć kolektorów głównych. Biorąc pod uwagę możliwości budżetowe gminy, władze zamierzają na razie zmodernizować sieć poprzez dobudowanie do istniejącej nowej linii technologicznej. Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej w Reczu wynosi wraz z przyłączami do granic nieruchomości 21,9 km według danych na 2004.

Systemem kanalizacji sanitarnej objętych jest prawie 80% ludności zamieszkującej Recz oraz około 60% pozostałych terenów. Ścieki wytwarzane na terenie miasta (bytowo-gospodarcze, deszczowe, przemysłowe) oczyszczane są w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków, której właścicielem jest Gmina Recz, a zarządcą ZUH Komunalnik. Do oczyszczalni tej podłączone są również ścieki z miejscowości Nętkowo i Grabowiec. Docelowo planuje się podłączyć również miejscowości Sokoliniec, Sicko oraz m. Wapnica Gmina Suchań. A także, Rybaki, Suliborek, Słutowo, Wielgoszcz.

Powyższe miejscowości zgodnie z rozporządzeniem Nr 88/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2006 wchodzi w skład wyznaczonej Aglomeracji Recz w ramach krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w Aglomeracjach powyżej 2000RLM.

Z uwagi na znaczne odległości od oczyszczalni w Reczu w m. Pomień, Sulibórz, Pamięcin, Żeliszewo przewiduje się budowę lokalnych bezobsługowych oczyszczalni ścieków wraz z systemami kanalizacji.

Miejscowości: Lubieniów oraz Rybaki wyposażone są w grawitacyjną sieć kanalizacyjną oraz lokalne oczyszczalnie, które stanowią własność SM INA.

W 2004 roku przyjęto do oczyszczenia 254.500 m³ ścieków, choć ścieki odprowadzone bezpośrednio za pomocą miejskiej sieci kanalizacyjnej to tylko 98.400 m³.

Tabela 26. Kanalizacja

		2001	2002	2003	2004
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (sieć magistralna)		12.7	12.7	13.5	15.4
w tym w mieście	Km	6.2	6.2	5.5	5.5
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy		9.2	9.2	10.0	0
w tym w mieście	Km	6.2	6.2	5.5	0
długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej		9.2	9.2	10.0	0
w tym w mieście	Km	6.2	6.2	5.5	0
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		180	269	270	365
w tym w mieście	Szt	112	201	202	245
ścieki odprowadzone		150.9	153	128.2	123
w tym w mieście	Dam3	129.3	128.1	104.2	98.4
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej		1009	3624	3649	3770
w tym w mieście	osoba	-	2591	2616	2625

Źródło: GUS, BDR 2001-2004

Plan gospodarki odpadami

Zadania z zakresu gospodarki odpadami realizowane są przez gminę we własnym zakresie. W tym celu zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 14 ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 roku sporządzono „Gminny Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Recz” będący integralną częścią „Gminnego Programu Ochrony Środowiska”. Niniejszy dokument dotyczy działań we wskazanym zakresie na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2015 i został przygotowany przez pracowników Urzędu Miejskiego w Reczu we współpracy z naukowcami z Katedry Ochrony i Kształtowania Środowiska Akademii Rolniczej w Szczecinie.

Plan obejmuje wszystkie rodzaje odpadów – ulegające biodegradacji, pochodzące z terenów zielonych, osady ściekowe, a także odpady opakowaniowe, budowlane, wielkogabarytowe, przemysłowe i niebezpieczne, do których należą między innymi oleje odpadowe, odpady azbestowe, medyczne i weterynaryjne. Celem opracowania jest stworzenie systemu zintegrowanej gospodarki odpadami w Gminie Recz i zapewnić ochronę środowiska biorąc pod uwagę aktualne, ale i przyszłe możliwości techniczne, organizacyjne oraz ekonomiczne samorządu. System taki koncentruje się na zapobieganiu i minimalizacji powstawania odpadów, zapewnieniu odzysku - głównie recyklingu odpadów, a także unieszkodliwianiu odpadów poza ich składowaniem oraz bezpiecznym dla ludzi i środowiska składowaniu odpadów, których nie można poddać procesom odzysku lub unieszkodliwiania. Obecnie na terenie Gminy Recz funkcjonuje system selektywnej zbiórki odpadów (PET, makulatura, szkło), który finansowany jest w ramach budżetu gminy. Docelowo system selektywnej zbiórki będzie funkcjonował w oparciu o „źródła”.

Bardzo ważnym problemem, który należy rozwiązać do roku 2010 jest likwidacja mogielnika z przeterminowanymi środkami ochrony roślin, który zlokalizowany jest na terenie zamkniętego składowiska odpadów k/Pomienia.

Zgodnie z dotychczasowymi założeniami likwidację mogielników przeprowadzał Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki jednakże z uwagi na zmianę przepisów Urząd Wojewódzki nie może starać się o dotacje z WFOŚiGW oraz NFOŚiGW wobec czego zadanie to w ramach podpisanej umowy przejął Urząd Marszałkowski, który jedynie podjął się roli koordynatora tych prac. Cały proces przeprowadzenia likwidacji mogielników spoczywa na właścicielach terenów, na których się one znajdują.

Z uwagi na fakt, że likwidacja związana jest z bardzo dużymi kosztami finansowymi dotowana jest ona z w/w Funduszy a także będzie istniała możliwość pozyskania środków w ramach RPO WZ.

Sieć ciepłownicza

System ciepłowniczy w Reczu podlega systematycznej restrukturyzacji. Do budynków wielorodzinnych i budynków gminnych jednostek organizacyjnych ciepło dostarczane jest z wybudowanej w 2003 r. ze środków EKO FUNDUSZ-u oraz ze środków prywatnych Wielkopolskiej Agencji Rozwoju Regionalnego kotłowni na biomasę – słomę lub alternatywnie zrębki drewniane. W latach 2004 - 2005 został wybudowany ciepłociąg do pięciu węzłów rozdzielczych. Urządzenie to ma moc 4 MW i ogrzewa obecnie budynki mieszkalne na Osiedlu Słonecznym oraz te budynki, które dotychczas były ogrzewane

z kotłowni przy ul. Tylnej 5, Środkowej 5 oraz kotłowni przy Szkole Podstawowej. W pozostałych budynkach głównie stosuje się ogrzewanie gazowe.

Pośród 1752 mieszkań 75% ogrzewanych jest za pomocą sieci centralnego ogrzewania, pozostałe mieszkania posiadają indywidualne systemy grzewcze (c.o lub piece kaflowe).

Gazyfikacja

Gmina Recz zaopatrywana jest w gaz ziemny za pomocą gazociągu przewodowego. Gaz wysokooktanowy o parametrach GZ-50 WG PN-87/C-96001 dostarczany jest z systemu Odolanów – Police (gazociąg 500). Na terenie miasta w roku 2004 było 250 czynnych połączeń instalacji gazowej do budynków i 829 indywidualnych odbiorców gazu. Mimo tego że blisko 38 % tej liczby (zakładając iż proporcje z roku 2002 zostały zachowane) ogrzewało mieszkania gazem, to zużycie gazu na cele grzewcze wynosiło ponad 78 % całkowitego zużycia. Jednak mimo zwiększającej się liczby użytkowników, nie notuje się jednoczesnego zwiększonego całkowitego zużycia gazu na terenie gminy. Jest to niewątpliwie związane z technologicznie wydajniejszymi urządzeniami używanymi aktualnie przez odbiorców. Należy jednak zauważyć, iż nie wszystkie obszary gminy są przyłączone do sieci gazowniczej i w tym zakresie Burmistrz prowadzi rozmowy z PGNiG w zakresie rozbudowy sieci gazowej. Bowiem dostępność do gazu jest jednym z wyznaczników podstawowego standardu życia i bez tego trudno oczekiwać większego zainteresowania zamieszkaniem w gminie Recz. Niestety problem nie jest łatwy do rozwiązania, gdyż pociąga on za sobą skutki finansowe, a trudno wskazać podmiot, który miałby to sfinansować.

Tabela 27. Sieć gazowa

		2001	2002	2003	2004
Długość czynnej sieci rozdzielczej	w km	-	-	16.50	16.50
Czynne połączenia do budynków mieszkalnych	szt.	246	247	250	250
odbiorcy gazu	szt.	709	709	766	829
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	szt.	-	266	-	-
zużycie gazu	w tys. m ³	494.70	489.70	-	-
zużycie gazu	w hm ³	-	-	0.40	0.40
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	w tys. m ³	-	383.4	-	-

Źródło : GUS, BDR 2001-2004

Elektryczność

Energia elektryczna do gminy dostarczana jest przez Grupę Energetyczną ENEA S.A. liniami energetycznymi 15 kV wychodzącymi ze stacji zasilających Choszczno i Krzęcin oraz EW Kamienna. Można stwierdzić, iż gmina Recz znajduje się na obszarze deficytu energetycznego, a dodatkowo na obszarze gminy nie ma stacji zasilającej 110/15 kV, ale zlokalizowana jest rozdzielnia sieciowa 15 kV.

Do roku 2010 planowana jest przez ENEA S.A. budowa linii energetycznej 110kV Choszczno - Recz wraz ze stacją oraz docelowo również linia 110kV Stargard Szczeciński – Kalisz Pom.

Według zestawienia w poniższej tabeli systematycznie wzrasta liczba odbiorców energii elektrycznej na terenie miasta i gminy, jak też jej całkowite zużycie z tym, że o ile w latach 2001-2004 przybyło niecałe 3 % odbiorców to zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu wzrosło o ponad 20 %. Ten efekt należy wiązać przede wszystkim z coraz większą ilością elektrycznych urządzeń w gospodarstwach domowych co może być między innymi efektem wzrostem zamożności mieszkańców, a także pojawieniem się nowych podmiotów gospodarczych na lokalnym rynku.

Tabela 28. Elektroenergetyka w gospodarstwach domowych.

		2001	2002	2003	2004
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt	928	922	932	954
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MW*h	1267	1518	1445	1532

Źródło : GUS, BDR 2001-2004 r.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Recz zapisano plany rozbudowy sieci elektrycznej. Jest to przede wszystkim związane z dużym zapotrzebowaniem na energię elektryczną zgłaszanym przez firmę Alutec, która zapowiedziała gotowość do rozbudowy firmy i zwiększenia zatrudnienia nawet o około 200 osób, jeżeli będzie zapewnione dostarczenie prądu elektrycznego w wielkości 4 MW/h dziennie.

1.8. Infrastruktura społeczno- socjalna

Edukacja

Na terenie gminy funkcjonują cztery placówki oświatowe, w tym trzy w Reczu – Szkoła Podstawowa, Gimnazjum i Przedszkole Miejskie oraz Szkoła Podstawowa w Lubieniowie.

Do SP w Reczu uczęszczało w roku szkolnym 2006/2007 354 uczniów, nad którymi zatrudnionych było 31 nauczycieli. Placówka wyposażona była w salę gimnastyczną oraz boisko sportowe.

Do SP w Lubieniowie uczęszczało w tym samym roku szkolnym 104 uczniów, zatrudnionych jest 14 nauczycieli. Uczniowie obu szkół podstawowych kontynuują naukę w Gimnazjum w Reczu.

W Gimnazjum uczyło się niewielu mniej, bo 287 młodych ludzi. W placówce zatrudnionych było 33 nauczycieli. Szkoła posiadała własne boisko sportowe. Uczniowie Gimnazjum kontynuują naukę w szkołach średnich głównie w Choszcznie i Stargardzie Szczecińskim. W roku szkolnym 2007/2008 została otwarta przy Gimnazjum, Wieczorowa Szkoła dla dorosłych, prowadząca ofertę edukacyjną o profilu liceum i szkoły zawodowej. Natomiast do Przedszkola Miejskiego w Reczu w roku szkolnym 2006/2007 uczęszczało 90 dzieci, wliczając klasy zerowe. Opiekę nad dziećmi sprawowało 5 nauczycieli.

Mieszkańcy Recza mogą rozwijać swoje uzdolnienia w ramach zajęć pozalekcyjnych w klubach sportowych oraz kołach zainteresowań, takich jak:

- kółko plastyczne
- kółko muzyczne
- kółko kultury fizycznej
- kółko informatyczne
- kółko orkiestry dętej
- SKS,
- kółku matematycznym
- kółku polonistycznym,
- kółku plastycznym,
- kółko redakcyjne,
- kółko komputerowe,
- kółko taneczne,
- zajęcia logopedyczne,

- zajęcia świetlicowe,

Omawiając temat związany z edukacją warto także spojrzeć na wydatki na oświatę:

Tabela 29. Zestawienie wydatków na oświatę w Reczu w latach 2002-2007

Rok	Wysokość wydatków na oświatę w Reczu (w zł.)
2002	3.362.066
2003	3.846.352
2004	4.560.920
2005	4.624.971
2006	4.554.628
2007	4.773.810

Źródło: roczne sprawozdania Rb-28 z wykonania wydatków budżetowych

Z powyższej tabeli wynika, iż nakłady na tę dziedzinę stopniowo rosły i w roku 2007 osiągnęły 142 proc. całkowitego wolumenu z roku 2002. Jest to pozytywne zjawisko, chociaż środki wydawane na kształcenie mogłyby być jeszcze intensywniej pomnażane poprzez realizację projektów edukacyjnych ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych UE, jak także innych źródeł pozabudżetowych. Dzięki środkom zewnętrznym można byłoby zorganizować znacznie szerszą ofertę zajęć edukacyjnych – nie tylko dla dzieci i młodzieży, ale także dorosłych mieszkańców Recza. Szczególnie intensywnie wspieranym z rozmaitych źródeł zewnętrznych rodzajem zajęć kształceniowych jest nauka języków obcych, których znajomość znacznie podwyższa szanse na rynku pracy.

Służba zdrowia

Na terenie miasta funkcjonują Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej zajmujące się ochroną zdrowia. Placówki oferują podstawowy zakres usług medycznych. Poza tym na terenie Recza działają prywatne praktyki lekarskie – m.in. stomatologiczna, okulistyczna. Po poradę specjalisty trzeba jednak się udać do innych miast. Na terenie miasta funkcjonuje jedna apteka.

Pomoc społeczna

Kwestiami opieki społecznej na terenie miasta zajmuje się przede wszystkim Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz działający przy nim Środowiskowy Dom Samopomocy. Obie placówki zajmują się pomocą w rozwiązywaniu problemów społecznych występujących na terenie miasta i gminy. Współtworzą także lokalne życie społeczne poprzez organizację integracyjnych imprez dla mieszkańców nie tylko z rodzin problemowych.

Specjalnie do walki z alkoholizmem powołana została Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Prowadzi ją Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Patologii Społecznych, który jest odpowiedzialny za takie zadania jak: udzielanie porad osobom uzależnionym, organizacja szkoleń dla różnych grup związanych z problemem alkoholowym, prowadzenie świetlicy opiekuńczo-wychowawczej, realizację i wspieranie programów związanych z profilaktyką uzależnień, udzielanie pomocy psychospołecznej oraz prawnej rodzinom z problemem alkoholowym.

Ponadto w Gminie Recz funkcjonuje Gminne Centrum Informacji, które m.in. świadczy usługi w zakresie pomocy w poszukiwaniu zatrudnienia, pisaniu pism, zapewnia mieszkańcom Gminy dostęp do internetu. GCI mieści się w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury.

Bezpieczeństwo publiczne

Jedną z największych grup wymagających wsparcia są mieszkańcy gminy, zwłaszcza ci, zamieszkujący okolice niebezpieczne zarówno ze względu na wysoki poziom przestępczości, jak i ze względu na dużą liczbę kolizji drogowych. Drugą grupę znajdującą się pod przeciwnej stronie stanowią przestępcy, wymagający często pomocy przy powrocie do życia społecznego. Poziom przestępstw w ostatnich latach w Reczu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Liczba przestępstw wg rodzajów w Reczu w latach 2002-2007

Rok	Przestępstwa			
	przeciwko mieniu	przeciwko zdrowiu i życiu	Inne	razem
2003	77	8	46	131
2004	86	11	74	171
2005	96	14	75	185
2006	80	14	84	178
2007	63	2	78	143

Źródło: Powiatowa Komenda Policji w Choszczynie

Z przytoczonych danych wynika, iż liczba przestępstw sukcesywnie rośnie. Niepokojący jest zwłaszcza wzrost liczby przestępstw przeciwko zdrowiu i życiu. Podobną tendencję można zaobserwować w odniesieniu do przestępstw wśród nieletnich – ich liczba niestety także stopniowo rośnie.

Tabela 31. Liczba przestępstw wśród nieletnich w Reczu w latach 2002-2007

Rok	Liczba przestępstw wśród nieletnich
2002	1
2003	9
2004	7
2005	16
2006	20
2007	23

Źródło: Powiatowa Komenda Policji w Choszczynie

Przestępstwa w Reczu popełniane są najczęściej:

- na parkingach przy barach (droga nr 10),
- ul. Tylna, Środkowa, Kolejowa,
- droga K-10 oraz W-151 na terenie gm. Recz,
- na parkingach przyosiedlowych (włamania do samochodów),
- na osiedlu domków jednorodzinnych (w trakcie budowy) przy ul. Promenada (włamania i kradzieże).

Innym rodzajem niebezpieczeństwa są wypadki drogowe, które zdarzają się głównie przy drodze krajowej nr 10.

Kultura i sztuka

Na terenie miasta funkcjonują dwie instytucje kultury: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Publiczna w Reczu. W M-GOK odbywają się lokalne imprezy, seanse filmowe w sali kinowej, turniej brydżowy, a także zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Przy Ośrodku Kultury działa dziecięcy zespół taneczny, sekcja plastyczna, Młodzieżowa Orkiestra Dęta, Kapela Podwórkowa (folklor miejski), oraz zespół wokalny „Olibabki”.

Oprócz instytucji statutowo zajmujących się krzewieniem kultury działają również lokalne organizacje pozarządowe dbające o zachowanie dziedzictwa kulturowego miasta i okolic. Integralną częścią wydarzeń kulturalnych w Reczu do 2006 roku było organizowane historyczne widowisko „Na Kupieckim Szlaku” w ramach którego odbywały się średniowieczne jarmarki, prezentacje rzemiosła, turnieje rycerskie i łucznicze, moralitety. Od 2007 roku integralną częścią wydarzeń kulturalnych jest organizacja Dni Recza, w ramach których odbywają się występy zawodowych amatorskich kabareciarzy, występy artystyczne, zespoły muzyczne, turnieje sportowe. Oprócz tego w gminie działają czynnie organizacje

pozarządowe, które krzewią i inicjują liczne przedsięwzięcia wspierające rozwój kulturalny, społeczny i edukacyjny. Ważną rolę dla lokalnej kultury pełni chór parafialny „Cantamus Domini” śpiewający muzykę klasyczną i religijną. Od 2006r. w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury rozwinęła swą działalność „Galeria Pasja”. Skupia w sobie rękodzielników, lokalnych twórców ludowych.

Edukacją plastyczną oraz rękodzielnictwem osób niepełnosprawnych zajmuje się Środowiskowy Dom Samopomocy przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.

Edukacja kulturalna prowadzona jest także przez szkoły działające na terenie miasta. Do ważniejszych działań należy konkurs kolęd bożonarodzeniowych organizowany przez Szkołę Podstawową, a także występy zespołu wokalnego działającego przy Gimnazjum w Reczu.

Wśród imprez kulturalnych charakter cykliczny mają:

- Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy,
- Gminny Dzień Seniora,
- Festyn z okazji 3 Maja,
- Dzień Strażaka,
- Dni Recza
- Dożynki gminne
- Uroczyste obchody Święta Niepodległości,
- Impreza "Mikołajkowa" dla dzieci specjalnej troski i sierot,
- Wieczór Kolęd
- Konkurs Kolęd

Sport

Na terenie gminy funkcjonują kluby sportowe - MKS „Remor” z długą tradycją, bo istniejący od 1958 roku, Uczniowski Klub Sportowy „Ina” przy Gimnazjum oraz na terenach wiejskich klub sportowy „Znicz” w Suliborzu, klub sportowy „Iskra” w Pomieniu i klub sportowy „Remor II” w Sokolińcu. Oprócz tego przy reczańskich szkołach funkcjonują koła sportowe dla uczniów.

Cykliczne imprezy sportowe odbywające się na terenie gminy to:

- Majowe Biegi Uliczne,
- Turniej Piłkarski im. Krzysztofa Hołuba,
- Lekkoatletyczne Młodzieżowe Mistrzostwa Miasta i Gminy,
- Otwarty Turniej Brydża Sportowego,

- Rozgrywki międzyklubowe w sezonie,
- Dzień Sportu,
- Wiosenne Biegi Przełajowe w Lubieniowie.

Do najważniejszych zawodów organizowanych przez Koło Wędkarskie PZW "Remor" to:

- Puchar Przechodni Burmistrza Recza (maj),
- Puchar Przechodni Prezesa FSO "Remor" S.A. - grupa Jaroma,
- Puchar Przechodni Prezesa Koła PZW w Reczu (lipiec),
- Otwarte Szkolne Zawody Wędkarskie dla Szkół Gminy Recz o Puchar Koła w Reczu,

Na terenie miasta funkcjonuje stadion sportowy oraz sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Reczu, które są udostępniane mieszkańcom do uprawiania sportu. Popularną dyscypliną sportową jest tu tenis sportowy, siatkówka i koszykówka. Mieszkańcy mogą także korzystać z ogólnodostępnej siłowni przy M-GOK.

Organizacje pozarządowe

W gminie Recz działa dziesięć organizacji pozarządowych - Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” w Nętkowie, Stowarzyszenie Rozwój Wsi Sokoliniec, Stowarzyszenie Rozwój Wsi Sulibórz, Stowarzyszenie „Sami Swoi” w Suliborku, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Lubieniów, Uczniowski Klub Sportowy "Iskra” w Pomieniu, Miejski Klub Sportowy „REMOR”, Ochotnicza Straż Pożarna, Reczańskie Towarzystwo Oświatowe "pro-Educatio" oraz Towarzystwo Miłośników Recza.

Organizacje sportowe - Uczniowski Klub Sportowy "Iskra” i Miejski Klub Sportowy „REMOR” - zajmują się planowaniem i organizowaniem życia sportowego w gminie, a ich zawodnicy uczestniczą w imprezach sportowych organizowanych na terenie działania samorządu terytorialnego i poza nim.

Kolejną organizacją pozarządową funkcjonującą na terenie Gminy są Ochotnicze Straże Pożarne, których działalność opiera się na pracy społecznej, a głównym celem działalności jest zapobieganie pożarom, udział w akcjach gaśniczo -ratowniczych oraz działalność edukacyjna w zakresie zagrożeń pożarowych i ekologicznych. Obecnie jednostki OSP funkcjonują w Reczu (powstała w roku 1947), Pomieniu (powstała w roku 1948), Żeliszewie (powstała w roku 1960) i w Nętkowie (powstała w roku 2006). Ochotnicza Straż Pożarna w Reczu działa od 1947r. od 1995r. należy do Krajowego Systemu ratownictwa gaśniczego. Obecnie zrzesza 40 członków i 10 członków honorowych. Bierze czynny udział w akcjach gaśniczych i ratownictwa drogowego. Średnio w roku wyjeżdża 120 razy do wszelkiego rodzaju zdarzeń. Prowadzi działalność mającą na celu zapobiegania pożarom w

miejsowościach gminy, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz istniejących klęsk i zdarzeń. Prowadzi w szkołach konkursy o tematyce przeciwpożarowej. Bierze czynny udział w organizowanych zawodach sportowo-pożarniczych.

Reczańskie Towarzystwo Oświatowe "pro-Educatio" zajmuje się wspieraniem wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego, kulturalnego gminy. Organizacji nie są też obce problemy związane z integracją mieszkańców gminy, przeciwdziałaniem bezradności i wykluczeniu społecznemu.

W latach 2006/2007 towarzystwo realizowało Program pod nazwą Alternatywne Formy „Małe Przedszkola w Każdej Wsi”. W ramach projektu utworzono 18 przedszkoli w województwie w tym jedno w gminie Recz w miejscowości Lubieniów. Stowarzyszenie pełniło funkcję koordynatora programu w województwie zachodniopomorskim.

„Towarzystwo Miłośników Recza,” stowarzyszenie działające od 1992r. którego celem działalności jest aktywizacja społeczeństwa w zakresie kultury oraz rozbudzanie inicjatyw społecznych służących rozwojowi miasta i gminy. Towarzystwo przyczynia się do wzbogacania życia kulturalno - oświatowego, społecznego przez realizację różnorodnych projektów na rzecz społeczeństwa lokalnego. Wśród nich należy wymienić projekty „Ogrody Rustykalne”, „Reckie Gilde – sposób na życie”, „Wież Gminna”, „Internetowa łąka”, „Teatr Plebejski” i „Goniec Recki”.

Na terenach wiejskich działają następujące organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Lubieniów, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sokoliniec, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sulibórz, Stowarzyszenie „Sami Swoi” w Suliborku, Stowarzyszenie Pomocna Dłoń w Nętkowie, Ochotnicze Straże Pożarne w Reczu, Pomieniu, Nętkowie oraz Żeliszewie.

Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” za przedmiot swojej działalności ma wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi, a także przeciwdziałanie bezradności i wykluczeniu społecznemu. Organizacja koncentruje się na budowaniu społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym i propagowaniu demokracji.

Zadaniem Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Lubieniów jest wspieranie rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi Lubieniów oraz integracja mieszkańców wsi i gminy. Największymi osiągnięciami jest organizowanie imprez i festynów o charakterze kulturalno sportowym dla dzieci i dorosłych, reprezentowanie wsi na dożynkach powiatowych. Stowarzyszenie roku 2006/2007 było partnerem stowarzyszenia „pro-Educatio” w prowadzeniu projektu „Małe przedszkola w każdej wsi” w Lubieniowie.

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sokoliniec zajmuje się wspieraniem wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju: społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi Sokoliniec.

Integracją mieszkańców wsi, przeciwdziałaniem bezradności i wykluczeniu społecznemu oraz wspieraniem demokracji i budowaniem społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym. Stowarzyszenie prowadzi Klub Sportowy juniorów i seniorów. Współpracuje z organizacjami i stowarzyszeniami z terenu gminy i powiatu. Uczestniczy także w projektach integracyjnych między stowarzyszeniami gminnymi m. in. w projekcie „Więź gminna”, Program e-VITA2.

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sulibórz za przedmiot swojej działalności ma wspieranie wszechstronnego rozwoju: społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi Sulibórz, integrację mieszkańców wsi oraz budowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym. Największymi ze zdobytych doświadczeń oraz osiągnięć jest współpraca w prowadzeniu i zarządzaniu finansami drużyn seniorów i juniorów kl. B MKS "ZNICZ" Sulibórz – Bytowo, rozpoczęcie remontu świetlicy wiejskiej w Suliborzu oraz porządkowania kompleksu parkowo - cmentarnego. Zainicjowanie położenia chodnika przez Rejon Dróg Publicznych oraz bieżące drobne prace remontowe przy kościele w Suliborzu.

Stowarzyszenie „Sami Swoi” w Suliborku powstało we wrześniu 2007r. Zainicjowane przez sołtysa wsi, za przedmiot swojej działalności ma wspieranie życia kulturalnego na wsi, wspieranie rozwoju edukacyjnego, społecznego i gospodarczego wsi. Stowarzyszenie od początku działalności działa aktywnie, latem 2007r. przeprowadziło projekt dofinansowany ze środków zewnętrznych na prowadzenie zajęć świetlicowych podczas wakacji.

Działalność Ochotniczej Straży Pożarnej w Pomieniu opiera się na pracy społecznej. Celem działania jest działalność związana z zabezpieczeniem przeciwpożarowym, prowadzenie akcji gaśniczej na terenie swojego działania, prowadzenie działalności profilaktyczno - wychowawczej z młodzieżą, a także informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz innych klęsk żywiołowych. Celem jest również rozwijanie wśród członków OSP kultury fizycznej i sportu oraz wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów przeciwpożarowych. Jednostka OSP Pomień liczy 18 czynnych członków oraz 5 honorowych. Bierze aktywny udział w akcjach gaśniczych. Z inicjatywy członków utrzymuje czystość i porządek na terenie miejscowości. We własnym zakresie wyremontowany został budynek remizy.

Ochotnicza Straż Pożarna w Żeliszewie odpowiedzialna jest za prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami. Branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz istniejących klęsk i zdarzeń. Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych

i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi. Rozwijanie wśród członków kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturowo - oświatowej i rozrywkowej.

Uczestniczenie i reprezentowanie OSP w organach samorządowych i przedstawicielskich. Wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz statutu OSP. Jednostka OSP uczestniczyła w wielu akcjach gaśniczych na terenie gminy i nie tylko. Gasiła pożary w Rzeczkach, Suliszewie, Pamięcinie i w wielu innych miejscowościach. Druhowie zostali odznaczeni złotymi krzyżami zasługi. OSP brała czynny udział w zawodach gminnych zajmując wysokie miejsca. Największym sukcesem było dojście do finału zawodów wojewódzkich w Gorzowie.

Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Nętkowie powstała w 2006r. Zrzesza 17 członków czynnych. Obecnie jest w trakcie rozwoju. OSP w Nętkowie remontuje budynek pod Remizę strażacką. Realizuje te same zadania statutowe jak OSP W Pomieniu i OSP w Żeliszewie.

W planach gminy jest reaktywowanie Ochotniczej Straży Pożarnej w Sokolińcu.

1.9. Rynek pracy

Jednym z największych problemów społecznych nękających mieszkańców Recza jest niewątpliwie brak zatrudnienia. Gmina Recz, jako obszar o charakterze typowo rolniczym, w obliczu zmniejszenia roli tego sektora dla lokalnego rozwoju gospodarczego została dotknięta przede wszystkim bezrobociem o charakterze strukturalnym.

Tabela 32. Wskaźnik bezrobocia dla gminy Recz w latach 2002-2007 (stan na 31.X.07.)

Ogółem			na terenach wiejskich		stopa bezrobocia
	razem	kobiety	razem	kobiety	
Recz					
2007	502	307	302	178	13,9%
2006	821	454	481	266	22,7
2005	859	441	492	254	23,7
2004	926	472	524	264	26,2
2003	1021	485	576	267	29,2
2002	981	455	571	255	28,7
Pełczyce					
2007	673	390	433	262	13,0%
Maszewo					
2007	519	337	308	201	10,0%
Golczewo					
2007	388	262	220	158	10,1%

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie

Wprawdzie wskaźnik bezrobocia w gminie Recz wykazuje od roku 2002 wyraźną tendencję spadkową (patrz: tabela nr 32), jednakże jego wartość jest najwyższa w powiecie i dodatkowo nie wykazuje sezonowości i nie spada nawet w okresie letnim, w przeciwieństwie do wskaźników dla innych gmin z terenu powiatu choszczeńskiego.

Na koniec 2007 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Choszczynie zarejestrowane były 568 osoby z gminy Recz, w tym 336 kobiet, które stanowią zdecydowaną większość. Spośród liczby bezrobotnych prawie 56 % stanowiły osoby w wieku od 18 do 34 roku życia. Duży odsetek osób bezrobotnych jest także w kolejnych grupach wiekowych, jednakże każdej następnej liczba ta systematycznie maleje. Jednocześnie można stwierdzić, że nie istnieje bezrobocie wśród osób starszych – po 55 roku życia. Zestawienie osób bezrobotnych według wieku przedstawia tabela nr 33.

Tabela 33. Osoby bezrobotne na terenie Recza wg wieku (stan na 31.XII. 2007)

Wiek	w tym kobiety		gmina Recz	
	Liczba	Struktura (%)	Liczba	Struktura
18-24	60	18	104	18,2
25-34	100	30	153	27
35-44	82	24	130	23
45-54	85	25,5	154	27,2
55-59	9	2,5	24	4,3
60-64	0	0,0	3	0,3
Łącznie	336	100	568	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Choszczynie.

Inną negatywną charakterystyką bezrobocia w Reczu jest największy udział procentowy osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy. Osoby długotrwale bezrobotne mają szczególnie duże problemy z powrotem na rynek pracy. Jednocześnie tylko 1 osoba na 334 figurowała w rejestrze krócej niż jeden miesiąc. Zestawienie liczby osób bezrobotnych ze względu na okres pozostawania bez pracy przedstawia tabela nr 34.

Natomiast duża liczba osób długotrwale bezrobotnych powoduje występowanie małej liczby osób posiadających prawo do zasiłku dla osób bezrobotnych. Osoby te stanowiły w grudniu 2007 roku aż około 66 procent wszystkich osób zarejestrowanych. Pozostałe osoby bezrobotne nie posiadały zatem innego źródła dochodu.

Tabela 34. Osoby bezrobotne na terenie Recza wg okresu pozostawania bezrobotnym (stan na 31.XII. 2007)

Wiek	w tym kobiety		Gmina Recz	
	Liczba osób bezrobotnych	Struktura (%)	Liczba	Struktura (%)
do 1 mies.	42	7,4	16	4,8
od 1 do 3 mies.	142	25	75	22,3
od 3 do 6 mies.	89	15,7	47	14,0
od 6 do 12 mies.	78	13,7	40	11,9
od 12 do 24 mies.	69	12,1	45	13,4
powyżej 24 mies.	148	26,1	113	33,6
Łącznie	336	100	568	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Choszcznie

Tabela 35. Liczba osób uprawnionych do zasiłku dla osób bezrobotnych na terenie miasta Recz w latach 2002-2007 (stan na 31.XII)

Rok	Liczba uprawnionych do zasiłku
2002	97
2003	78
2004	67
2005	55
2006	59
2007	80

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Choszcznie

Jak widać w powyższej tabeli od roku 2002 następuje stopniowy spadek osób z prawem do zasiłku, co związane jest także ze zwiększeniem skali zjawiska bezrobocia długotrwałego.

Wśród bezrobotnych znajdują się także osoby niepełnosprawne, na koniec 2006 roku w gminie Recz wśród niepełnosprawnych było 4 osób bezrobotnych.

Bezrobocie opisuje także staż pracy osób zarejestrowanych. W przypadku Recza dominującą grupą są osoby z małym stażem (do 1 roku) oraz osoby, które nigdy nie pracowały. Stanowiły one w grudniu 2007 roku ponad 61 % wszystkich osób pozostających bez pracy. Natomiast znalezienie zatrudnienia przez osobę nie posiadającą żadnego doświadczenia zawodowego jest bardzo trudne.

Tabela 36. Osoby bezrobotne na terenie Recza wg stażu pracy (stan na 31.XII. 2007)

Wiek	w tym kobiety		gmina Recz	
	Liczba	Struktura (%)	Liczba	Struktura (%)
do 1 roku	48	6,3%	77	12,6
od 1 do 5 lat	50	18,9%	84	14,7
od 5 do 10 lat	45	10,2%	73	13,4
od 10 do 20 lat	37	6,0%	77	11,3
od 20 do 30 lat	13	10,8%	38	8,0
30 lat i więcej	0	0,9%	2	0,7
bez stażu	143	47,0%	217	39,3
Łącznie	336	100,0%	568	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Choszcznie

Inną negatywną cechą osób bezrobotnych z terenu Recza jest wysoki odsetek osób z niskim poziomem wykształcenia - na poziomie gimnazjalnym, podstawowym i zawodowym. Osoby te stanowiły ponad 60 % wszystkich zarejestrowanych.

Tabela 37. Osoby bezrobotne na terenie gminy Recz wg poziomu wykształcenia (stan na 31.XII. 2007)

Wiek	Liczba	Struktura (%)
podstawowe i gimnazjalne	268	44,6
w tym kobiety	147	42,4
zasadnicze zawodowe	174	31,9
w tym kobiety	97	29
Średnie zawodowe i policealne	82	15,5
w tym kobiety	60	17,8
ogólnokształcące	31	5,6
w tym kobiety	22	7,6
Wyższe	13	2,4
w tym kobiety	10	3,2
Łącznie	568	100
w tym kobiety	336	100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Choszcznie

1.10. Działalność gospodarcza (poza rolnicza)

Gmina Recz dysponuje porównywalnym z gminami wiejskimi województwa potencjałem gospodarczym. W badanym obszarze w 1998 roku zarejestrowane było 271 podmiotów gospodarki narodowej, 144 z usługami i 15 z podmiotami pozarynkowymi (w sumie 261 podmiotów prywatnych). Od roku 2000, gdzie było zarejestrowanych 335 podmiotów, nastąpił spadek do 302 w roku 2003. W roku 2005 w grudniu liczba podmiotów gospodarki pomąłu maleje. Strukturę działalności podmiotów sektora publicznego przedstawia tabela nr 38. W województwie zachodniopomorskim w sektorze przedsiębiorstw zatrudnionych jest 194,6 tys. osób (2000 r.). Liczba ta stale spada w tempie kilku procent rocznie. Dominujący procent w rynku pracy mają przemysł, handel i naprawy, budownictwo, transport i gospodarka magazynowa oraz obsługa nieruchomości i firm.

Tabela 38. Rodzaje i zakres działalności usługowej według sekcji PKD

Wyszczególnienie	2005r.			2004
	Gmina ogółem	Miasto	Obszar wiejski	ogółem
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	25	9	16	18
Rybactwo	1	0	1	1
Przetwórstwo przemysłowe	32	19	13	29
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	1	1	0	1
Budownictwo	48	40	8	44
Handel hurtowy i detaliczny	88	68	12	85
Hotele i restauracje	12	9	3	13
Transport	9	5	4	12
Pośrednictwo finansowe	8	8	0	8
Obsługa nieruchomości	60	34	26	47
Administracja publiczna	4	2	2	4
Edukacja	6	5	1	7
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	13	11	2	12
Działalność usługowa komunalna	22	13	9	20
Razem	329	224	102	301

Źródło: GUS BDR 2004-2005.

W gminie z działalności przemysłowo-wytwórczej występuje przemysł elektromaszynowy „Remor” S.A. – grupa Jaroma, przetwórstwo rolnicze, Zakład Odlewniczy Alutec, produkcja materiałów budowlanych, Zakład obróbki metali Cymerman, przedstawiciel włoskiej firmy produkującej i dostarczającej kompletne wyposażenie dla pizzerii, budownictwo ogólne, usługi budowlane oraz usługi transportowe i drogowe.

Do największych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy należą :

1. Zakład Odlewów Aluminiowych ALUTEC Sp. z o.o. z siedzibą w Reczu ul. Kolejowa 48 prowadząca działalność w zakresie produkcji odlewów z metali nieżelaznych, które zatrudnia 240 osób z terenu gminy i gmin ościennych.
2. „REMOR” S.A.- grupa Jaroma z siedzibą w Reczu ul. Kolejowa 48 prowadząca działalność w zakresie produkcji galanterii mosiężnej, a także wyrobów ze stali oraz produkcji maszyn do obróbki drewna. Zatrudnia 100 osób.
3. Sprzedaż Artykułów Spożywczo Przemysłowych i Warzyw FIRMA “NYKIEL” zatrudnia 70 osób.

Małe które zatrudniają od 10-50 osób są to firmy:

1. Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe “NOWAK”,
2. DUOMAT II,
3. BIG BAR,
4. PHP “RYWAL” Firma “ JORD”,
5. Zajazd „INTER-BRZOZ”

Baza handlowo- usługowa na terenie miasta i gminy jest dobrze rozwinięta. Usługi mają charakter tradycyjny, są to przede wszystkim podmioty zatrudniające od 1 do 10 osób.

W gminie Recz dominują zakłady o niewielkim zatrudnieniu. Ogólnie gmina reprezentuje niski stopień uprzemysłowienia.

Liczba firm działających na terenie Recza w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, w porównaniu do innych miast o podobnej wielkości z regionu, jest niestety niska – co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 39. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w Reczu na tle wybranych miast oraz średniej dla województwa zachodniopomorskiego w 2004r.

Miasto	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
Golczewo	109,28
Maszewo	82,93
Pełczyce	88,22
Recz	71,13

Źródło: opracowanie na podst. GUS, Bank Danych Regionalnych

Mała liczba firm prywatnych zdaje się także być logicznie powiązana z wysokim zatrudnieniem w sektorze publicznym. Fakt ten można usprawiedliwić istnieniem dwóch dużych przedsiębiorstw o relatywnie dużej liczbie zatrudnionych.

W ostatnich latach liczba podmiotów gospodarczych w Reczu wykazywała tendencję spadkową – jak wynika z poniższych danych – liczba podmiotów zakładanych raczej spadała przy zdecydowanym wzroście liczba podmiotów likwidowanych.

Fakt nieporadności lub nawet bezradności gospodarczej mieszkańców Recza znajduje niejako usprawiedliwienie w historii miasta i gminy. Przed rokiem 1989 istniały na tych obszarach duże Państwowe Gospodarstwa Rolne (PGR), które zatrudniały większość mieszkańców miasta

i gminy Recz. Niewiele było tu wtedy prywatnej inicjatywy i w związku z tym zdecydowanie trudniej było ludziom się przestawić na gospodarkę rynkową i wziąć sprawy w swoje ręce zakładając działalność gospodarczą. Sięgając jeszcze wcześniej,(co jednak jest w oczywisty sposób powiązane z obecną sytuacją) obszar gminy Recz to tzw. tereny odzyskane. Ludzie, którzy tu przybyli nic nie mieli, zaczęli tu swoje życie na nowo pracując we wspomnianych PGR. W innych częściach kraju istniało wiele z reguły mniejszych zakładów rzemieślniczych przekazywanych pokoleniowo na kolejne generacje.

Tabela 40. Liczba podmiotów gospodarczych zakładanych i likwidowanych w Reczu w latach 2002-2007

Rok	Liczba podmiotów zakładanych	Liczba podmiotów likwidowanych
2002	31	28
2003	22	32
2004	35	51
2005	56	44
2006	68	47
2007	74	50

Źródło: UM w Reczu

1.11. Działalność rolnicza

Generalnie rolnictwo na terenie Gminy w większości zachowało tradycyjny charakter. Gospodarstwa rolne prowadzą produkcję wielokierunkową, stosując metody ekstensywne. Rolnictwo nie wpłynęło znacząco na przekształcenie środowiska i krajobrazu.

Walory przyrodnicze obszarów wiejskich, w połączeniu z dużymi zasobami siły roboczej, tworzą warunki do rozwoju pracochłonnych kierunków produkcji rolnej, w tym rolnictwa ekologicznego.

Niedostatecznie jeszcze rozwinięta infrastruktura techniczna na wsi stanowi jedną z najpoważniejszych barier wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Powierzchnia administracyjna Miasta i Gminy Recz to 18013 ha z tego teren miasta to powierzchnia 1239 ha, teren gminy obejmuje natomiast 15774 ha.

Dotychczasowy rozwój gminy związany był z kompleksem gospodarki żywnościowej i leśnej. Funkcja rolnicza gminy oparta była na produkcji wielostronnej roślinno- hodowlanej, z dużym udziałem zbóż, ziemniaków i produkcji zwierzęcej w gospodarstwach wielkoobszarowych. Obecnie obszary rolnicze wymagają restrukturyzacji ukierunkowanej na wielofunkcyjny rozwój wsi i rolnictwa z wykorzystaniem lokalnych zasobów i możliwości rozwoju.

Podstawowy charakter rolnictwa w gminie Recz to ponad 50% gospodarstw opartych na dzierżawionej ziemi po byłych PGR. Głównym profilem jest produkcja roślinna. W oparciu o własne zboża prowadzony jest tucz trzody chlewnej. Chów bydła prowadzony jest w gospodarstwach o mniejszej powierzchni. Całkowicie znikła produkcja i chów owiec.

Użytkowanie gruntów w Gminie obrazuje tabela nr 3.

Produkcję rolniczą na terenie Gminy prowadzą indywidualne gospodarstwa rolne, spółki jawne oraz spółki z o.o

Tabela 41. Struktura użytkowa gruntów według własności gospodarstw rolnych

Grupy użytkowników gruntów	Ogólna powierzchnia	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska	Lasy i grunty Leśne	Pozostałe grunty
Ogółem powierzchnia	18042	8535	10	929	451	6276	1841
Gospodarstwa indywidualne	6621	5936	10	344	158	54	119
11421	12092	2599	-	585	293	6222	1722

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ewidencja rolna, Recz 2007

Rolnictwo w obszarze gminy jest dominującą funkcją zarówno w strukturze terenów gminy jak i w strukturze zatrudnienia. Rozwojowi tej funkcji sprzyja m. in. dość dobra jakość gleb, gdzie największe powierzchnie zajmują gleby dobre i bardzo dobre, dosyć korzystne warunki środowiska przyrodniczego oraz struktura dużych gospodarstw o zwartych rozłogach. Liczbę gospodarstw w gminie Recz przedstawia tabela nr 42.

Tabela 42 . Liczba gospodarstw rolnych w gminie Recz.

Wielkość gospodarstwa [ha]	Ilość gospodarstw [szt.]
Od 1 – 2 ha	56
Od 2 – 5 ha	49
Od 5 - 7 ha	13
Od 7 – 10 ha	30
Od 10 – 15 ha	32
Od 15 – 20 ha	13
Od 20 – 30 ha	14
Od 30 – 50 ha	9
Od 50 – 100 ha	12
Od 100 – 200 ha	7
Od 200 – 300 ha	-
Od 300 – 500 ha	-
Od 500 – 1000 ha	5
Razem	235

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ewidencji rolnej, Recz 2007

Jak wynika z tabeli na obszarze gminy najwięcej jest gospodarstw rolnych o powierzchni do 20 ha, które stanowią blisko 85% wszystkich gospodarstw rolnych gminy Recz. Sytuacja taka świadczy o znacznym rozproszeniu ziemi użytkowanej rolniczo.

Występują także czynniki hamujące rozwój rolnictwa. Jest nim słabo rozwinięty przemysł rolno-przetwórczy w stosunku do możliwości produkcyjnych ograniczenia wynikające z wymogów ochrony środowiska (obszary Natura 2000)

Innym czynnikiem jest występowanie gleb nadmiernie przepuszczalnych o słabej zdolności zatrzymywania wody okresowo lub trwale za suchej oraz system melioracyjny wymagający renowacji i uzupełnienia.

Użytki rolne w gminie stanowią znaczny potencjał produkcyjny, lecz obecnie nie w pełni wykorzystywany, gdyż zajmują one 56% ogólnej powierzchni gminy, wśród użytków rolnych grunty orne stanowią 84% powierzchni a użytki zielone 16% powierzchni.

Użytki rolne znajdują główny rozłóg w środkowej części obszaru gminy, na obrzeżu zachodnim kompleksy leśne oddzielają część użytków rolnych od głównego rozłogu.

Większe kompleksy o najwyższym naturalnym potencjale produkcyjnym występują na południe od Suliborza i Słutowa, podczas gdy większe połacie gleb najsłabszych występują na wschodnim skraju głównego rozłogu i kompleksu leśnego.

Grunty orne gminy, to w przeważającej większości gleby dobrych kompleksów żyznych zbudowanych z piasków gliniastych, wymagające uregulowania stosunków wodnych gdyż jedynie 30% gruntów ornych jest zmeliorowanych, z obszarami zagrożonymi erozją, o niższej zasobności w przyswajalne dla roślin składniki pokarmowe oraz gleby z reguły zbyt kwaśne, wrażliwe na suszę. Są to gleby nadające się do upraw zbóż i ziemniaków, a dobór odpowiednich odmian, właściwa agrotechnika i nawożenie gwarantują uzyskanie na nich wysokich planów. Użytki zielone gminy, to w większości łąki średniej jakości pochodzenia organicznego, będące jedynie w połowie zmeliorowanych, w dolinie Iny tworzą zwarty kompleks gleb madowych, torfowych i murszowych, wytworzone z torfów i piasków słabo gliniastych. Istotną przeszkodą w gminie jest duże rozproszenie użytków utrudniające uprawę mechaniczną.

W strukturze zasiewów dominują zboża i rośliny będące bazą paszową dla zwierząt i przemysłu rolno – spożywczego. Na terenie gminy brak jest większych upraw sadowniczych lub ogrodniczych, występują jedynie nieliczne w formie przydomowych.

Na przestrzeni ostatnich lat zauważa się tendencję wzrostową zasiewu kukurydzy na ziarno, żyta do produkcji biopaliw a także zwiększono areal rzepaku ozimego.

W produkcji zwierzęcej na terenie gminy dominuje produkcja trzody chlewnej i bydła opasowego. Stan pogłowia zwierząt gospodarskich przedstawia poniższa tabela.

Tabela 43. Stan pogłowia zwierząt gospodarskich w gminie Recz (2005 r).

Rodzaj hodowli	Liczba pogłowia [szt.]
Bydło ogółem	834
Trzoda chlewna ogółem	4400
W tym maciory	160

Źródło: Ewidencja rolna gminy Recz

Produkcja żywca wołowego oraz mleka na terenie gminy Recz skupiona jest w miejscowości Recz, Pomień oraz Kraśnik – produkcja wołowiny.

Natomiast produkcja trzody chlewnej koncentruje się w miejscowościach Suliborek, Sisko, Grabowiec i Pomień. W miejscowości Nętkowo na terenie byłej fermy bydła powstaje ferma tuczu brojlerów kurzych, w której docelowo przy jednym rzucie będzie chowanych około 150 tys. sztuk kurcząt.

Czyste środowisko gminy Recz może stać się podstawą dla produkcji żywności ekologicznej. Na terenie naszej gminy mamy już 8 gospodarstw w tym w tym 3 gospodarstwa ekologiczne, gdzie dwa gospodarstwa posiadają certyfikaty produkcji ekologicznej opartej o warzywnictwie. Gospodarstwa mieszczą się w sołectwie Suliborek.

Część rolników, posiadająca odpowiednie zaplecze, będzie mogła podjąć działalność agroturystyczną, Współpracują oni ODR, który pomaga im w rozpoczynaniu tego typu przedsięwzięć. Na terenie gminy istnieje już dwa gospodarstwa agroturystyczne w miejscowości Recz i Żeliszewo.

Łączna powierzchnia jezior i stawów hodowlanych, gdzie można prowadzić gospodarkę rybacką wynosi poniżej 300 ha. W rozwoju rybactwa stawowego występują ograniczenia w aspekcie rynku pracy i rozmiaru produkcji.

1.12. Leśnictwo

Lasy i zadrzewienia stanowią powierzchnię 6212 ha, lasy zajmują 34,49% obszaru gminy Recz. Organizacyjnie lasy należą do trzech nadleśnictw z siedzibami w Dobrzanach, Drawnie i Choszczynie. Lasy charakteryzują się dużym udziałem ubogich siedlisk borowych, które zajmują łącznie 95% całej powierzchni leśnej. Dominuje siedlisko boru świeżego 65% i boru mieszanego świeżego 26%. Pozostałe siedliska zajmują powierzchnię nie przekraczającą 5% obszaru leśnego. Dominującym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, stanowiąca powyżej 75% powierzchni leśnej, brzoza 10%, olcha 5%, świerk 3%, buk i dąb po 1,5%.

Gospodarka leśna w gminie prowadzona jest zgodnie z planami urzędowymi opracowanymi dla poszczególnych Nadleśnictw przez Biuro Urządzania Lasów i Geodezji Leśnej w Gorzowie Wlkp. Lasy prywatne położone w obrębie gminy Recz znajdują się pod nadzorem i opieką nadleśnictw, a powierzchnia tego typu lasów wynosi 21,46 ha i pozostaje w dość znacznym rozproszeniu (kompleksy leśne około 5 ha).

W powierzchni leśnej lasy ochronne stanowią niewielki udział. Obsługą leśnictwa zajmują się ośrodki zlokalizowane poza obszarem gminy, są to ośrodki związane z bazami nadleśnictw

lub firmami prywatnymi. Gospodarka leśna w gminie jest prowadzona zgodnie z planami urządzeniowymi opracowanymi dla nadleśnictw przez Biuro Urządzenia Lasów i Geodezji Leśnej w Gorzowie Wlkp. Powierzchnia lasów systematycznie powiększa się poprzez zalesienia gruntów rolnych.

W odniesieniu do gospodarki łowieckiej, przez teren gminy przebiegają granice 5 obwodów łowieckich, ujawniany stan zwierzyny wskazuje na ilości większe niż średnia powiatu. Ponieważ granice obwodów nie pokrywają się z granicami administracyjnymi, dane nie mogą odzwierciedlać stanu rzeczywistego.

1.13. Turystyka

Gmina Recz leży w sąsiedztwie gmin o dużych walorach turystycznych, sama zaś jest słabo zagospodarowana pod względem turystycznym. Pewien potencjał turystyczny związany jest z przebiegiem drogi krajowej nr 10, przy której w Reczu zlokalizowane są bary obsługujące podróżnych. Recz leży na Szlaku Cysterskim, a do najcenniejszych zabytków należy Kościół gotycki, Baszta Choszczeńska i Drawska, mury obronne, Czatownia, Organistówka.

Recz dysponuje trzema punktami noclegowymi. Są nimi pensjonat „U Zosi” z 6 miejscami noclegowymi, agroturystyka „Żeliszewo” nad jeziorem, gdzie jest 12 miejsc noclegowych oraz „Czardasz” z 4 miejscami.

Na odcinku Pomień - Żeliszewo utworzono odcinek ścieżki rowerowej „Drogą Wedłów” o znaczeniu lokalnym. Biegnie ona przez lasy i obok jezior.

Znaczenie dla turystyki miała także doroczna impreza organizowana na początku lipca, wykorzystująca lokalne dziedzictwo kulturowe – średniowieczny jarmark i widowiska „Na Kupieckim Szlaku”.

Turystyka w Reczu jest rozwinięta na niskim poziomie. Jednakże są czynione starania by gminę uatrakcyjnić turystycznie. W gminie Recz szanse na rozwój ma turystyka wiejska, ze względu na położenie gminy i liczne atrakcje przyrodnicze.

Do najatrakcyjniejszych dla turystów zabytków w mieście należą:

- Kościół gotycki pw. Chrystusa Króla z XIV w.,
- Bramę Choszczeńską (zwaną inaczej Młyńską) z XIV w.,
- Basztę Drawską z XIV w. z XV –wieczną czatownią,
- mury obronne z kamieni polnych, zbudowane w XIV/XV w., o grubości 1,1-1,2m.,
- kilka zachowanych domów ryglowych z XVIII I XIX w.,
- Organistówkę, w której obecnie mieści się biblioteka miejska,

- domek z końca XVIII w. z zabudową szachulcową we wschodniej pierzei Rynku.

Jedynie wnętrze kościoła i organistówki jest udostępnione do zwiedzania.

Dużym walorem miasta pozostaje historia. Jedną z oznak dbałości o zachowanie przekazów o przeszłości miasta jest włączenie Recza do międzynarodowego szlaku historycznego zwanego "Szlakiem Cysterskim". Wyznaczają go miejscowości gdzie niegdyś znajdowały się klasztory cysterskie – na szlaku leżą także spośród polskich miast – Bierzwnik, Pełczyce, Marianowo, Kołbacz oraz Koszalin. Klasztor w Reczu ufundowany został przez margrabiów brandenburskich, znajdował się na "Wzgórzu Klasztornym", a zamieszkiwały go cysterki.

Niewątpliwą atrakcją dla miłośników przyrody stanowi rezerwat florystyczny "Grądowe Zbocza". Na jego terenie można spotkać rzadkie gatunki roślin takie jak czosnek niedźwiedzi, obrazki plamiste, trzy gatunki kokoryczy - pusta, wątła i pełna, kopytnik pospolity, fiołek przedziwny, fiołek biały, bniec czerwony oraz jeden z największych grzybów świata purchawicę olbrzymią.

Obsługę turystyki znakomicie uzupełniają bary i restauracje przy drodze krajowej nr 10: Inter-Brzoz, Big Bar i karczma Jord słynące w okolicy z dobrej kuchni.

1.14. Administracja

Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową działającą w oparciu o Statut Gminy. Gmina posiada herb gminy jej barwy określa flaga. Gmina posiada osobowość prawną.

Na terenie Gminy Recz działa 15 sołectw. Organem uchwałodawczym w sołectwie jest zebranie wiejskie, a wykonawczym – sołtys. Działalność sołtysa wspomaga rada sołecka.

Organami Gminy są: Rada Miejska i Burmistrz. Siedzibą władz Gminy jest miasto Recz. Rada Miejska jest organem stanowiącym i kontrolnym w Gminie na czele, której stoi Przewodniczący. Jego zadaniem jest organizowanie pracy rady oraz prowadzenie jej obrad. Burmistrz jest organem wykonawczym w gminie.

Gmina prowadzi samodzielnie gospodarkę finansową w oparciu o roczny budżet. Dochody Gminy stanowią: podatki, opłaty i inne wpływy określone w odrębnych ustawach jako dochody gminy, dochody z majątku gminy, subwencja ogólna z budżetu państwa, dotacje celowe na realizację zadań zleconych oraz na dofinansowanie zadań własnych. Za prawidłową gospodarkę finansową gminy odpowiada Burmistrz.

Burmistrz jest organem wykonawczym gminy, do jego zadań należy w szczególności: gospodarowanie mieniem Gminy, kierowanie sprawami Gminy, reprezentowanie Gminy i Urzędu na zewnątrz, wykonywanie zadań określonych przepisami z zakresu obronności

państwa, wydawanie decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej w przedmiocie i zakresie przewidzianym prawem. Burmistrz wydaje akty prawne w formie zarządzeń i realizuje inne zadania wynikające z bieżącego kierowania Urzędu. Czynności biurowe reguluje instrukcja kancelaryjna opublikowana w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 1999 r.

Główne działania Rady Miejskiej i Burmistrza w latach 2002-2020

Do głównych działań realizowanych przez władze gminy lub we współpracy z nimi wymienić należy:

- Uporządkowanie finansów Gminy poprzez oddłużenie gminnych jednostek i realizowanie dotacji z regularnością zgodnie z ustawą o finansach publicznych,
- Opracowanie i realizacja Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Recz,
- Przygotowanie pełnej dokumentacji do ubiegania się o fundusze unijne na inwestycje,
- Reorganizacja Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej oraz powołanie spółki kapitałowej ZUH „Komunalnik” Sp. z o.o. ze 100% kapitałem gminy do prowadzenia usług komunalnych,
- Opracowanie i realizacja Programu Wspierania Przedsiębiorczości i Aktywizacji Mieszkańców Gminy Recz – min. wspieranie działalności i usamodzielnianie organizacji pozarządowych realizujących zadania własne gminy,
- Opracowanie i realizacja Programu Mieszkaniowego – min. uwłaszczanie mieszkań i powoływanie zarządów wspólnot mieszkaniowych,
- Opracowanie i uchwalenie Studium Uwarunkowań i Kierunków Przestrzennego Zagospodarowania oraz planów miejscowych przestrzennego zagospodarowania,
- Informatyzacja urzędu, jednostek gminnych i organizowanie punktów dostępowych do internetu dla mieszkańców,
- Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Recz,
- Opracowanie Planów Odnowy Miejscowości Wiejskich (15 planów),
- Opracowanie Planu Rozwoju i Odnowy Miasta Recz.

Współpraca z innymi gminami

Współpraca z sąsiednimi gminami przedstawia się obiecująco. Gmina Recz należy do następujących stowarzyszeń i związków:

- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania – udział przedstawicieli gminy we wspólnych szkoleniach, korzystanie ze środków Polsko-Niemieckiej Wymiany Młodzieży poprzez Jednostkę Centralną w ramach SGPEP na dofinansowanie polsko-niemieckich projektów wymian młodzieżowych,
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Gmin Cysterskich: Recz – Bierzwnik – Pełczyce - Stare Czarnowo - Marianowo w sprawie Szlaku Cysterskiego – wspólna promocja i organizacja imprez naukowych i edukacyjnych,
- Porozumienie gmin Powiatu Choszczeńskiego i Myśliborskiego oraz Marszałka Woj. Zachodniopomorskiego na rzecz modernizacji dróg wojewódzkich na tym terenie.
- Stowarzyszenie gmin Recz, Ińsko, Dobrzany pn: „DIR” do realizacji programu LEADER.

Współpraca zagraniczna

W latach 2004-2007 rozpoczęto intensywną współpracę z partnerami z kilku miast niemieckich. Rozpoczęto realizację wspólnych przedsięwzięć z organizacjami tych miast:

- Malchin – współpraca w sprawie wymiany doświadczeń w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miast, nawiązanie transgranicznej współpracy między miastami i jednostkami miast w ramach Programu Interreg,
- Fürstenwalde – wymiany młodzieży, uporządkowanie fragmentu dawnego cmentarza i umieszczenie dwujęzycznych tablic upamiętniających byłych, niemieckich mieszkańców Recza,
- Anklam – realizacja projektu w ramach Interreg III A „Odnowa polsko-niemieckich szlaków kulturowych – dla jeszcze lepszej przyszłości naszych narodów” – uatrakcyjnienie pod względem turystycznym miasta w okolicach ul. Środkowej,
- Lychen – wymiana kulturalna młodzieżowych orkiestr dętych.

Własność gruntów i budynków

Udział nieruchomości stanowiących własność komunalną na obszarze Recza wynosi 50,43ha co stanowi 4% powierzchni miasta, z wyłączeniem dróg gminnych, które zajmują 15,20 ha – 1,23 % powierzchni miasta.

Tabela 44. Zasoby mieszkaniowe wg rodzaju własności (stan na dzień 31.12.2007r)

		w mieście	w gminie
Mieszkania	miesz.	965	1799
Izby	izba	3817	6799
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	62133	114578
własność gminy			
Mieszkania	miesz.	212	242
Izby	izba	742	847
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	1570	8207

Źródło : GUS, BDR 2004, UM Recz 2007

Na terenie Gminy Recz budynkami i mieszkaniami zarządzają i administrują:

1. Spółdzielnia Mieszkaniowa „INA” w Grabowcu – spółdzielnia administruje 364 mieszkaniami lokalnymi oraz jest właścicielem 22 mieszkań, mieszkania te zostały przekazane na własność spółdzielni przez AWRSP oddział w Szczecinie. Lokale te znajdują się w Lubieniowie, Grabowcu i Nętkowie.
2. Spółdzielnia Mieszkaniowa w Sulinie administruje 54 lokalami mieszkalnymi, wszystkie mieszkania są własnością osób fizycznych
3. Rejonowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w Choszcznie na terenie Recza zarządza 13 budynkami mieszkalnymi, w których znajdują się 252 lokale mieszkalne.
4. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Reczu zarządza 242 lokalami mieszkalnymi na terenie miasta i gminy Recz. Mieszkalne Lokale Zakładowe należą między innymi do: PKP Stargard Szczeciński, Nadleśnictwa Drawno, Choszczno, Dobrzany, szkoły podstawowej Recz i Lubieniów

Pozyskiwane środki pomocowe

Pierwszym z projektów jakie były zrealizowane na terenie gminy Recz to budowa ścieżki rowerowej „Droga Wedłów” (Recz- Pomień- Żeliszewo) oraz kanalizacja miejscowości - Nętkowo- Grabowiec- Recz. Projekt ten był realizowany ze środków programu SAPARD w latach 2002/2003.

Kolejnymi programami realizowanymi w ramach współpracy z Fundacją Wspomagania Wsi był program e-VITA I – projekt informatyzujący tereny wiejskie. Polegał na założeniu Internetu dla jednostek Urzędu, przeprowadzeniu 6 różnych bezpłatnych kursów informatycznych na które uczęszczało 200 osób. Podłączono także wszystkie jednostki

podległe Urzędowi w sieć. Urząd wyposażono również w nowoczesne technologie informatyczne mające na celu płynny dostęp do Internetu oraz połączenia między sieciowe. Realizowany na przełomie 2004/2005 roku. W programie zrealizowano mały projekt z uzyskanego grantu pn: „Internetowa łąka” projekt realizowany przez Towarzystwo Miłośników Recza w 2004 roku. Polegał na założeniu strony www.internetowalaka.republika.pl na której znajdują się opracowane projekty terenów zielonych Recza. Na dane propozycje można wypowiedzieć się na forum dyskusyjnym. Projekt ma na celu promocję estetyki i przyrody wśród mieszkańców Recza.

Następnym projektem sfinansowana przez Fundację Wspomagania Wsi (I część) jest „Ogród Rustykalny” - I część ogrodu wykonana w 2005r. Projekt realizowany przez Towarzystwo Miłośników Recza. Ogród zaprojektowany przez Studentów Akademii Rolniczej ze Szczecina, nawiązuje do tradycji średniowiecznych, cysterskich ogrodów wirydarzowych. Oparty na kanwie kompozycyjnej dwóch krzyży greckich, składa się z części doczesnej i duchowej, które symbolizują dwa elementy centralne: zegar słoneczny w kształcie otwartej księgi – symbolu upływającego czasu oraz rajska jabłoń-symbol biblijnego celu każdego chrześcijanina. II część ogrodu sfinansowana z Programu INTERREG III A, wykonana w 2006r. realizowanego przez Urząd Miejski w Reczu.

Gmina Recz wzięła udział w akcji „Przejrzysta Polska” – otrzymała certyfikat uczestnictwa przez Urząd Miejski na rok 2005/2006.

Projekt „Pożyteczne ferie 2006/2007” realizowany przez sołectwo Rybaki, polegał na zorganizowaniu czasu ferii zimowych dla dzieci sołectwa. Projekt „Pożyteczne Wakacje 2007” realizowane przez sołectwo Rybaki i Suliborek, polegał na czynnym spędzaniu czasu letniego w swojej miejscowości. Sfinansowane przez Fundację Wspomagania Wsi.

Projekt „Opowieści polsko-niemieckiego pogranicza” dofinansowany w programie Mikroprojekty INTERREG III A na wys. 20.000 tys. zł. Projekt zrealizowany w 2006r, polegał na przeprowadzeniu szeregu imprez plenerowych, spotkań, seminaria polsko-niemieckich z uczestnictwem gości z Niemiec.

W latach 2006/2007 realizowano program E-vita II – dalsza współpraca z Fundacją Wspomagania Wsi. Program polegał na założeniu partnerstwa między Urzędem Miejskim a organizacjami pozarządowymi z terenu Gminy Recz i wspólnym dążeniu do informatyzacji społeczeństwa na terenach wiejskich. W trakcie realizacji projektu odbyły się kursy informatyczne, został udostępniony Publiczny Punkt Dostępu do Internetu (wieś Żeliszewo) wraz z wyposażeniem, zbudowano sieć bezprzewodową pn. „Niekomercyjna Sieć Komputerowa” (wieś Sokoliniec i Sicko) umożliwiającą podłączenie do Internetu drogą radiową. W ramach programu przeprowadzono 6 szkoleń informatycznych z obsługi

komputera i poznania programów typu MS Excell, MS Office, itp. , powstała strona www.ewrota.recz.pl pn. „Gminny Portal Społeczny” na której można się zapoznać z działalnością świetlic wiejskich, szkół oraz ochotniczych straży pożarnych.

„Świetlica Wiejska w Pomieniu” – projekt realizowany od marca 2006 r. – do końca 2006 roku. Dofinansowany przez Fundację Wspomagania Wsi w wys. 20 tys. zł. Projekt polega na otworzeniu świetlicy wraz z uruchomieniem zajęć świetlicowych-edukacyjnych. Realizacja polegała na wyremontowaniu pomieszczenia pod świetlice, wyposażeniu pomieszczenia

w podstawowe meble, sprzęt komputerowy (3 szt).

Projekt pn. „Odnowa Polsko-Niemieckich szlaków kulturowych – dla jeszcze lepszej przyszłości naszych narodów” realizowany w ramach programu „Interreg III A”. Dofinansowany w wys. 44,000,00 zł – całość projektu 64.000,00 zł. Polega na uatrakcyjnieniu ul. Środkowej w Reczu przez którą biegnie szlak cysterski pod względem turystycznym. Do działań można zaliczyć, montaż placu zabaw, montaż oznaczeń ulicy, budowa drugiej części ogrodu rustykalnego, oznakowanie tablicami informacyjnymi 3 zabytków, zakup 10 ławek na ulicę (rynek), ustawienie zegara słonecznego w centrum ogrodu, tłumaczenie, wydanie i promocja książki J.G. Brzustowicza pn: „Mniszki, Kupcy i Rycerze Średniowiecznego Recza”.

Kolejnym projektem złożonym do programu INTERREG III A jest „Polsko-Niemieckie pogranicze sportu i kultury” – projekt złożony na realizację dożynek gminnych w Reczu dn. 16.09.2006r. (uzyskane dofinansowanie – 14.000 zł).

Do programu EOG Mechanizm Norweski: złożone zostały 2 projekty na termomodernizację Szkoły Podst., Przedszkola, (wnioskowana kwota dofinansowania – 1.836 tys. zł) oraz budowę kanalizacji Recz- Sicko-Sokoliniec (4.367 tys. zł).

Do Fundacji Wspomagania Wsi złożono wnioski;- „Świetlica Wiejska II” na Rybaki; „Świetlica Wiejska II” na Sokoliniec;- „e-sklep” przez TMR, „ Interaktywna Tablica Ogłoszeń” przez OSP z Żeliszewa; - „Wirtualna ścieżka edukacyjna” przez szkołę Podstawową z Recza; - „Internetowy Skarbiec” przez Sołectwo Rybaki.

Ze środków krajowych, tj z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (MSiT) uzyskano umowa dofinansowanie na budowę hali sportowo – widowiskowej przy Gimnazjum w Reczu. Wartość dofinansowania 1,5 mln. zł.

W ramach programu SPO Rolnictwo 2004-2006 działanie Odnowa wsi i ochrona dziedzictwa kulturowego, złożono w październiku 2007r. wniosek o dofinansowanie w wysokości 130 tys. zł. prac inwestycyjnych na adaptację Baszty Choszczeńskiej na izbę muzealną i punkt informacji w Reczu. Nie uzyskał dofinansowania.

W listopadzie 2007r. złożono wniosek o dofinansowanie w wysokości 20.000 zł na rozszerzenie działalności świetlicy wiejskiej w Suliborku, w ramach konkursu ogłoszonego przez Fundację Wspomagania Wsi „Nasza Świetlica / Nasz Klub”. Nie uzyskał dofinansowania.

Informacja i promocja

W grudniu 2004 roku w Reczu zostało uruchomione Gminne Centrum Informacji. Zostało sfinansowane z grantu Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

Gminne Centrum wyposażone jest w 3 komputery wraz z oprogramowaniem oraz dostępem do sieci, telefon, faks, kserokopiarkę i skaner. Z usług GCI można korzystać 6 dni w tygodniu. Ma ono przede wszystkim służyć osobom bezrobotnym z terenu gminy, ale także absolwentom szkół, studentom, młodzieży, dzieciom w poszukiwaniu różnych informacji, jak również tym, którzy planują rozpocząć własną działalność gospodarczą. Gminne Centrum Informacji jest prowadzone przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Reczu.

Celem promocji Gminy Recz, jest kreowanie pozytywnego wizerunku Gminy, wysyłanie czytelnych sygnałów, że Gmina Recz to dobre miejsce do zainwestowania i zamieszkiwania oraz tworzenie dobrego klimatu dla rozwoju turystyki, szczególnie wiejskiej. Dążenie do osiągnięcia tych celów realizowane jest poprzez:

- Stały kontakt z mediami regionalnymi oraz wydawanie Biuletynu Informacyjnego dla mieszkańców,
- Prowadzenie serwisu informacyjnego na stronie www.recz.pl oraz www.bip.recz.pl,
- Realizowanie „miękkich” projektów kulturalnych, edukacyjnych i sportowych dofinansowywanych ze środków unijnych lub źródeł krajowych i wydawanie przy tej okazji materiałów reklamowych,
- Organizowanie imprez kulturalnych i sportowych promujących gminę na zewnątrz oraz wspieranie zespołów artystycznych promujących gminę,
- Opracowanie i realizacja profesjonalnej „Marki Gminy Recz” w oparciu o główne walory gminy jakim są zabytki i przyroda,
- Udział w konkursach i rankingach, mających na celu pokazywanie wysokiego miejsca gminy Recz wśród innych jednostek samorządowych (Przejrzysta Polska, Kompleksowe inwestycje i modernizacje dróg i oświetlenia, Gospodarcza Pajęczyna)

1.15. Budżet gminy

Dochody planowanego budżetu gminy Recz w 2004 r. wynosiły odpowiednio 9.676.647zł dochodu i 10.799.523 zł wydatków, w 2005 roku wynosił 11.562.301 zł a wydatki 11.437.710zł, wzrost wydatków spowodowany jest zwiększeniem wydatków inwestycyjnych związanych z edukacją i remontem dróg. W 2004 roku dochody gminy na jednego mieszkańca wynosiły ok. 1600 zł a w 2005 ponad 1900 zł. W 2006 roku dochód wyniósł 12.236.296 zł i 17.442.181 zł wydatki, co przy minimalnym wzroście liczby ludności powinno dać dochody o wysokości ok. 2000 zł na jednego mieszkańca. W 2007 roku planowany dochód był w wysokości 13. 678.465 zł, a wydatki w wysokości 13.998.050 zł.

Zjawiskiem negatywnym są coroczne wahania wartości wskaźnika zadłużenie w stosunku do dochodów budżetu gminy, choć pozytywny jest fakt iż maksymalnie wyniósł 28%.

Tabela 45. Budżet Gminy Recz w zł.

Rok	Dochody Budżetu	Wydatki Budżetu	Zadłużenie na koniec roku	Dochody ogółem na 1 mieszkańca gminy
2001	7.596.908	8.251.525	1.217.318	1303
2002	8.808.367	8.590.939	1.541.846	1499
2003	9.894.421	10.246.921	820.050	1675
2004	9.676.647	10.799.523	2.671.399	1637
2005	11.562.301	11.437.710	2.110.878	1962
2006	12.236.296	17.442.181	3.622.058	2059
2007	13.678.465	13.998.050	3.825.178	2308

Źródło: Dane z UM w Reczu.

Wydatki na rok 2007 budżetu gminy stanowią kwotę 13.998.050 zł. Około 55,2 % wydatków dotyczy oświaty i wychowania (w 2006 roku 38%). Wydatki na administrację publiczną stanowią 9,7 % budżetu (w 2006 roku 7,6%) natomiast 21,7 % środków przeznaczona jest na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w 2006 roku 11,5%). Wydatki na pomoc społeczną wynoszą 27,9 % (w 2006 roku 21,5%). Stosunkowo niewielką pozycję w budżecie stanowi obsługa długu publicznego około 1,1 %. Pozostałe wydatki na rolnictwo, gospodarkę mieszkaniową, kulturę i sport wynoszą po 4 % wydatków ogólnych.

Tabela 46. Zadłużenie

Rok	Dochody Budżetu	Zadłużenie na koniec roku	Zadłużenie/ Dochody
2001	7.596.908	1.217.318	16%
2002	8.808.367	1.541.846	18%
2003	9.894.421	820.050	8%
2004	9.676.647	2.671.399	28%
2005	11.562.301	2.110.878	18%
2006	12.236.296	3.622.058	29,6%
2007	13.678.465	3.825.178	28%

Źródło: Dane z UM w Reczu

Wskaźnik określający dochody budżetu gminy na mieszkańca wygląda przeciętnie w porównaniu do gmin o podobnej wielkości położonych w województwie zachodniopomorskim i ok. 10 % niższy, jeśli porównamy Recz z gminami z sąsiadujących województw lubuskiego i wielkopolskiego czy mazowieckiego. Wprawdzie dane o dochodach i przedmiotowy wskaźnik nie przekładają się bezpośrednio na dochody jego mieszkańców, ale jednocześnie daje w choć w ograniczonym stopniu pogląd na potencjał gminy.

Tabela 47. Dochody budżetu gminy na mieszkańca w 2005 roku

Miasto Gmina	Wykonane dochody budżetu	Liczba mieszkańców gminy	Dochody gminy na mieszkańca
Golczewo	11.105.455 zł	6016	1845,98 zł
Węgorzyno	14.523.120 zł	7287	1993,01 zł
Lipiany	10.678.695 zł	6172	1730,18 zł
Mirosławiec	13.717.593 zł	6140	2234,13 zł
Drawno	10.472.723 zł	5488	1908,29 zł
Trzcínsko Zdrój	11.617.058 zł	5740	2023,87 zł
Chociwel	12.031.387 zł	6199	1940,85 zł
Recz	11.450.323 zł	5912	1962,04 zł
Margonin (Wielkopolskie)	13.642.621 zł	6304	2164,12 zł
Ośno Lubuskie	13.966.249 zł	6394	2184,27 zł
Biezuń (mazowieckie)	10.765.893 zł	5396	1995,16 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Regionalnej Izby Obrachunkowej za rok 2005 oraz GUS,

BDR na rok 2005

1.16. Dokumenty programowe jakie posiada gmina Recz

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Recz

W Studium wskazano, iż głównym celem polityki przestrzennej na terenie Recza jest stwarzanie warunków rozwoju miasta usług i wytwórczości oraz poprawa warunków zamieszkania. W odniesieniu do terenów wiejskich w gminie Recz wskazano postulat wielofunkcyjnego rozwoju wsi i rolnictwa przy uwzględnieniu szans jakie wynikają z walorów turystycznych okolicy (agroturystyka, kwalifikowane formy wypoczynku).

Zgodnie ze Studium podstawowym celem strategicznym rozwoju miasta i gminy powinno być zapewnienie warunków życia ludności takich, jak w regionach rolniczo-turystycznych Unii Europejskiej poprzez zapewnienie wzrostu dochodów mieszkańców, tworzenie podstaw do postępu cywilizacyjnego w wymiarze kulturowym z zachowaniem własnej tożsamości oraz tworzenie warunków do efektywnego wykorzystania zasobów i walorów gminy.

Studium wskazuje na konieczność podjęcia działań mających na celu rewaloryzację zabytkowego obszaru miasta z nawiązaniem do historycznej parcelacji oraz zabudowy Recza. Dla miejscowości istotne jest także podjęcie działań mających na celu restrukturyzację układu komunikacyjnego w odniesieniu do drogi krajowej i wojewódzkiej w związku z planowaną zmianą przebiegu trasy krajowej nr 10.

Ponadto Studium zawiera wnioski do polityki regionalnej, a mianowicie konieczność zrealizowania projektów mających na celu:

- aktywizację zawodową miejscowej ludności,
- restrukturyzację gospodarki żywnościowej,
- rozwój drobnej wytwórczości i usług,
- ochronę dóbr kultury w zakresie zespołów przestrzennych i obiektów o wartości historycznej.

Wieloletni Plan Inwestycyjny

W latach 2003-2004 funkcjonował Wieloletnim Planie Inwestycyjny przyjęty do realizacji uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr XV/107/04 z dn. 29 stycznia 2004 r.

W roku 2007 został opracowany nowy Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2008-2013. Przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr XII/78/07 z dn. 28 grudnia 2007r.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Recz

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Recz został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr XXXVII/254/06 z dn. 29 września 2006r.

Obszarem priorytetowym dla koncepcji rewitalizacyjnej jest teren historycznego Starego Miasta, gdyż nie można oczekiwać na tym obszarze samoistnego znaczącego wzrostu liczby mieszkańców bez podjęcia działań zmierzających do uatrakcyjnienia tej części miasta. Konkretne projekty wybrane do realizacji są podporządkowane dwóm głównym celom Lokalnego Programu Rewitalizacji :

- polepszenie infrastruktury technicznej, oferty kulturalnej oraz podniesienie estetyki zabytkowych dóbr kultury, dzięki czemu wzrośnie jakość życia mieszkańców, a także przyciągnie do Recza większą rzeszę turystów,
- podjęcie działań mających na celu zwiększenie siły ekonomicznej lokalnego społeczeństwa, jego wykształcenia oraz pozyskania nowych inwestorów, zwłaszcza z branż innowacyjnych, dzięki czemu wzrośnie siła nabywcza mieszkańców i powstanie właściwie funkcjonująca gospodarka lokalna.

Wskazane w niniejszym opracowaniu 42 konkretne projekty uwzględniają przyjęte cele rozwoju oraz dokonana w ramach tego dokumentu analizę SWOT, która w szczególności wykazała stosunkowo niewielki rozwój gospodarczy Recza. Jest to głównie spowodowane położeniem miasta w strukturalnie słabym obszarze wiejskim, ale też niskim poziomem wykształcenia dużej części społeczeństwa. Impulsy do zmiany tej niekorzystnej sytuacji dają przede wszystkim projekty 38, 39 i 40, działania związane z kształceniem szkolnym i zawodowym. Wzmocnienie siły ekonomicznej i stworzenie nowych miejsc pracy przewidują projekty od 33 do 37. Przy czym będą wzięte pod uwagę możliwości gospodarki rolnej i nowa lokalizacja drogi krajowej nr 10 na obszarze gminy.

Również rozwój turystyczny miasta jest istotnym punktem koncepcji rewitalizacyjnej, choć nie można tu pominąć kwestii, iż Recz nie znajduje się na obszarze szczególnie atrakcyjnym turystycznie, wyróżniającym się spośród otoczenia, dlatego też samo miasto nie posiada wystarczająco dużej oferty spędzania wolnego czasu dla potencjalnych turystów. Zadania opisane na kartach projektowych od 28 do 32 zmierzają do rozbudowania i lepszego wykorzystania już istniejących atrakcji turystycznych.

Jednak należy podkreślić, że w Reczu dość mocno zwracają uwagę deficyty w zakresie krajobrazu miasta i funkcjonowania dużej części infrastruktury. Wpływa to negatywnie na rozwój turystyki w mieście i jego atrakcyjność jako miejsca zamieszkania

i inwestowania. Przewidziane w projektach od 1 do 27 działania powinny znacznie polepszyć sytuację w tym zakresie.

Koncepcja urbanistyczna zmierza do tego, aby miasto było bardziej gościnne dla przyjezdnych. Obok otwarcia podwórza ratuszowego i zorganizowania na nowo wjazdu do miasta w projektach uwzględniono zabudowę luk między istniejącymi budynkami i estetyczne zagospodarowanie przestrzeni publicznych (rynek, wewnętrzne uliczki miejskie).

Obok koncepcji zmierzającej do uzyskania bardziej zwartej niż obecnie zabudowy miasta istotne są działania mające na celu renowację zasobu budowlanego, aby możliwym było pokrycie zapotrzebowania na energooszczędne mieszkania.

Ochrona Środowiska dla Gminy Recz

1. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Recz na lata 2005 – 2008 z perspektywą na lata 2009 – 2015 przyjęty przez Radę Miejską w Reczu Uchwałą Nr XXIX/183/05 z dnia 29 czerwca 2005 określa zasady zrównoważonego rozwoju Gminy umożliwiającą harmonizację rozwój gospodarczy i społeczny gminy z ochroną jej walorów środowiskowych. Zrównoważony rozwój to także podejmowanie działań zmierzających do restytucji zniszczonych elementów środowiska mających na celu zaspokojenie obecnych potrzeb bez ograniczania przyszłym generacjom możliwości rozwoju.

2. Gminny Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Recz na lata 2005 – 2008 z perspektywą na lata 2009 – 2015 przyjęty przez Radę Miejską w Reczu Uchwałą Nr XXIX/183/05 z dnia 29 czerwca 2005r., określa zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w Gminie Recz, w sposób zapewniający ochronę środowiska z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych, organizacyjnych oraz uwarunkowań ekonomicznych, jak również z uwzględnieniem poziomu technicznego istniejącej infrastruktury.

W planie ujęte zostały wszystkie rodzaje odpadów powstających na terenie Miasta i Gminy Recz. Wyróżniono odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady pochodzące z terenów pielęgnacji zieleni, odpady opakowaniowe, odpady budowlane, odpady wielkogabarytowe, odpady przemysłowe a także osady ściekowe. Wyodrębniono także odpady niebezpieczne jak baterie i akumulatory, oleje odpadowe, odpady azbestowe, odpady medyczne i weterynaryjne i In., ze względu na szczególne zagrożenie dla środowiska oraz określono konieczność odrębnego obchodzenia się z nimi.

Szczególnie dużo miejsca należy poświęcić zagospodarowania odpadów zawierających azbest. W tym celu planowane jest opracowanie osobnego dokumentu pn. Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest na Terenie Gminy Recz .

Program ten zostanie przedstawiony Radzie Miejskiej w celu podjęcia stosownej Uchwały w jego dalszego realizowania.

Wspieranie Przedsiębiorczości w Gminie Recz

1. Program Wspierania Przedsiębiorczości w Gminie Recz

Przyjęty do realizacji uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr VI/42/03 z dnia 09.04. 2003r.

Przedmiotowy program został przygotowany w 2003 roku, a jego głównymi celami są:

- usuwanie wszelkich przeszkód ograniczających inwestycje oraz funkcjonowanie firm na terenie gminy,
- stwarzanie możliwie najlepszych i najbardziej zachęcających warunków dla inwestorów i przedsiębiorców lokalnych i ponad lokalnych,
- włączanie się do programów powiatowych, regionalnych i unijnych, które mają na celu podniesienie atrakcyjności terenów pod względem inwestycyjnym.

2. Zwolnienia z podatku od nieruchomości na terenie gminy Recz udzielanych w ramach pomocy de minimis.

Przyjęty do realizacji uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr XII / 84 z dnia 28 grudnia 2007r.

Studium Krajobrazu Kulturowego Miasta i Gminy Recz

Opracowanie niniejsze dotyczy aspektów historycznych i urbanistycznych niniejszej problematyki. Celem Studium było skatalogowanie i przygotowanie działań renowacyjnych na obiektach zabytkowych oraz określenie zasad ochrony konserwatorskiej. Niniejszy dokument stanowi podstawę do opracowań planistycznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego i gospodarki przestrzenią miejską. Konkretnie projekty inwestycyjne muszą być rozpatrywane przy uwzględnieniu zawartych tu wytycznych konserwatorskich uzgodnionych z Wojewódzkim Oddziałem Służby Ochrony Zabytków w Szczecinie.

Studium krajobrazu kulturowego Miasta i Gminy Recza składa się z dwóch części, pierwsza dotyczy obszaru wiejskiego a druga miasta Rec. Studium bierze również pod uwagę zalecenia konserwatorskie dotyczące rewaloryzacji krajobrazu kulturowego miasta, a w szczególności te dotyczące:

- przywrócenia przejrzystości historycznego układu miejskiego poprzez zabudowę luk w oparciu o pierwotny układ urbanistyczny oraz układ pierzei ulicznych,
- renowacji mieszkalnej i gospodarczej zabudowy historycznej w granicach obwarowań miejskich,

- nowobudowanych obiektów, które muszą uwzględniać historyczne formy i linie zabudowy oraz w miarę możliwości być dostosowane do szerokości dawnych parcel,
- usunięcia tymczasowych obiektów handlowych w centrum miasta oraz przywrócenia rangi Rynkowi z wprowadzeniem do niego funkcji użytkowych, a także zagospodarowaniem go małą architekturą i wykonaniem nowej nawierzchni placu.

Najcenniejszymi elementami historycznego krajobrazu kulturowego Gminy Recz są:

- średniowieczne układy przestrzenne (placowe – owalnice, wielodrożnice, ulicówki),
- zabytkowe kościoły – murowane (kamienne i ceglane), wznoszone w okresie kon. XIII – 2 poł. XIX w., reprezentujące różne style (od gotyku, po neogotyk i formy neostylowe), otoczone cmentarzami,
- założenia rezydencjonalno – parkowe, i XIX-wieczne, ale z licznymi ubytkami obiektów dworskich lub pałacowych,
- zespoły pofolwarczne, stanowiące integralny element założeń dworsko-parkowych, a także samodzielne folwarki, typowe dla miejscowego krajobrazu historycznego,
- przemysł i technika – młyny (ob. nieczynne), zespoły kolejowe, gorzelnie.

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla części miasta Recza

Przyjęty do realizacji uchwałą Rady Miejskiej nr XXXIII/228/06 z dnia 23.02.2006r.

Przedmiotowy dokument został przyjęty uchwałą Rady miejskiej w dniu 23 lutego 2006 r. i od tego czasu jest najważniejszym - bo wiążącym prawnie - elementem kształtowania polityki przestrzennej na wyznaczonym w nim obszarze miasta obejmującym 31,2 ha.

Miejscowy plan zagospodarowania jest aktem prawa miejscowego i ustala przeznaczenie terenów, zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego oraz określa wymagania wynikające z potrzeb kształtowania zabudowy i przestrzeni publicznych, a także zasady scalania i podziału nieruchomości. Reguluje on także kwestie dotyczące zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej oraz kwestie zaopatrzenia w wodę, energię elektryczną i gaz.

Sporządzony plan obejmuje część Recza w rejonie ulic Promenada - Kolejowa – Srebrna, ale na władzach gminy ciąży ustawowy obowiązek sporządzenia miejscowych planów dla wszystkich terenów położonych na obszarze jednostki samorządu terytorialnego.

Miejscowy plan wyznacza ustalenia dla następujących terenów tych trzech ulic: stacji transformatorowej, stacji gazowej redukcyjno-pomiarowej I i II stopnia, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usług, teren stacji, usług, usług i parkingu, tereny usług, obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny usług sportu i rekreacji, tereny wód powierzchniowych, teren zieleni izolacyjnej, tereny zieleni nie urządzonej, teren drogi publicznych klasy drogi głównej, tereny dróg publicznych klasy drogi lokalnej, tereny dróg publicznych klasy drogi dojazdowej, tereny dróg wewnętrznych oraz tereny ciągów pieszo.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Przyjęty dla miejscowości Nętkowo uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr XXXIII/226/06 z dnia 23.02.2006r., przyjęty dla miejscowości Sokoliniec uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr XXXIII/227/06 z dnia 23.02.2006r., przyjęty dla miejscowości Grabowiec II uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr XXXVIII/260/06 z dnia 27.10.2006r., przyjęty dla miejscowości Grabowiec I uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr XXXIII/225/06 z dnia 23.02.2006r.

Obecnie gmina Recz posiada trzy plany zagospodarowania przestrzennego dla terenów wiejskich, uchwalone ustawą, które obowiązują od 15.05.2006 roku oraz plan zagospodarowania przestrzennego Grabowiec II który jest na etapie projektowym.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Grabowiec I, fragmentu miejscowości Nętkowo oraz miejscowości Sokoliniec, których przedmiotem planu jest całościowe opracowanie zagospodarowania terenu z uwzględnieniem funkcji zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wraz z obsługą w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji.

Pierwszy plan miejscowy obejmuje obszar o łącznej powierzchni 0,91 ha, drugi 0,74 ha, następny dotyczący Sokolica natomiast 34,4 ha.

W planie Grabowiec I i miejscowości Nętkowo funkcja przeznaczenie terenu dotyczy usług bądź zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej realizowanej wyłącznie w ramach zabudowy usługowej.

Natomiast plan zagospodarowania fragmentu miejscowości Sokoliniec wyznacza ustalenia dla terenu stacji transformatorowej, parkingu, wolnostojącej zabudowy rekreacji indywidualnej, zabudowy usługowej, usług sportu i rekreacji, usług turystyki, zieleni izolacyjnej, ciągów pieszych, drogi publicznej klasy drogi lokalnej oraz drogi publicznej klasy drogi dojazdowej, dróg wewnętrznych i zieleni parkowej.

Miejscowe plany wyznaczają także zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych, ustalenia dotyczące parametrów oraz wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu, ustalenia dotyczące zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, ustalenia dotyczące zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji, warunki podziału nieruchomości oraz ustalenia dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Plany Odnowy Miejscowości Wiejskich

Przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr VIII/47/07 z dn. 27 czerwca 2007r. Sporządzone plany obejmują 15 sołectw gminy Recz, Dokumenty wyznaczają kierunki rozwoju gospodarczego i społecznego na terenach wiejskich. Zakładają budowę, rozbudowę i modernizację sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, gazowych. W zakresie planów jest również budowa i modernizacja ciągów pieszych, rozwój infrastruktury turystycznej, społecznej. Dokumenty są niezbędnymi załącznikami w wnioskach z Programu PROW 2007-2013 na uzyskanie dofinansowania zadań zapisanych w planach.

Plan Rozwoju i Odnowy Miejscowości Recz

Przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Reczu nr IX/51/07 z dnia 19 września 2007r. Dokument wyznacza kierunki inwestycyjne dla miasta Recz oraz obszary działania w sferze społecznej. Plan jest niezbędnym załącznikiem w wnioskach z Programu PROW 2007-2013 na uzyskanie dofinansowania zadań zawartych w planie.

II Strategia rozwoju społeczno- gospodarczego Gminy Recz

2.1. Proces budowy strategii rozwoju

Budowanie strategii rozwoju gminy jest procesem złożonym, wymagającym stosowania określonych zasad, wykonywania pewnych czynności i posługiwania się pewnymi technikami – w sposób poprawny, determinujący możliwie najlepszy efekt końcowy. W tym celu został powołany Zespół ds. Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Recz na mocy Zarządzenia nr 7/2006 Burmistrza Recza z dnia 10 stycznia 2006 roku.

Budowanie strategii składa się z zespołu czynników, które obejmują formułowanie długofalowych celów i określenie etapów działania, służących osiągnięciu tych celów. W konsekwencji prac strategia jest sformalizowanym zapisem celów i działań strategicznych. Wyraża się ona w postaci planu rozwoju, który może zawierać warianty różnych rozwiązań strategicznych.

Jedną z korzyści płynących z budowy strategii rozwoju jest możliwość uzyskania spójności działań, co szczególnie ważne jest w przypadku tak skomplikowanej i złożonej jednostki, jaką jest gmina. Innym walorem podejścia strategicznego do planowania jest korzyść w postaci źródła informacji, zawartego bądź też w samym planie strategicznym, bądź też w wizjach rozwoju. Informacje takie są bardzo cenne zarówno dla producentów, jak i konsumentów, skracają czas osiągnięcia celów bądź też zmniejszają koszty ich osiągnięcia.

Przebieg budowania strategii rozwoju gminy Recz został podzielony na osiem etapów:

1. Zorganizowanie współpracy społeczności lokalnej oraz porozumienia sektora publicznego i prywatnego

Podstawowym krokiem w procesie planowania i realizacji strategii rozwoju gospodarczego jest uzyskanie poparcia społecznego dla programu gdyż od tego zależy sukces. Równowaga przedstawicieli obejmowała najważniejszych przedstawicieli samorządu, firm prywatnych, organizacji pozarządowych oraz organizacji składających się ze zwykłych obywateli. Celem spotkań było sformułowanie wspólnej deklaracji wizji jako inspiracji przyszłych celów strategii, działań i odpowiedzialności za wdrożenie oraz opracowanie wspólnej misji – zwięzłej, realistycznie sformułowanej filozofii, celów i zasad rozwoju strategicznego uwzględniającego identyfikację podstawowych problemów oraz wyniki analizy SWOT.

2. Analiza stanu istniejącego gminy

Badania i analizy istniejącego stanu gminy są niezbędne dla obiektywnej oceny trendów, braków i podstawowych problemów gospodarki, środowiska naturalnego, infrastruktury technicznej oraz lokalnej społeczności.

3. Identyfikacja najważniejszych problemów dla procesu rozwoju gospodarczego

Każda społeczność stoi przed podobnymi problemami, dążąc do standardów nowoczesnych, ekologicznych technologii z równoczesnym oczekiwaniem na nowe przyjazne środowisku miejsca pracy. Nie można jednocześnie rozwiązać wszystkich problemów, trzeba natomiast skupić się na kilku priorytetach rozwoju. Najważniejszym jest utrzymanie istniejących i przyciąganie nowych firm, a zatem koncentracja na sprawach związanych bezpośrednio z przedsiębiorczością i zatrudnieniem. Istotne jest szukanie rozwiązań dla osiągnięcia realistycznych celów.

4. Znajomość gminy: analiza SWOT – mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia

Poprzednie etapy procesu miały na celu zgromadzenie informacji dotyczących sytuacji ekonomicznej i lokalnej społeczności, identyfikację głównych problemów oraz ich priorytetyzację. Kolejnym etapem była analiza, która dała wskazówki do budowy strategicznego planu rozwoju. Opracowany strategiczny plan rozwoju bazuje na mocnych stronach lokalnej społeczności, gospodarki i środowiska, eliminuje słabości, wykorzystuje pojawiające się szanse oraz unika przyszłych zagrożeń. W procesie planowania szanse są przekształcane w cele.

5. Opracowanie misji, celów, zadań oraz przedstawienie planów działania

Po wyłonieniu najważniejszych problemów przyszedł czas na opracowanie planów działania. Wpierw jednak zostały określone cele działania w oparciu o przyjętą deklarację misji. Przygotowanie planu działania wymaga wytyczenia celów, identyfikacji etapów prowadzących do osiągnięcia celów, podziału na zadania dla osiągnięcia poszczególnych celów, identyfikacji narzędzi pomocnych w osiąganiu celów, przygotowaniu harmonogramu działań oraz identyfikacji miernika efektywności dla każdego celu.

W związku z podziałem celów istotna jest odpowiednia hierarchizacja celów na cele nadrzędne (strategiczne), które powinny wyrażać idealne zakończenie tego, co chce się osiągnąć lub do czego się dąży. Powinny one być wskazówkami dla ogółu strategii i działań. Drugim rodzajem celów są cele pośrednie (obszarowe), które są celami nadrzędnymi

rozbitymi na bardziej wymierne elementy. Z reguły odnoszące się do wybranego, konkretnego obszaru planowanych działań.

Przygotowany plan strategiczny rozwoju gminy nie powinien obejmować wszystkich dziedzin, lecz wybrane rokujące nadzieje na szybki rozwój.

6. Skonstruowanie i przyjęcie strategicznego planu rozwoju gospodarczego gminy

Plan strategiczny powinien koncentrować się na ukierunkowaniu przyszłości gospodarczej dla społeczności, identyfikując najważniejsze cele jakie wspólnota chce osiągnąć w tym obszarze oraz określając ramy podejmowanych decyzji i działań. Plan strategiczny powinien skupić się na realistycznych alternatywach oraz prezentować się jako skuteczny produkt marketingowy promujący gminę.

Ważne jest ujęcie nie tylko celów i działań długofalowych, ale także działań przynoszących sukces w krótkim czasie. Szybki, chociaż mały sukces może stworzyć odpowiednią atmosferę do odnoszenia kolejnych sukcesów. Fizyczne zmiany i widoczna poprawa mają głęboki wpływ na zmianę mentalności. Sukces we wprowadzaniu uprawnień może pełnić rolę katalizatora dla środowiska gospodarczego.

7. Etap wdrażania

Podczas tego etapu niezwykle ważne jest wsparcie organizacyjne i techniczne oraz akcje reklamowe i promocyjne wewnątrz i na zewnątrz gminy. Ważną wartością wdrożenia jest instytucjonalizacja planu strategicznego gdzie sprawą kluczową jest stwarzanie trwałego organizacyjnego i finansowego wsparcia dla programu strategicznego. Należy wykorzystać możliwości tkwiące w działaniach, planach współbieżnych.

8. Nadzór i obserwacja nad wdrożeniem planu rozwoju oraz jego modyfikacja i aktualizacja

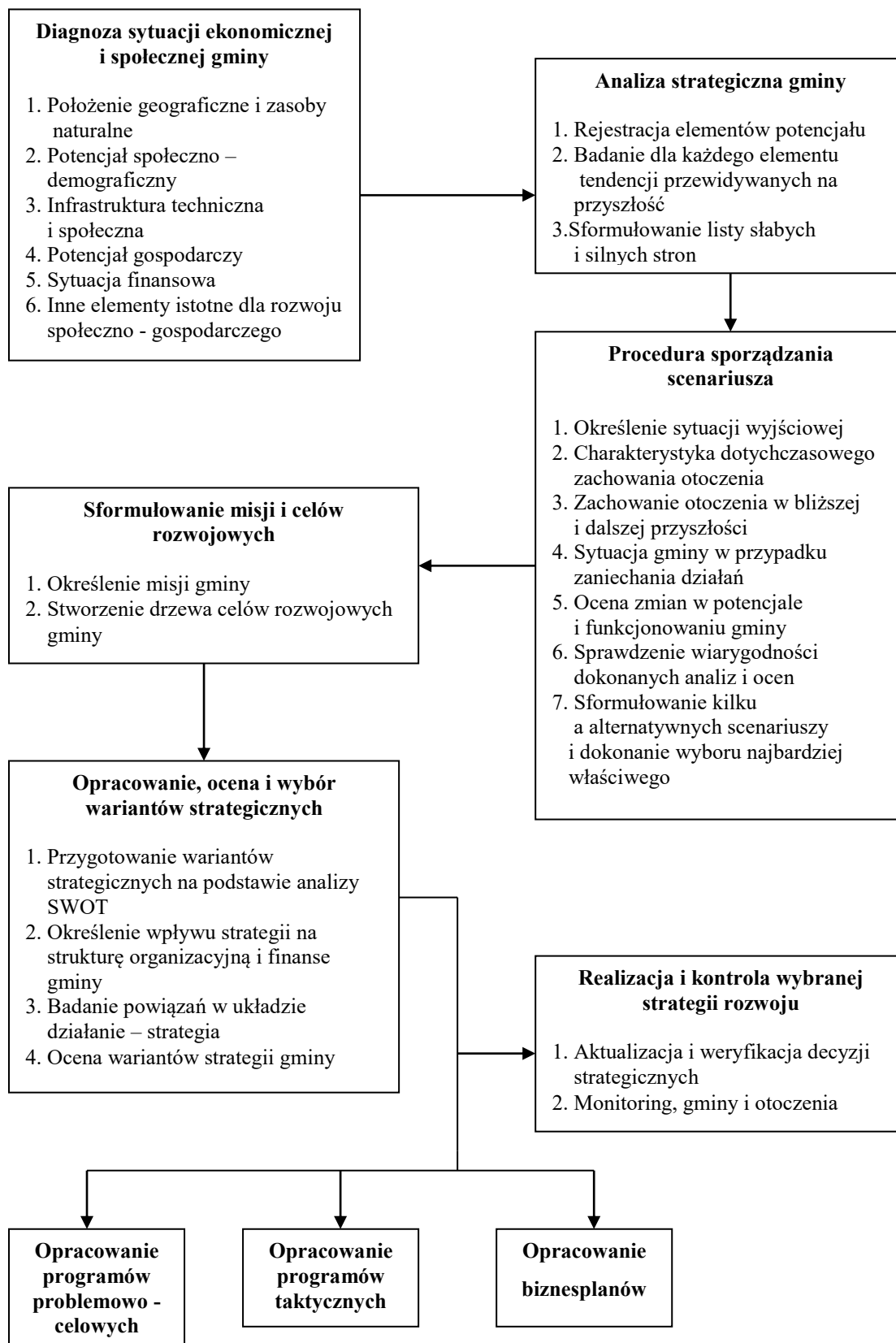
Gospodarka rynkowa zmienia się bardzo szybko i dlatego niezbędny jest stały monitoring działań planu strategicznego rozwoju. Plan rozwoju gospodarczego powinien podlegać corocznemu przeglądowi w zakresie zmian lub utrzymania ustalonej filozofii, wizji, celów i zadań, Roczny plan roboczy stanowiący część planu strategicznego powinien być aktualizowany corocznie, co może wynikać z np. pojawienia się nowych inwestorów, którzy powinni stać się pełnoprawnymi uczestnikami procesu rozwoju.

Monitoring i aktualizacja planu pozwalają na wczesne dostrzeżenie zagrożeń oraz wykorzystanie pojawiających się szans.

Etapy procesu budowy strategii gminy przedstawia także rysunek nr 3.

Rysunek 3. Etapy budowy strategii rozwoju gospodarczego i społecznego gminy.

Źródło: E. Nowińska, *Strategia rozwoju gmin na przykładzie gmin przygranicznych*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań 1997, s. 51

2.2. Badania opinii społecznej

Badania ankietowe

Strategia powinna być dokumentem wynikającym z potrzeb oraz dążeń społeczności lokalnej, dlatego też nie może powstać jedynie w oparciu o dokumenty i przemyślenia urzędników. W pracę nad strategią zaangażowano społeczność lokalną zakładając, że tylko w przypadku uspołecznienia prac nad zapisami strategii dokument ten znajdzie akceptację mieszkańców i reprezentującej ich Rady Gminy.

W miesiącu października 2005 roku opracowano anonimową ankietę skierowaną do mieszkańców Gminy, zawierającą 13 pytań dotyczących podstawowych kwestii związanych z gminą. Do Urzędu dostarczono 114 wypełnionych ankiet. Część pytań miała charakter otwarty i dotyczyła następujących kwestii: poziomu zadowolenia z jakości obsługi interesantów w Urzędzie, problemów w gminie, działań realizowanych w celu wyeliminowania problemów w gminie, atutów gminy, kierunków rozwoju gminy oraz niezbędnych zadań infrastrukturalnych.

W ankiecie umieszczono także 5 pytań zamkniętych (ankietowany musiał uszeregować odpowiedzi od najważniejszej do nieważnej) dotyczących problemów gminy związanych ze społeczeństwem oraz środowiskiem naturalnym, kierunków rozwoju, niezbędnych inwestycji infrastrukturalnych oraz istotności obecnie realizowanych inwestycji bądź zrealizowanych na terenie gminy.

Analiza danych zgromadzonych na podstawie ankiet wskazuje, że gmina i panujące w niej warunki do życia i działalności gospodarczej są przeciętne lub niższe od przeciętnej. Wzór ankiety przedstawia załącznik nr 2.

Zadawalający jest fakt, iż prawie 60 % ankietowanych jest zadowolonych z jakości obsługi interesantów, jedynie 29% nie jest zadowolone. Co do przyczyn niezadowolenia to wskazywane odpowiedzi dotyczyły: niskich kompetencji pracowników oraz długiego czasu oczekiwania, rozpatrywania i załatwienia spraw.

Prawie 90% respondentów uznało że najważniejszym problemem na terenie gminy jest wysokie bezrobocie, sięgające ok. 21%, następnie brak mieszkań oraz niska zaradność i przedsiębiorczość. Szczegółowe zestawienie problemów według punktacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 48. Które z poniższych problemów uważa Pan/Pani za najistotniejsze dla mieszkańców gminy? gdzie 1 oznacza najistotniejszy problem a 9 małoistotny problem.

Ocena	Problem	% odpowiedzi
1	Bezrobocie	90,35%
2	Brak mieszkań	46,49%
3	Mała zaradność i przedsiębiorczość	34,51%
6	Alkoholizm, narkomania i inne patologie społeczne	16,38%
8	Brak poczucia bezpieczeństwa	20,72%
6	Trudna sytuacja rolników	24,56%
7	Zły stan zdrowia	25,45%
5	Złe warunki bytowe	25,89%
9	Niski poziom nauczania	45,86%

Najważniejszym problemem związanym ze środowiskiem naturalnym są dzikie wysypiska śmieci oraz brak własnego komunalnego wysypiska śmieci, aktualnie są one wywożone na wysypisko w sąsiedniej gminie niedaleko m. Stradzewo, a także na składowisko w m. Dalsze k. Myślborza. Zestawienie odpowiedzi na to pytanie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 49. Które z problemów związanych ze środowiskiem naturalnym gminy uważa Pan/Pani za najistotniejsze?

ocena	Problem	% odpowiedzi
9	Zanieczyszczenie gleby	16,36%
6	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych	22%
1	Zanieczyszczenie wody pitnej	18,18%
7	Zanieczyszczenie powietrza	15,70%
1	Dzikie wysypiska odpadów	33%
3	Brak segregacji i utylizacji odpadów	16,22%
8	Zanieczyszczenie spalinami	16,51%
9	Wycinka drzew	18,33%
2	Brak wysypiska odpadów komunalnych	24,55%
5	Brak gospodarki zielenią miejską	15,18%

Kolejne pytanie dotyczyło wymienienia działań jakie powinny być realizowane dla wyeliminowania istniejących problemów gminy. Prawie 23% ankietowanych uznało że

niezbędne jest rozwój małej i średniej przedsiębiorczości oraz pozyskiwanie nowych inwestorów oraz stworzenie lepszych warunków dla nich, kolejno było dbałość o estetykę miasta oraz budowa nowych mieszkań.

Następne pytanie dotyczyło wymienienia atutów gminy Recz, ankietowani na pierwszym miejscu postawili położenie (droga nr 10, blisko granicy i Berlina – 32%), na drugim środowisko przyrodnicze z atrakcyjnymi terenami (18%) oraz dziedzictwo historyczne gminy (15%).

Prawie 46% ankietowanych uznało, iż dalszym kierunkiem rozwoju gminy jest rozwój przedsiębiorstw, następnie rozwój budownictwa mieszkaniowego oraz agroturystyki.

Tabela 50. Jakiego Pana/Pani zdaniem powinny być dalsze kierunki rozwoju Gminy Recz?

ocena	Problem	% odpowiedzi
1	Wzrost liczby małych i średnich firm	45,45%
2	Rozwój budownictwa mieszkaniowego	36,04%
3	Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego	21,10%
4	Rozwój turystyki	15,74%
4	Rozwój agroturystyki	17,59%
9	Rozwój kulturowy	15,74%
7	Ochrona środowiska	26,85%
9	Rozwój rolnictwa	19,09%
5	Rozwój przemysłu	14,68%
6	Współpraca międzygminna	17,76%

Brak modernizacji dróg i chodników, brak mieszkań oraz brak ośrodka rekreacyjno sportowego to trzy najbardziej odczuwalne braki inwestycji infrastrukturalnych.

Kolejne pytanie dotyczyło inwestycji infrastrukturalnych, które powinny być realizowane w pierwszej kolejności. Według respondentów są nimi: budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody, budowa hali sportowo-widowiskowej, likwidacja składowiska odpadów komunalnych, modernizacja rynku miejskiego, modernizacja dróg i chodników, adaptacja byłych biur PGR na mieszkania, budowa mieszkań socjalnych, wymiana sieci azbestowo-wodociągowej, budowa placów zabaw, budowa ścieżek rowerowych oraz gazyfikacja pozostałych terenów gminy. Te inwestycje zostały ocenione jako najistotniejsze /ocena 6/, następnie /ocena 5/ były modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa/przebudowa kanalizacji sanitarnej, tworzenie świetlic wiejskich, rozbudowa cmentarza, termomodernizacja przedszkola i obiektów szkoły podstawowej, remonty obiektów

sportowych z pełnym zapleczem socjalnym, budowa parkingów na terenie miasta oraz zagospodarowanie baszt i chatowni w celach turystycznych.

Według ankietowanych aktualnie realizowanym zadaniem najważniejszym jest rozwój informatyczny gminy oraz budowa toalety miejskiej.

Całkowita analiza badań ankietowych została przedstawiona w załączniku nr 3.

Spotkania z liderami gminy

Drugim elementem uspołecznienia procesu tworzenia strategii rozwoju były spotkania, w których udział wzięli liderzy lokalni. Spotkania te odbyły się 6 lipca i 26.09.2006 roku.

Do udziału w spotkaniach/warsztatach zaproszono szerokie grono przedstawicieli poszczególnych instytucji oraz mieszkańców z terenu gminy.

W spotkaniach udział wzięło w sumie około 36 osób, obecni byli Sołtysi, dyrektorzy instytucji samorządowych, lokalni przedsiębiorcy, mieszkańcy, urzędnicy odpowiedzialni za kluczowe wydziały w Urzędzie Miejskim oraz władze gminy.

Wykaz uczestników biorących udział w spotkaniach przedstawiają załączniki nr 4 i 5.

Pierwsze spotkanie dotyczyło głównie przedstawienia własnej wizji rozwoju gminy Recz. Spotkanie rozpoczęło się krótkim wprowadzeniem oraz przedstawieniem wyników wcześniej przeprowadzonych ankiet oraz przedstawieniu i omówieniu analizy SWOT, która to została opracowana m.in. w oparciu o wcześniejsze wyniki ankiet.

Uczestnicy określili swoje oczekiwania, co do wizerunku gminy na najbliższe 15 lat. Materiał ten może posłużyć zespołowi do wyznaczenia kierunków rozwoju gminy w opracowywanej strategii.

Zespół I

- bezrobocie na poziomie 5 %,
- mieszkania socjalne dla uboższego społeczeństwa poza centrum miasta,
- powstanie terenów przy ul. Owocowej na działki budownictwa jednorodzinnego do samego jeziora Rajsko I,
- powstanie domu dla ludzi starszych – DPS,
- bardzo dobry stan dróg i chodników na terenie całej gminy
- droga rowerowa Recz- Sicko- Sokoliniec.

Zespół II

- bezrobocie na poziomie 9%,
- rozwój małych i średnich przedsiębiorstw,
- aktywizacja życia społecznego na wsiach poprzez stworzenie inicjatyw rozwoju,

- nowe świetlice wiejskie,
- rozwój agroturystyki,
- modernizacja rynku- przywrócenie dawnego wyglądu (koncentracja życia gospodarczego i społecznego wokół rynku),
- większa aktywność Domu Kultury, który organizuje różne imprezy regionalne (powiatowe, wojewódzkie).

Zespół III

- bezrobocie na poziomie 8,5%,
- zagospodarowane obiekty zabytkowe,
- piękna sala sportowa wraz z hotelem,
- Rynek odnowiony - wizytówka miasta,
- nowe boiska sportowe na terenie całej gminy, zagospodarowanie czasu młodym ludziom, przeciwdziałanie patologiom,
- wykształcone społeczeństwo inwestuje nabyte umiejętności wraz z wiedzą w rozwój gminy,
- wspólne uczestnictwo mieszkańców w imprezach masowych (organizacja ich i czynne uczestnictwo, utożsamianie się z gminą),
- jezioro Rajsko 1 – rozbudowa turystyki w jego kierunku,
- nowe ścieżki rowerowe,
- rozwój przetwórstwa rolnego.

Tematem drugiego spotkania było przedstawienie propozycji pięciu obszarów strategicznych wraz z celami i działaniami, które zostały opracowane w oparciu o diagnozę gminy Recz, ankiety oraz analizę SWOT przez zespół ds. strategii rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Recz.

Podczas spotkania były poruszane tematy dotyczące patologii społecznych zwłaszcza na terenach wiejskich (problemów alkoholowych mieszkańców), ochrony środowiska i odpadów. Kilka osób zaproponowało niewielkie zmiany dotyczące działań w następujących obszarach strategicznych: Rozwój gospodarczy gminy Recz, Społeczeństwo oraz Ochrona środowiska. Ostatecznie obszary te zostały poprawione według wskazanych propozycji oraz zatwierdzone przez uczestników spotkania.

Dzięki przeprowadzeniu spotkań - warsztatów i udziałowi w nich przedstawicieli różnych środowisk z terenu gminy możliwe było takie sformułowanie zapisów strategii, aby jak najwierniej obrazowały potrzeby i aspiracje mieszkańców gminy.

2.3. Analiza SWOT

Kolejną czynnością było wyodrębnienie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń odnośnie gminy Recz. Do zrealizowania tego zadania wykorzystano wyniki prac studialnych i analitycznych przedstawionych w części pierwszej opracowania: "Diagnoza stanu gminy Recz".

Ponadto listę szans i zagrożeń wzbogacono o informacje uzyskane od mieszkańców gminy, zwłaszcza jej liderów i przedstawicieli samorządu lokalnego poprzez ankiety oraz na spotkaniach strategicznych.

Wykorzystano analizę SWOT ("strengths" - mocne strony, "weaknesses" – słabe strony, "opportunities" - szanse i "threats" - zagrożenia). Polega ona na analizie istniejącego potencjału gminy, realizowanych zadań i możliwości rozwojowych niezależnych lub zależnych w niewielkim stopniu od otoczenia (mocne i słabe strony) oraz na analizowaniu tych obszarów na zewnątrz gminy, które wpływają na jej funkcjonowanie (szanse i zagrożenia).

Poniżej wymieniono elementy wchodzące w skład poszczególnych grup czynników zamieszczając wszystkie wnioski wynikające z diagnozy, ankiet i spotkań z lokalnymi liderami.

Tabela nr 50. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<u>1. położenie</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • droga nr 10 i 151 – węzły komunikacyjne, • blisko do granicy i Berlina, • linia PKP, • gmina wolna od zagrożeń powodziowych.	<ul style="list-style-type: none"> • przewożenie drogą materiałów niebezpiecznych, • wzmożona hałas, • wzmożony ruch drogowy, • brak bezpieczeństwa w ruchu rowerowym i pieszych,
<u>2. Środowisko przyrodnicze</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • klimat umiarkowany, • „Natura 2000”, • Rezerwat „Grądowe Zbocze”, • układ obwarowań murów obronnych, • zabytki w dobrym stanie, • zasoby wodne wystarczające w stosunku do potrzeb mieszkańców gminy, • atrakcyjne środowisko krajobrazowe, • brak przemysłu zagrażającego środowisku naturalnemu,	<ul style="list-style-type: none"> • mało bogactw naturalnych i brak ich eksploatacji, • mało walorów turystycznych,
<u>4. Sfera społeczna</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • aktywizowanie się społeczeństwa dot. działalności w organizacjach pozarządowych, • potencjał ludzki / duża liczba osób w wieku produkcyjnym,	<ul style="list-style-type: none"> • społeczeństwo starzejące się, • emigracja młodzieży, • wysokie bezrobocie,

<ul style="list-style-type: none"> • organizacja imprez masowych /kulturalnych i sportowych/	<ul style="list-style-type: none"> • brak mieszkań, • zubożenie społeczeństwa, • brak kwalifikacji zawodowych, niskie wykształcenie , • brak miejsc kulturalnych dla młodzieży/ brak ofert spędzania wolnego czasu, • brak ośrodków rekreacyjno-sportowych, • bezradność życiowa mieszkańców, • niska aktywność społeczeństwa, • niskie poczucie identyfikacji z regionem, • przestępczość,
<p><u>5. Infrastruktura techniczna</u></p>	
<ul style="list-style-type: none"> • dobry stan drogi krajowej , • linia kolejowa + bocznicą, • brak wysypiska śmieci i odpadów komunalnych na terenie gminy, • dobra sieć telekomunikacyjna, • funkcjonowanie biociepłowni, • zmodernizowane energooszczędne oświetlenie uliczne na terenie całej gminy, • duża dostępność mediów,	<ul style="list-style-type: none"> • niezadowolający stan technicznych dróg i chodników /gminnych/, • brak połączeń kolejowych/ ograniczona komunikacja publiczna, • przestarzały stan stacji uzdatniania wody w Reczu, • niewystarczający stan kanalizacji i oczyszczalni ścieków, • dzikie wysypiska na terenie gminy, • brak zagazyfikowanie terenów wiejskich, • brak dostępu do Internetu na terenie większej części gminy, • brak uzbrojenia działek w infrastrukturę (pod działalność gospodarczą i budownictwo mieszkaniowe), • zły stan techniczny starszych budynków

<u>6. System zarządzania gminą</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • program wspierania przedsiębiorczości, • pełna informatyzacja administracji i jednostek gminnych, • przynależność do Euroregionu Pomerania, • duże zaawansowanie planistyczne (studium i miejscowe plany zagospodarowania), • współpraca z Akademią Rolniczą w Szczecinie, • rozwijająca się współpraca z zagranicą,	<ul style="list-style-type: none"> • niskie dochody gminy, • mała skuteczność w pozyskiwaniu nowych inwestorów zewnętrznych, • słabe zarządzanie Domem Kultury, • niezadawalająca estetyka miasta.
Szanse	Zagrożenia
Wewnętrzne	
<u>1. położenie /droga nr 10 i 151/</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój węzłów komunikacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • utrudnienie w ruchu dla mieszkańców gminy i miasta Recz,
<u>2. Środowisko przyrodnicze</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój agroturystyki i turystyki poprzez optymalne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego • wykorzystanie krajobrazu gminy i walorów przyrodniczych	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenia inwestycyjne poprzez Obszar Chronionego Krajobrazu i Natura 2000,
<u>3. Gospodarka</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie Parku Przemysłowego, • utworzenie Parku Technologiczno-Przemysłowego • wykorzystanie i zagospodarowanie pustostanów gospodarczych, • szansa na wzmożony rozwój i rozbudowę atrakcji turystycznych,	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie obwodnicy- zmniejszenie liczby osób przejezdnych powodujący zamykanie przydrożnych firm /głównie gastronomicznych/,

<ul style="list-style-type: none"> • nowe inwestycje, • nowe tereny inwestycyjne na przyszłych węzłach komunikacyjnych związanych z budową obwodnicy,	
<u>4. Sfera społeczna</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie świetlic środowiskowych, • małe przedszkola wiejskie, • przeciwdziałanie patologiom społecznym, • wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców,	<ul style="list-style-type: none"> • odpływ młodych ludzi do miast, • wzrost zagrożenia rozwojem patologii społecznych, • pogarszająca się sytuacja społeczeństwa zamieszkującego tereny wiejskie oraz rencistów i emerytów, • wzrost wskaźnika bezrobocia, • zawężanie się grup społecznych biorących udział w imprezach kulturalnych,
<u>5. Infrastruktura techniczna</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • budowa linii energetycznej 110 KW, • modernizacja i rozwój sieci drogowej, • budowa nowych mieszkań,	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby dzikich wysypisk, • powolna modernizacja i restrukturyzacja wsi i rolnictwa,
<u>6. System zarządzania gminą</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskania kapitału od inwestorów strategicznych	<ul style="list-style-type: none"> • brak własnych środków finansowych na modernizację i rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej, • pogłębiająca się dysproporcja dochodów gminy w stosunku do jej zadań,

Zewnętrzne

• wykorzystanie środków Unijnych i krajowych na rozwój /infrastruktury, gospodarki, ochrony środowiska/, • wsparcie finansowe dla projektów partnerskich, • wzrost zapotrzebowania na energię odnawialną, • polityka UE w kierunku przekształceń w rolnictwie – wspieranie produkcji żywności ekologicznej, w obliczu istnienia dużej liczby gospodarstw rolnych w otoczeniu miasta, • otwarcie granic – pojawienie się nowych inwestorów i kapitału zagranicznego, • rozwój turystyki przejazdowej do Polski.	• otwarcie granic – odpływ wykwalifikowanej siły roboczej, • niewystarczające wsparcie rozwoju (zwłaszcza małych i średnich) przedsiębiorstw ze strony państwa, • mały przyrost dochodów gminy – niewłaściwa polityka państwa, • konkurencja gmin w powiecie i województwie, • trudności w pozyskiwaniu środków pomocowych UE i międzynarodowych instytucji finansowych,

2.4. Główne problemy rozwojowe

W oparciu o analizę SWOT za główne problemy rozwojowe gminy Recz uznano:

1. słaba gospodarka
/ jest to związane z wysokim bezrobociem, brakiem nowych przedsiębiorstw, emigracją młodych ludzi do większych miast oraz za granicę/
2. niski standard życia związany z sytuacją mieszkaniową
/dotyczy głównie słabych warunków mieszkaniowych, braku mieszkań, niskiego standardu mieszkań komunalnych, niewystarczającą liczbą mieszkań co do zapotrzebowania/
3. niska aktywność społeczna
/ głównie kulturalna, gospodarcza oraz niska świadomość społeczna/
4. niewystarczająca infrastruktura techniczna gminy umożliwiająca jej rozwój
/dotyczy środowiska, zabytków, dróg, kanalizacji, braku wykorzystania walorów środowiska naturalnego/

2.5. Scenariusze rozwoju

Scenariusze są powszechnie stosowanym w planowaniu strategicznym sposobem prezentacji możliwej przyszłości. Scenariusze opisują zwykle sytuacje skrajne, które w rzeczywistości nie pojawiają się, ponieważ planowanie rozwoju jest obciążone dużym ryzykiem i możliwością popełnienia błędu. Związane jest to ze zjawiskami, na które gmina nie ma wpływu lub jej wpływ jest bardzo niewielki. Do takich zjawisk należą między innymi wzrost gospodarczy, zmiany prawa, zamiany sposobu finansowania zadań gminy, jak i zadań wykonywanych przez gminę.

Próbie oceny uwarunkowań realizacji Strategii oparto na metodzie skrajnych scenariuszy. Przedstawianie scenariuszy brzegowych ma za zadanie pokazanie skrajnych możliwości rozwoju sytuacji w najbliższych latach. Analizie poddano następujące scenariusze rozwoju: optymistyczny (pożądanym zmian), pesymistyczny (niekorzystnych trendów) oraz – najbardziej prawdopodobny – scenariusz umiarkowanego rozwoju, w którym zakres i dynamika prognozowanych zmian jest wypadkową scenariuszy skrajnych.

Celem tych scenariuszy jest przede wszystkim wybór wariantu polityki rozwojowej, jej celów i priorytetów.

Scenariusz najbardziej prawdopodobny

Założenia do zewnętrznych uwarunkowań rozwoju:

- umiarkowany wzrost gospodarczy (nierównomierny w poszczególnych latach),
- trudności biurokratyczne z uzyskaniem środków pomocowych (środki możliwe do uzyskania po długiej procedurze),
- powolne ograniczenie sfery bezrobocia w kraju,
- stopniowy napływ kapitału do Polski, skłonny inwestować w różnych dziedzinach,
- dalsze powolne kontynuowanie reform,
- stopniowy wzrost napływu zagranicznych turystów do Polski,
- stopniowy wzrost zainteresowania Polaków turystyką krajową,
- wzrost cen energii, wymuszający pojawianie się coraz nowszych technologii energooszczędnych,
- stabilny wzrost na poziomie do 3% PKB na terenie UE,
- rozwój infrastruktury, w tym szczególnie korytarzy transportowych, wyzwoli nowe impulsy integracyjne i rozwojowe,
- w kraju najszybciej będą się rozwijać obecne aglomeracje liczące powyżej 500 tys. osób oraz obszary położone przy korytarzach wyznaczonych przez planowaną budowę sieci autostrad.
- istniejąca struktura gospodarki, dalszy rozwój usług i budownictwa mieszkaniowego pozwolą złagodzić istniejące napięcia i potrzeby społeczne w regionie.

Założenia do wewnętrznych uwarunkowań rozwoju:

- stopniowe podnoszenie jakości usług oferowanych turystom,
- stopniowy napływ inwestorów
- w budżecie gminy generowanie średniej wysokości środków na cele inwestycyjne,
- stopniowy wzrost ilości atrakcji turystycznych i agroturystycznych,
- powolny spadek bezrobocia w gminie.

Przebieg przewidywanych zjawisk i procesów.

Rozwój specjalnej strefy ekonomicznej/Parku Przemysłowego spowoduje pojawienie się inwestorów, także z czasem w innych częściach miasta poza strefą lub też doprowadzi do współpracy firm ze strefy z tymi, które już istnieją. Rozwój gospodarczy spowoduje powolny spadek liczby bezrobotnych oraz spadek pomocy społecznej świadczonej na ich rzecz.

Umiarkowany wzrost gospodarczy kraju spowoduje powolny wzrost wydatków poszczególnych osób na turystykę i agroturystykę głównie w grupie średnio zarabiających i zamożnych. Osoby o niższych dochodach raczej będą rezygnować z wydatków na turystykę. Bardzo znaczącą rolę w realizacji działań będzie odgrywało dalsze kreowanie pozytywnego wizerunku Recza. Sprzyjać temu będzie wzrost liczby atrakcji agroturystycznych i turystycznych, dalsze popieranie rozwiązań ekologicznych, poprawa wizerunku rynku i komunikacji w mieście, jak również wpływ na kreowanie wizerunku przez media.

Zasadniczą przesłanką rozwoju Miasta i Gminy Recz jest rozwój rolnictwa, przedsiębiorczości oraz agroturystyki a także rekreacji, turystyki tranzytowej przy równoczesnej poprawie stanu zarówno infrastruktury technicznej jak i społecznej.

Scenariusz optymistyczny

Założenia do zewnętrznych uwarunkowań rozwoju:

- Zwiększony napływ inwestycji i środków wsparcia przyspieszy rozwój kraju i rozwój podstawowej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Dostęp do kapitału zapewni istotny wzrost miejsc pracy oraz przyspieszony rozwój budownictwa mieszkaniowego i wzrost jakości życia.
- bardzo korzystny stan finansów publicznych,
- maksymalne wykorzystanie możliwości wynikających z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej,
- kontynuacja reform gospodarczych,
- zwiększenie decentralizacji finansów publicznych – zwiększenie możliwości dochodów budżetów gmin,
- reforma systemu podatkowego – zmniejszenie obciążeń przedsiębiorców,
- rozwój współpracy transgranicznej,
- wzrost wydatków na turystykę.
- przyspieszenie otwarcia rynków pracy UE (w tym szczególnie rynku niemieckiego), wzrost konkurencyjności i mobilności siły roboczej.
- Otwarcie rynków pracy przyspieszy jednak migrację za pracą i może stanowić zagrożenie z powodu braku specjalistów na lokalnych rynkach pracy, szczególnie w zawodach o wysokich wymaganiach kwalifikacyjnych i nakładach na kształcenie. Przy trendzie spadkowym liczby osób w grupie wiekowej 19 – 24 lata stanowić to będzie wyzwanie dla regionalnych uczelni wyższych.

Założenia do wewnętrznych uwarunkowań rozwoju:

- aktywność gminy w dążeniu do optymalnego wykorzystania istniejących możliwości rozwojowych,
- aktywność gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych środków finansowych,
- aktywność przedsiębiorców działających na terenie gminy w pozyskiwaniu środków uruchomionych w związku z przystąpieniem Polski do UE,
- dynamiczny rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy,
- bardzo dynamiczny napływ turystów z zagranicy,
- szybki spadek bezrobocia w gminie,
- dynamiczny rozwój Parku Przemysłowego i Parku Technologiczno-Przemysłowego

Przebieg przewidywanych zjawisk i procesów.

Zakładanie wysokiego tempa wzrostu gospodarczego, wynikającego z kontynuacji reform oraz maksymalnego wykorzystania szans po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, stwarza warunki do rozwoju jednostek terytorialnych, zwłaszcza jednostek o charakterze agroturystycznym, turystycznym i rolniczym. Następnie stworzenie atrakcyjnej oferty dla potencjalnych inwestorów oraz rozwój gospodarczy powinno też sprzyjać lokalizacji nowych zakładów przetwórczych w Reczu. Dynamicznie rozwijające się podmioty stworzą nowe miejsca pracy dla różnych grup osób, w tym obecnie bezrobotnych. Pozwoli to na szybszy wzrost w porównaniu z innymi miejscowościami regionu.

Koniecznym warunkiem w miarę szybkiego zachodzenia pozytywnych zmian jest integracja i uaktywnienie mieszkańców, co wiąże się ze zmianami postaw biernych i konsumpcyjnych na postawy otwartości i aktywności. Należy również usprawnić stopień wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną, tj. budowę kanalizacji, poprawić stan dróg, gazyfikacji. Zmiany w rolnictwie powinny zmierzać w kierunku rozwijania produkcji rolnej wobec istniejących uwarunkowań, tzn. hodowli trzody chlewnej, produkcji mleka, mięsa wołowego, uprawy zbóż, ziemniaków, warzywnictwa oraz sadownictwa. Należy poszukiwać nowych możliwości uruchamiania produkcji rolnej wg zapotrzebowania na rynku a możliwych dla wybranych terenów gminy. Optymalnym kierunkiem przemian w rolnictwie jest stworzenie przetwórstwa produktów rolnych na miejscu oraz uruchomienie rynków zbytu w kraju i za granicą. Umożliwia to uzyskiwanie wartości dodanej z przetwórstwa własnych produktów. Przetwórstwo to powinno być oparte na zasadzie sprawdzonej w krajach Unii Europejskiej, polegające na współwłasności producentów rolnych zakładów przetwórczych.

Rozwój aktywnej agroturystyki i turystyki oraz pożądanie przez turystów coraz większej liczby atrakcji powinno przełożyć się również na wzrost liczby podmiotów gospodarczych oraz wzrost zatrudnienia.

Wzrost zamożności gminy powinien wpłynąć na możliwość rozwiązywania problemów społecznych nie tylko przez środki z budżetu gminy, ale również wzrastającą aktywności mieszkańców i podmiotów gospodarczych działających na polu charytatywnym.

Scenariusze pesymistyczne

Założenia do zewnętrznych uwarunkowań rozwoju:

- osłabienie, a nawet spadek, wzrostu gospodarczego kraju,
- spadek PKB,
- zły stan finansów publicznych państwa,
- znaczne trudności w integracji Polski z Unią Europejską,
- pojawianie się tendencji recesyjnych i w konsekwencji powstanie napięć społecznych,
- wzrost bezrobocia w kraju,
- spadek wydatków na turystykę,
- wzrost stóp procentowych i niekorzystna polityka kredytowa,
- osłabienie współpracy transgranicznej.
- wydłużenie okresów przejściowych w zakresie swobody wymiany usług i otwarcia rynków pracy,
- umiarkowany napływ kapitału nie pozwoli rozwiązać podstawowych problemów społecznych,
- postępująca marginalizacja woj. zachodniopomorskiego powodowana ograniczeniami w rozwoju infrastruktury transportowej i relatywnie niższym w stosunku do innych regionów napływem inwestycji osłabi jego pozycję konkurencyjną i może przyczynić się do nasilenia procesów migracyjnych, szczególnie ludzi młodych.

Założenia do wewnętrznych uwarunkowań rozwoju:

- spadek aktywności podmiotów gospodarczych,
- spadek dochodów gminy, który zablokuje możliwości inwestycyjne,
- wzrost bezrobocia w gminie i tym samym wzrost zapotrzebowania na pomoc socjalną,
- spadek aktywności mieszkańców w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- wzrost przestępczości,
- spadek liczby turystów,

- emigracja z miasta ludzi młodych, aktywnych.

Przebieg przewidywanych zjawisk i procesów.

Niekorzystny rozwój sytuacji gospodarczej, trudności w kontynuowaniu reform oraz kłopoty z integracją europejską mogą przyczynić się do spadku gospodarczego oraz spadku dochodów ludności. Słaba dynamika wzrostu gospodarczego w skali kraju będzie wpływać na spadek dochodów mieszkańców, a tym samym ograniczy wysokość dochodu przeznaczanego na agroturystykę i turystykę przez gospodarstwa domowe. Spadek wzrostu spowoduje również to, że przedsiębiorstwa nie będą poszukiwały lokalizacji dla nowych zakładów produkcyjnych, lecz będą zainteresowane maksymalnym wykorzystaniem już posiadanych możliwości produkcyjnych. Procesy recesyjne ograniczą znacznie skłonność do inwestowania.

Wzrost bezrobocia spowoduje, że budżet samorządu będzie bardziej obciążony i tym samym ograniczone zostaną wydatki inwestycyjne.

Zakorzeniona mentalność społeczeństwa gminy jeszcze przez długie lata nie ulegnie zmianie. Konserwatywni z reguły rolnicy nie będą chętni do samoorganizowania się. Możliwe będzie postrzeganie przez tę grupę społeczną przemian jako kontynuacje haseł poprzedniej epoki o zmienionym tylko nazewnictwie.

W takiej sytuacji odpowiedzialność za rozwój miasta i gminy będzie spoczywała w dalszym ciągu na władzach miejskich. Społeczeństwo „wyczekujące” będzie czekało na działania władz miejskich w kierunku uruchomienia przetwórstwa, rynków zbytu itd.

2.6. Wizja i misja rozwoju Gminy

Wizja

„Wizja gminy Recz to opis aspiracji rozwoju gminy do roku 2020. Dzięki swojemu korzystnemu położeniu, gmina ma szansę stać się ośrodkiem rolno – przemysłowo - turystycznym”.

Rynek miasta będzie odrestaurowany z dużą ilością zieleni. Dzięki temu stanie się pełnowymiarową wizytówką miasta, będzie przyciągał nowych turystów i zachęcał do powrotnego odwiedzenia Recza i jego pięknych okolic przez dotychczasowych turystów.

Powstaną także tereny korzystnych zamierzeń inwestycyjnych dla przyciągnięcia w nasze strony większych inwestorów zagranicznych i krajowych. Dzięki czemu podniesie się poziom życia mieszkańców i spadnie stopa bezrobocia.

Reczańskie produkty rolno – spożywcze z powodzeniem konkurować będą na rynku regionalnym, a obszary wiejskie, dzięki skutecznie zrealizowanemu programowi wielofunkcyjnego rozwoju, staną się miejscem produktywnego życia, atrakcyjnego zamieszkania i wypoczynku dla mieszkańców większych miast.

Rozwinie się agroturystyka i turystyka jako alternatywa prezentacji godnych uwagi obszarów rolnych i zasobów przyrodniczych. Dobra dostępność, walory przyrodniczo – krajobrazowe oraz zagospodarowane odpowiednio jeziora sprawiają, że gmina stanie się zapleczem weekendowym dla turystów z zagranicy i sąsiednich regionów.

Stworzenie warunków w celu polepszenia dostępu do edukacji na obszarach wiejskich poprzez wiejskie szkoły, przedszkola, boiska sportowe, centra kształcenia, punkty dostępne do Internetu. Dzięki temu uda się zmniejszyć różnice w poziomie wykształcenia i jakości kształcenia dzieci i młodzieży.

Działać będą ośrodki i mechanizmy umożliwiające reorientację zawodową, edukację ciągłą oraz kształtowanie postaw przedsiębiorczych, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

Znacznie wzrośnie poziom i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i turystów, natomiast jakość życia pozwoli zahamować migrację poza gminę. Obserwować się będzie wzrost integracji lokalnych społeczności i kształtowanie nowej świadomości regionalnej. Dotyczyć to będzie zwłaszcza ludzi młodych, napływających i urodzonych w regionie, dla których region stanie się „małą ojczyzną”, z którą warto się identyfikować i wiązać z nią swoją przyszłość.

Misja

Gmina Recz – obszar o dogodnym położeniu geograficznym, dużym potencjale zasobu ludzkiego, jej walory przyrodnicze i kulturowe stanowią szansę dynamicznego rozwoju, pozwalającego na dogodne życie mieszkańców .

Kolejne rozdziały w tej części Strategii opisują poszczególne obszary i cele strategiczne wraz z celami operacyjnymi, działaniami i kluczowymi zadaniami.

2.7. Priorytety, cele i zadania rozwoju

Na podstawie opracowanej diagnozy gminy Recz, analizy SWOT oraz przeprowadzonych ankiet i spotkań z mieszkańcami określono grupę obszarów strategicznych rozwoju społeczno – gospodarczego gminy. Wyznaczają one kierunki działań oraz programy szczegółowe, będące kompromisem między potrzebami ekonomicznymi i społecznymi a ograniczeniami określonymi zasadami zrównoważonego ekorozwoju.

W gminie Recz zidentyfikowano następujące obszary strategiczne wraz z celami operacyjnymi i działaniami w pięciu grupach.

Priorytet Nr I – Rozwój gospodarczy gminy Recz

Cel strategiczny w ramach pierwszego obszaru to: Stworzenie korzystnych warunków dla inwestorów oraz pobudzenie aktywności gospodarczej i zawodowej mieszkańców gminy.

Opracowanie pierwszego celu podyktowane jest tym, iż w gminie Recz miejsce ma małą aktywność społeczno-gospodarcza oraz występują problemy związane z opóźnieniami w rolnictwie, które są obecnie najistotniejszym problem gospodarczym jak również społecznym występującym na terenie gminy. Wiążą się one bezpośrednio z występującym na terenie gminy bezrobociem oraz postępującym zjawiskiem zubożenia części społeczności lokalnej.

Bezrobocie jest pochodną negatywnych zjawisk koncentrujących się w sektorze rolnictwa oraz w sferze szeroko rozumianej przedsiębiorczości.

Zjawisko bezrobocia powszechne jest również wśród ludzi młodych wchodzących na rynek pracy. Rozpoczynanie życia zawodowego od pobierania zasiłku może wywołać głęboko negatywne skutki w sferze społecznej a także wyjazd młodych ludzi za pracą do większych

aglomeracji oraz za granicę, co obecnie jest bardzo popularne, powoduje, iż konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na pobudzenie aktywności społeczno-gospodarczej w tej grupie ludności.

Obecnie w dobie znaczącej roli samorządów, zwłaszcza samorządów lokalnych wzrasta konkurencja pomiędzy poszczególnymi gminami. Jednym z jej przejawów jest walka o inwestora. Gminy konkurują w stwarzaniu dogodnych warunków dla lokowania i rozwijania działalności gospodarczej na swoim terenie. Działania te przyjmują charakter swego rodzaju interwencji samorządu w lokalny rynek, której celem jest utrzymanie istniejących i nowo powstających przedsiębiorstw oraz wspomaganie przemian w rolnictwie. Od liczby i potencjału firm zależy liczba miejsc pracy, od liczby mieszkańców pracujących gminy zależy wysokość wpływów do budżetu gminy. Dlatego też, pomimo że samorząd gminny nie ma ustawowego obowiązku tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorstw, władze Recza zdecydowały się na podjęcie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorczości oraz wspomaganie przemian w rolnictwie.

W związku z ograniczonymi możliwościami inwestycyjnymi lokalnych przedsiębiorstw i mieszkańców gminy, dla zapewnienia rozwoju gospodarczego konieczne jest pozyskanie inwestorów zewnętrznych, którzy dzięki prowadzeniu działalności gospodarczej stworzą dodatkowe miejsca pracy na terenie gminy. Jedną z metod zachęcenia potencjalnych inwestorów do lokalizowania swojej działalności na danym obszarze jest tworzenie tzw. Stref Ekonomicznych, czyli terenów uzbrojonych w pełen zakres infrastruktury technicznej koniecznej do prowadzenia działalności gospodarczej, jednocześnie wspartych systemem zachęt prawnych i finansowych dla inwestorów.

O atrakcyjności oferowanego terenu dla inwestorów stanowić będą oprócz pełnego uzbrojenia terenu oraz dostępności komunikacyjnej i telekomunikacyjnej przede wszystkim zachęty dla inwestorów. Opracowany system zachęt musi być dostosowany do bieżącej sytuacji rynkowej oraz oczekiwań potencjalnych inwestorów. Oprócz przystępnej ceny gruntu (lub niskich kosztów najmu, dzierżawy) konieczne są ulgi w podatku od nieruchomości oraz innych opłatach wnoszonych na rzecz gminy. Kluczową rolą Urzędu będzie również zapewnienie profesjonalnej (szybkiej i jak najmniej biurokratycznej) obsługi potencjalnego inwestora w zakresie uzyskiwania pozwoleń na działalność, pozwoleń budowlanych, itp.

Teren gminy jest objęty w przeważającej większości OBSZAREM KRAJOBRAZU CHRONIONEGO oraz NATURĄ 2000, jedynie kilkaset hektarów w zachodniej części gminy stanowi potencjalny teren pod inwestycje. Tutaj jest planowana lokalizacja PARKU PRZEMYSŁOWEGO o powierzchni 25 – 30 hektarów oraz FARMA WIATRAKÓW.

Koniecznym dla farmy jest możliwość odprowadzania wytworzonej energii do sieci o mocy 110KV a dla parku przemysłowego jednym z elementów funkcjonowania jest możliwość zaopatrzenia w energię. Dlatego w ramach planowanej linii 110KV Choszczno – Recz niezbędne jest wybudowanie GPZ-u w bezpośredniej odległości od tych terenów, jednocześnie umożliwiając podłączenie już istniejących zakładów zlokalizowanych we wschodniej części miasta. Tereny te leżą w obszarze krajobrazu chronionego i graniczą z NATURĄ 2000. Powoduje to ograniczenia w lokalizacji nowego przemysłu, oraz rozwoju zakładów już istniejących. Możliwa jest natomiast lokalizacja nowoczesnych technologii – np. budowa laboratorium badające źródła odnawialne dla energii. W gminie prywatny inwestor planuje otworzyć laboratorium w celu odzyskiwania energii odnawialnej. Terenem który można wykorzystać dla wytwarzania takiej energii jest teren po likwidowanym składowisku śmieci w okolicach Pomienia. Gmina dysponuje tam 4 hektarami, które nie są objęte Naturą 2000.

Obok wyżej wymienionych zadań w celu pozyskania nowych zewnętrznych inwestorów niezbędny jest dobry stan infrastruktury drogowej, który jest jednym z kluczowych czynników determinujących rozwój gospodarczy danego terenu jak i podnoszącym standard mieszkania. Rozbudowy lub modernizacji wymaga zarówno system komunikacji drogowej w zakresie powiązań lokalnych (drogi gminne i powiatowe), jak również regionalnych (droga wojewódzka) i krajowych (połączenie z drogą szybkiego ruchu, a w przyszłości z obwodnicą).

Gmina Recz posiada dobrze rozwinięty system dróg gminnych, który charakteryzuje się bardzo złym stanem technicznym, część dróg nie posiada poboczy oraz chodników. Koszty bieżącego utrzymania dróg gminnych są zbyt wysokie w stosunku do możliwości budżetu gminy, co powoduje rokroczne pogarszanie się stanu technicznego dróg.

Realizacja potrzeb modernizacyjnych ogranicza się do wybranych zadań, które w większości mają charakter jedynie remontowy. Realizacja przedsięwzięć obejmujących kompleksowe modernizacje ciągów dróg gminnych połączone z robotami w pasie około drogowym nie jest możliwa bez uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego.

Część dróg gminnych cechujących się nasilonym ruchem kołowym i dużą liczbą pieszych nie posiada chodników. Sytuacja ta powoduje szereg zagrożeń zwłaszcza dla pieszych poruszających się po drodze po zmroku oraz dla dzieci, które często na drodze znajdują się bez opieki osób dorosłych. W przypadku miasta część istniejących chodników wymaga remontów i modernizacji, co oprócz względów bezpieczeństwa wpłynie także na podniesienie estetyki.

W związku z bardzo szybkim wzrostem liczby pojazdów kołowych w ciągu ostatnich lat istniejące na terenie miasta parkingi są zbyt małe. Konieczny jest szereg inwestycji prowadzących do zwiększenia liczby miejsc parkingowych.

Funkcja rolnicza będzie nadal znacząca w rozwoju gospodarczym gminy Recz. Zakłada się konieczność jej odbudowy i wzmocnienia pod względem ekonomiczno – organizacyjnym. Wsparcie rolnictwa w gminie będzie głównie polegało na poprawie infrastruktury dojazdowej do pól, wspieraniu tworzenia grup producenckich i poprawy organizacji rynku rolnego. Wsparcie przetwórstwa i marketingu produktów rolno – spożywczych, które ma służyć wzmocnieniu pozycji konkurencyjnej gospodarstw rolnych oraz uzyskaniu wyższych dochodów (poprzez dostosowanie przemysłu rolno-spożywczego do wymogów UE, kreowanie warunków i podstaw organizacyjno – finansowych na rzecz integracji sfery produkcji rolnej ze sferą przetwórstwa rolnego oraz z dziedziną obrotu artykułami rolnymi, zwłaszcza z organizacjami skupu, przechowalnictwa, rynkami hurtowymi (również z giełdami rolno – towarowymi). Kolejnym zadaniem będzie wsparcie wykorzystywania innych funkcji w rozwoju terenów wiejskich np. agroturystyki i ekoturystyki, zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo, różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich – przeznaczenie części zasobów trwałych (budynków i budowli) nieprzydatnych dla rolnictwa na cele nierolnicze (drobna wytwórczość, usługi, rzemiosło oraz inna pozarolnicza działalność np. rozwój agroturystyki – w indywidualnych gospodarstwach rolnych o odpowiednich uwarunkowaniach organizacyjnych – wykorzystanie ich zasobów na rzecz usług turystyczno – rekreacyjnych). Wspieranie i inicjowanie tworzenia lokalnych grup producentów (marketingowych) rolnych, spółdzielni w oparciu o istniejące obiekty i instytucje, dostosowując je do wymogów UE oraz promocja i marketing produktu lokalnego i regionalnego.

W ramach działań strategicznych planowana jest także budowa lokalnych kotłowni na biomasę oraz wsparcie budowy ferm wiatrowych promujących działania na rzecz produkcji surowców dla odnawialnych źródeł energii oraz uprawy roślin energetycznych.

Dzięki rozwijaniu współpracy pomiędzy administracją gminną, a lokalną społecznością możliwa będzie skuteczna i efektywna realizacja przyjętej strategii.

Wszelkie działania zgodne ze strategią podejmowane przez społeczność lokalną winny być wspierane zarówno w płaszczyźnie finansowej jak i organizacyjnej. Waga tego typu przedsięwzięć jest szczególnie istotna, gdyż obrazują one bezpośrednie potrzeby mieszkańców i są aktywnością, której pomysł wychodzi prosto od mieszkańców, a nie jak

w przypadku innych działań jest narzucony z góry i wymaga zabiegów, aby zaangażować społeczność lokalną.

Firmy prowadzące działalność gospodarczą na terenie gminy Recz to najczęściej firmy rodzinne zatrudniające 1 – 2 osoby, o ograniczonym zakresie działania i nie posiadające prawie żadnego zaplecza kapitałowego. Praktyka wskazuje, iż głównym problemem tego typu firm jest brak możliwości skutecznej promocji, niska wiedza z zakresu zarządzania ekonomi i marketingu. Firmy te nie posiadają środków finansowych, które umożliwiłyby korzystanie z profesjonalnych usług doradczych. Konieczne jest utworzenie systemu szkoleń i spotkań doradczych dla małych i średnich przedsiębiorców.

Tematem tego typu szkoleń i spotkań byłyby min. świadczenie usług (bezpłatnie lub po bardzo niskich cenach) na rzecz przedsiębiorców w zakresie kwestii formalno – prawnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, marketingu, zarządzania, metod reklamy i promocji, a zwłaszcza w tematyce podatków i księgowości oraz na temat unijnych programów operacyjnych skierowanych dla przedsiębiorców.

W gminie Recz obserwuje się proces zainteresowania kultywowaniem tradycji rzemieślniczych, ochroną ginących zawodów i zainteresowanie się rękodziełem ludowym. Proces ten pociąga za sobą szereg pozytywnych zjawisk i wskazane jest jego podtrzymywanie. Istnieją programy pomocowe ukierunkowane właśnie na działania wspierające rzemiosło. Na terenie gminy istnieją słabe tradycje rzemieślnicze, które jednak warto kultywować i rozwijać. Po pierwsze pozwolą one zachować tradycyjny charakter gminy, a po drugie wyroby i usługi oferowane przez rzemiosło i rękodzieło mogą stać się także atutem gminy w zakresie atrakcyjności turystycznej.

Niestety małe lokalne firmy nie posiadają odpowiednich środków finansowych, które umożliwiłyby odpowiednią reklamę i promocję oferowanych przez nie produktów i usług. Wsparcie gminy w tym zakresie może mieć istotne znaczenie dla przedsiębiorców.

Zestawienie celów operacyjnych, działań oraz zadań kluczowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 52. Priorytet nr I Rozwój Gospodarczy Gminy Recz.

CEL OPERACYJNY I.1	Realizacja stref rozwoju gospodarczego
Działanie I.1.1	<u>Pozyskiwanie terenów oraz rozbudowa infrastruktury</u> 1. Pozyskiwanie gruntów na cele publiczne wspierające rozwój gospodarczy, np. plaże przy jeziorach, tereny pod drogi gminne, tereny pod pasy infrastruktury technicznej. 2. Aktualizacja <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Recz</i> . 3. Ustalenie stref gospodarczych i stref objętych rewitalizacją

		4. Przygotowanie dokumentacji planistycznej i projektowej dotyczącej infrastruktury wspierającej rozwój gospodarczy. 5. Budowa publicznej infrastruktury technicznej.
Działanie I.1.2		<u>Opracowanie systemu zachęt dla inwestorów i ich aktualizacja, promocja „stref”</u> 1. Aktualizacja systemu ulg inwestycyjnych i zwolnień podatkowych dla inwestorów. 2. Opracowanie ofert inwestycyjnych. 3. Promocja Parku Przemysłowego i Technologiczno-Przemysłowego.
CEL OPERACYJNY I.2		Siec dróg i infrastruktura około drogowa o odpowiedniej jakości dostosowana do potrzeb rozwoju gminy i regionu.
Działanie I.2.1		<u>Usprawnienie połączenia miejscowości wiejskich gminy z drogą ekspresową, eliminacja ruchu tranzytowego z miasta – obwodnica.</u> 1. Działania lobbingowe na rzecz uporządkowania zarządzania drogami w istniejącym układzie komunikacyjnym. 2. Obwodnica – wspomaganie pozyskiwania gruntów na jej budowę.
Działanie I.2.2		<u>Przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych</u> 1. Modernizacja dróg gminnych na terenach wiejskich. 2. Budowa sieci dróg na osiedlu Dolinka w Reczu. 3. Modernizacja sieci dróg gminnych w mieście Recz w południowej części miasta oraz w centrum.
Działanie I.2.3		<u>Przebudowa i modernizacja sieci dróg wojewódzkich i powiatowych.</u> 1. Wspieranie działań na rzecz modernizacji drogi wojewódzkiej Nr 151 w mieście (ul. Choszczeńska, Śródkowa i Kolejowa). 2. Wspieranie działań na rzecz modernizacji dróg powiatowych w mieście (ul. Stargardzka, Leśna i Lubanowska). 3. Wspieranie działań na rzecz modernizacji drogi powiatowej Pamięcin – Jarostowo – Lubieniów, Pomień - Rzecko, Sulibórz – Bytowo.
Działanie I.2.4		<u>Budowa, remonty i modernizacja chodników oraz parkingów i ciągów spacerowych</u> 1. Przebudowa, remont i budowa parkingów w mieście. 2. Stworzenie systemu ścieżek rowerowych oraz ciągów pieszych na terenie gminy.
CEL OPERACYJNY I.3		Rolnictwo
Działanie I.3.1		<u>Wspieranie rolnictwa w gminie</u> 1. Poprawa infrastruktury drogowej (dojazdy do pól). 2. Wspieranie grup producenckich (np. szkolenia w kierunku dostosowania do wymogów UE) . 3. Wspieranie działań na rzecz zróżnicowania produkcji rolnej. 4. Wykreowanie i wypromowanie produktu lokalnego. 5. Zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo. 6. Wspieranie wykorzystywania innych funkcji w rozwoju terenów wiejskich.
CEL OPERACYJNY		Gospodarka cieplna i energetyczna

I.4		
Działanie I.4.1	<u>Budowa kotłowni opalanych odnawialnym źródłem energii oraz wspieranie inicjatyw w kierunku produkcji surowców bioenergetycznych.</u> 1. Budowa kotłowni na biomasę, 2. Wspieranie działań w kierunku produkcji surowców dla odnawialnych źródeł energii. 3. Szkolenie rolników o korzyściach produkcji roślin energetycznych.	
Działanie I.4.2	<u>Lokalizacja, budowa ferm wiatrowych.</u> 1. Uchwalenie planu zaopatrzenia w energię gminy Recz. 2. Edukacja n/t oddziaływania ferm wiatrowych na środowisko naturalne. 3. Wskazywanie terenów i lobbying.	
CEL OPERACYJNY I.5	Wsparcie inicjatyw mieszkańców oraz system doradczego i szkoleniowego	
Działanie I.5.1	<u>Inspirowanie do podejmowania i wspieranie inicjatyw mieszkańców.</u> 1. Pobudzenie aktywności mieszkańców w kreowaniu polityki rozwoju gminy np. tworzenie Lokalnych Grup Działania – „LEADER”. 2. Aktualizowanie Lokalnych Planów Rozwoju dla obszarów wiejskich i miasta. 3. Dostosowanie systemów kształcenia dorosłych do potrzeb rynku pracy z udziałem PUP np. Program przygotowania zawodowego. 4. Wsparcie doradcze i instytucjonalne oraz finansowe organizacji działających na rzecz rozwoju lokalnego.	
Działanie I.5.2	<u>Szkolenia zawodowe, doradztwo dla przedsiębiorców np. w zakresie rejestracji firmy, księgowości, podatków - pomoc przedsiębiorcom w zakresie przygotowywania wniosków do programów pomocowych.</u> 1. Szkolenia zawodowe, podnoszenie kwalifikacji mieszkańców gminy - „uczenie się przez całe życie”- np. w zakresie przygotowywania wniosków do programów pomocowych. 2. Szkolenie przyszłych inwestorów mających zamiar realizować większe przedsięwzięcia inwestycyjne na terenie gminy. 3. Wspieranie działań rodzącej się przedsiębiorczości.	
CEL OPERACYJNY I.6	Rozwój działalności gospodarczej opartej na zasobach lokalnych	
Działanie I.6.1.	<u>Wspieranie nowo powstałych inicjatyw gospodarczych.</u> 1. Wsparcie przetwórstwa rolno-spożywczego. 2. Wsparcie lokalnych rzemieślników i twórców. 3. Wykreowanie i promocja lokalnych produktów.	

Priorytet Nr II – Społeczeństwo

Celem strategicznym w ramach drugiego obszaru jest zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych dla mieszkańców gminy.

Sfera społeczna wymaga wsparcia finansowego, które umożliwi realizację usług publicznych na zadawalającym poziomie. Zakres aspektów związanych z sferą społeczną oddziałującą na standardy życia mieszkańców jest bardzo szerokie. Cel strategiczny zostanie zrealizowany poprzez działania z zakresu: edukacji, kultury, sportu i rekreacji, budowy mieszkań, bezpieczeństwa mieszkańców oraz nowoczesnego zarządzania gminą.

W tym obszarze strategicznym kluczowym zagadnieniem do rozwiązania niniejszego celu jest stworzenie na terenie gminy miejsc rekreacji i spędzania wolnego czasu szczególnie dla młodzieży.

W sferze kultury lokalnej przewiduje się przedsięwzięcia z zakresu koordynacji i aktywizacji świetlic wiejskich, rozwijane będą też różnego rodzaju zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży w czasie wolnym od nauki oraz opracowany zostanie stały kalendarz imprez gminnych. Bardzo ważne jest też pobudzenie aktywności sportowej. Uprawianie sportu oprócz dużych wartości wychowawczych angażuje także wolny czas młodzieży, zapobiegając w ten sposób nałogom i patologiom. Aktywizacja młodzieży w kierunku sportowym wymaga odpowiedniej bazy sportowej, która będzie rozbudowywana i modernizowana głównie w oparciu o szkolne obiekty sportowe oraz boiska wiejskie budowane przy udziale mieszkańców danej wsi. Obecnie planowane jest uruchomienie rządowego programu „Boisko w każdej gminie”, w którym gmina Recz planuje wziąć udział.

Wszelkie działania podejmowane przez społeczność lokalną winny być wspierane zarówno w płaszczyźnie finansowej jak i organizacyjnej. Waga tego typu przedsięwzięć jest szczególnie istotna, gdyż obrazują one bezpośrednie potrzeby mieszkańców i są aktywnością, której pomysł wychodzi prosto od mieszkańców, a nie jak w przypadku innych działań jest narzucony z góry i wymaga zabiegów, aby zaangażować społeczność lokalną.

Odpowiedni poziom życia mieszkańców a jednocześnie bogata oferta w tym zakresie sprzyja przyciągnięciu nowych mieszkańców z terenów większych aglomeracji a także zapobiega wyjazdom młodych ludzi z terenu gminy.

Sytuacja mieszkaniowa w gminie Recz wymaga podjęcia interwencji, która umożliwiłaby osobom najgorzej sytuowanym poprawę warunków mieszkaniowych.

Z faktu osiedlania oraz budowania domostw na terenie gminy wynikają pozytywne aspekty. Po pierwsze wzrastają wpływy do budżetu gminy z tytułu podatków lokalnych, po

drugie generowany jest dodatkowy popyt na miejscowe usługi, co bezpośrednio prowadzi do poprawy sytuacji gospodarczej. Aby stymulować rozwój budownictwa jednorodzinne oraz osadnictwa na terenie gminy należy stworzyć odpowiednie warunki dla osób zainteresowanych mieszkaniem na terenie gminy. W tym celu zostaną przygotowane plany przestrzennego zagospodarowania gminy z uwzględnieniem terenów przeznaczonych na budownictwo mieszkaniowe, zostaną scalane i przygotowane działki, uzbrojone tereny przeznaczone pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne oraz zostanie rozbudowana infrastruktura towarzysząca mieszkalnictwu.

Bezrobocie oraz ubóstwo mieszkańców naszej gminy powoduje narastanie wielu problemów społecznych w tym także alkoholizmu, narkomanii a co za tym idzie także przemocy domowej zwłaszcza wobec bezbronnych dzieci. Młodzież i dzieci coraz wcześniej sięgają po alkohol i narkotyki. Alkohol niejednokrotnie staje się przyczyną powstawania problemów rodzinnych: przemocy, awantur domowych i rozpadu rodzin.

Dlatego też konieczne jest wprowadzenie szeregu działań profilaktycznych i edukacyjnych tj. gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, gminnego programu przeciwdziałania narkomanii, programu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, oraz reintegracja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych poprzez działanie Klubu Integracji Społecznej, programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez działanie Punktu Interwencyjno Mediacyjnego oraz programu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców miejscowości popegerowskich.

Ważnym czynnikiem oddziałującym na jakość życia w gminie jest sprawność funkcjonowania administracji publicznej, przejawiająca się głównie poprzez funkcjonowanie Urzędu Miejskiego i jednostek mu podległych. Urząd jest postrzegany przez mieszkańców jako jednostka dobrze zarządzana, jednakże ze względu na jego zasadniczy wpływ na kształtowanie wizerunku całej gminy, działania w tym zakresie muszą być doskonałe.

Podnoszenie kwalifikacji jest metodą, która może zapewnić sprawne i efektywne funkcjonowanie urzędu. Profesjonalizm urzędników, sprawność działań administracji oraz jakość świadczonych usług publicznych są czynnikami bezpośrednio przekładającymi się na jakość życia mieszkańców a co za tym idzie determinują rozwój gminy.

Obok podnoszenia kwalifikacji urzędników niezbędny jest także dla zapewnienia nowoczesnego zarządzania gminą rozwój informatyczny gminy poprzez Program Gminnej Platformy Cyfrowej.

Zestawienie celów operacyjnych, działań oraz zadań kluczowych przedstawia tabela nr 53.

Tabela 53. Priorytet nr II – Społeczeństwo.

CEL OPERACYJNY II.1	Zapewnienie oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej na wysokim poziomie
Działanie II.1.1	<u>Edukacja</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie edukacji wczesnoszkolnej np. „Małe Przedszkola”. 2. Wspieranie edukacji wzmacniającej rozwój lokalnej gospodarki i przedsiębiorczości. 3. Wspieranie tworzenia wiejskich świetlic środowiskowych. 4. Wprowadzanie programów i projektów innowacyjnych w edukacji szkolnej dla podniesienia efektywności i poziomu nauczania. 5. Realizowanie programów współpracy międzynarodowej i wymian młodzieży. 6. Termomodernizacja obiektów oświatowych.
Działanie II.1.2	<u>Kultura</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa i remont obiektu MGOK wraz z rozszerzeniem działalności GCI. 2. Rozszerzenie oferty kulturalnej Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Reczu w oparciu o potencjał placówek oświatowych i organizacji pozarządowych. 3. Rozszerzenie księgozbioru biblioteki i doposażenie w nowoczesny sprzęt umożliwiający rozwój nowych form działalności. 4. Wspieranie inicjatyw instytucji i organizacji dotyczących wykorzystania dziedzictwa kulturowego w działalności kulturalnej.
Działanie II. 1.3	<u>Sport i rekreacja</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa sali sportowo-widowiskowej. 2. Remont istniejącej sali gimnastycznej. 3. Rozwijanie współpracy między klubami sportowymi. 4. Wspieranie edukacji sportowej i rozwoju sportu masowego. 5. Utworzenie sieci ogólnodostępnych boisk i placów zabaw na terenie Gminy. 6. Aktualizowanie rocznego kalendarza imprez sportowych. 7. Promocja sportu.
CEL OPERACYJNY II.2	Budownictwo mieszkaniowe
Działanie II.2.1	<u>Mieszkania socjalne</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa mieszkań socjalnych 2. Adaptacja istniejących obiektów na mieszkania socjalne
Działanie II.2.2	<u>Przygotowanie terenów pod budownictwo indywidualne i wielorodzinne</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie planów przestrzennego zagospodarowania gminy z uwzględnieniem terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe. 2. Przygotowanie nowej strefy mieszkalnictwa jednorodzinnego przy ul. Owocowej. 3. Uzbrojenie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe. 4. Rozbudowa infrastruktury towarzyszącej mieszkalnictwu (parkingi i tereny zielone).
CEL OPERACYJNY II.3	Bezpieczeństwo mieszkańców i rozwiązywanie ich problemów społecznych

Działanie II.3.1	<p><u>1. Rozwiązywanie problemów społecznych związanych z wykluczeniem społecznym mieszkańców.</u></p> <p>a. Opracowanie i realizacja gminnej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z uwzględnieniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> -gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych -gminnego programu przeciwdziałania narkomanii, - programu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, oraz reintegracja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych poprzez działanie Klubu Integracji Społecznej - programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez działanie Punktu Interwencyjno Mediacyjnego, - programu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców miejscowości popegerowskich: przedszkola wiejskie <p><u>2. Rozwijanie współpracy z podmiotami powołanymi do rozwiązywania problemów społecznych.</u></p> <p><u>3. Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych dla osób niepełnosprawnych.</u></p>
Działanie II.3.2	<p><u>Bezpieczeństwo w ruchu drogowym oraz bezpieczeństwo publiczne</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i realizacja rozwiązania organizacyjno-inwestycyjnego dla zapewnienia bezpieczeństwa drogowego w otoczeniu szkół i domu kultury na terenie miasta. 2. Wbudowanie elementów spowalniających i ograniczających ruch samochodowy w miejscach, które tego wymagają. 3. Monitoring miejsc niebezpiecznych. 4. Dopuszczenie jednostek OSP w sprzęt specjalistyczny.
CEL OPERACYJNY II.4	Nowoczesne zarządzanie Gminą
Działanie II.4.1	<p><u>Systemowe działanie na rzecz decentralizacji podejmowania decyzji i realizacji zadań własnych gminy wspierania zespołów.</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przekazywanie wybranych zadań własnych gminy organizacjom pozarządowym i jednostkom wyspecjalizowanym wraz z dofinansowaniem.
Działanie II.4.2	<p><u>Udział społeczeństwa</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie szerokich konsultacji społecznych przy podejmowaniu decyzji. 2. Doskonalenie kanałów przepływu informacji.
Działanie II.4.3	<p><u>Gminna Platforma Cyfrowa</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa sieci internetowej w szczególności na terenach wiejskich. 2. Uruchamianie publicznych punktów dostępu do Internetu. 3. Budowa gminnego portalu internetowego. 4. Wprowadzenie usług internetowych, elektronicznego obiegu dokumentów w jednostkach gminnych oraz systemu elektronicznego załatwiania spraw na terenach wiejskich.
Działanie II.4.4.	<p><u>Podnoszenie kwalifikacji urzędników i pracowników samorządowych.</u></p>

Priorytet Nr III – Ochrona środowiska

Cel strategiczny w ramach trzeciego obszaru to zachowanie walorów przyrodniczych gminy.

W związku z faktem, iż na terenie gminy Recz występują braki w infrastrukturze technicznej, związane z ochroną środowiska, obszar ten wymaga podjęcia działań, które zapewnią dostosowanie systemów wodno-kanalizacyjnych i wodociągowych, systemu zbiórki odpadów, systemów ciepłowniczych do potrzeb i wymagań w zakresie ekologii.

Jednocześnie istotnym aspektem dla wizerunku gminy i warunków życia na jej terenie są kwestie związane z kształtowaniem środowiska zwłaszcza w zakresie krajobrazu, obszarów leśnych, ochrony zabytków oraz szeroko rozumianej estetyki otoczenia.

Przyroda i krajobraz stanowią naturalne bogactwo gminy – rozwój gospodarczy ani rolnictwo nie mogą naruszać tych walorów. Planowane działania muszą pozostawać w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju i w jak najmniejszym stopniu ingerować w środowisko naturalne. Postęp w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju, uwarunkowany jest zapewnieniem odpowiedniej infrastruktury technicznej.

W ramach celu przewidziane są przedsięwzięcia obejmujące budowę sieci kanalizacyjnej we większych sołectwach o skupionej zabudowie wraz z podłączeniem do sieci indywidualnych użytkowników oraz budowę oczyszczalni ścieków.

Jako działania komplementarne do budowy infrastruktury, która również przyczyni się do realizacji celu strategicznego, wskazano przedsięwzięcia edukacyjne w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa. W ochronie środowiska, oprócz odpowiedniej infrastruktury, kluczowe znaczenie ma świadomość ekologiczna mieszkańców. Działalność człowieka również ta związana z codziennymi czynnościami wpływa na środowisko. Nawet w przypadku zapewnienia systemów kanalizacyjnych, systemów zbiórki odpadów itp. – bez odpowiedniego nastawiania mieszkańców środowisko nadal będzie narażone na szereg zagrożeń: zrzuty ścieków do rowów, dzikie wysypiska, spalanie śmieci, nieuzasadnione zużywanie wody czy energii elektrycznej, brak segregacji odpadów. O ile edukacja ekologiczna wśród osób starszych jest stosunkowo trudna do zrealizowania, o tyle w przypadku dzieci i młodzieży szkolnej istnieją tutaj duże możliwości.

Gmina opracowała dokument strategiczny w zakresie ochrony środowiska „Gminny Program Ochrony Środowiska” oraz w zakresie gospodarki odpadami „Gminny Program Gospodarki Odpadami”. Zapisy celu operacyjnego niniejszego obszaru w zakresie ekologii są spójne z tymi dokumentami.

W związku z położeniem na terenie Gminy rzek Iny, Reczanki i Stobnicy, a także faktem, iż ponad 20% powierzchni gminy pokrywają zbiorniki wodne tereny te wymagają regulacji strumieni, cieków wodnych oraz melioracji rowów.

Zestawienie celów operacyjnych, działań oraz zadań kluczowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 54. Priorytet nr III – Ochrona środowiska.

CEL OPERACYJNY III.1	Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej oraz gospodarki odpadami
Działanie III.1.1	<u>Budowa sieci kanalizacyjnej oraz przebudowa istniejących odcinków</u> 1. Budowa lub przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej Sokoliniec – Sisko – Recz, 2. Budowa lub przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie m. Recz ul. Promenada, Szumin, Trzebiń ,ul. Leśna, Czarnieckiego, os. Dolinka, 3. Modernizacja oczyszczalni komunalnej w Reczu, 4. Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z lokalnymi oczyszczalniami w Pomieniu i Suliborzu, 5. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Rybaki, Suliborek, Słutowo, Wielgoszcz ,Recz 6. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Jarostowo, Pamięcin, Żeliszewo, Rajsko, Recz.
Działanie III.1.2	<u>Rozbudowa ujęć wody oraz przebudowa istniejącej sieci wodociągowej</u> 1. Budowa i przebudowa stacji uzdatniania wody w Reczu, 2. Budowa i przebudowa sieci wodociągowych Recz, Wielgoszcz, Słutowo, Grabowiec, Nętkowo
Działanie III.1.3	<u>Gospodarka odpadami</u> 1.Realizacja Gminnego Planu Gospodarki Odpadami, 2. Realizacja Gminnego Programu Ochrony Środowiska, 3.Kontynuacja rekultywacji i likwidacji składowiska odpadów komunalnych k/m Pomień, 4.Likwidacja mogielnika z przeterminowanymi środkami ochrony roślin k/m Pomień, 5. Dalsza edukacja społeczeństwa oraz stworzenie odpowiednich warunków w zakresie selektywnej zbiórki odpadów.
CEL OPERACYJNY III.2	Melioracja.
Działanie III.2.1	<u>Regulacja strumieni, cieków wodnych, melioracja rowów</u> 1. Utrwalenie skarp cieków melioracyjnych, coroczne ich udrażnianie, 2. Remonty i modernizacja cieków wodnych i przepustów na Reczance i ciekach podstawowych, 3. Zabezpieczenie brzegów, skarp rzeki Ina, Reczanka i Stobnica.

Priorytet Nr IV – Ochrona dziedzictwa kulturowego

Celem strategicznym w ramach czwartego obszaru jest zachowanie walorów historycznych i kulturowych gminy.

W historii osadnictwa gminy Recz nawarstwiły się różne ślady z minionych epok pozostawiając po sobie stanowiska archeologiczne, czy też zabytki architektoniczne: budownictwo sakralne, ludowe, rezydencjonalne, przemysłowe mających różną tradycję. Najwartościowsza część zasobów kultury znajduje się pod ochroną prawną i obejmuje stanowiska archeologiczne, pojedyncze obiekty, zespoły obiektów, założenia urbanistyczne i cmentarno-parkowe.

Na terenie miasta i gminy Recz istnieje wiele cennych zabytków architektonicznych. Obowiązek ich właściwego utrzymania spoczywa na właścicielach i użytkownikach, natomiast organy państwowe i samorządowe zobowiązane są do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych ochrony.

Ochronie podlegają wszystkie obszary i obiekty wraz ze strefami ochronnymi znajdujące się w rejestrze zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. Dla pozostałych dóbr kultury, nie wpisanych do rejestru zabytków, zasady ochrony określa Rada Gminy w prawie miejscowym.

Wiele zabytków jest w stanie nie zadawalającym i wymaga niezbędnych prac konserwatorskich. W tym celu niezbędne jest opracowanie i realizacja planu rewitalizacji miasta i centrów miejscowości wiejskich.

Rynek miasta także posiada zabytki architektoniczne i powinien stanowić swego rodzaju wizytówkę miasta, a także być jedną z podstaw budowania wizerunku Gminy. Obecnie z powodu dużych braków w zakresie parkingów, chodników, małej architektury i zieleni centrum miasta nie spełnia oczekiwań mieszkańców.

Obraz zadbanego miasta o spójnej koncepcji przestrzennej z wyraźnie zaakcentowanym historycznym układem urbanistycznym (w tym odpowiednio wyeksponowanymi obiektami zabytkowymi), a także estetycznie zagospodarowanych centrów miejscowości sołeckich stanie się najlepszą reklamą Gminy Recz.

Kolejnym problemem jest fakt, iż istniejący Cmentarz komunalny w Reczu jest wypełniony w około 80 %. W związku z tym konieczne jest przygotowanie terenu i realizacja nowego obiektu. Władze gminy planują podjęcie działań zmierzających do budowy nowego cmentarza, aby nie dopuścić do sytuacji przepelnienia istniejącego obiektu.

Zestawienie celów operacyjnych, działań oraz zadań kluczowych przedstawia tabela nr 55.

Tabela 55. Priorytet nr IV – Ochrona dziedzictwa kulturowego.

CEL OPERACYJNY IV.1		Rewitalizacja miasta Recza i centrów miejscowości wiejskich
	Działanie IV.1.1	<u>Opracowanie i realizacja Programu Rewitalizacji Miasta i miejscowości wiejskich.</u> 1. Opracowanie i uchwalenie Programów Odnowy Wsi. 2. Realizacja inwestycji priorytetowych wskazanych w Programach Odnowy Wsi. 3. Realizacja inwestycji priorytetowych wskazanych w Lokalnym Planie Rewitalizacji miasta Recza.
	Działanie IV.1.2	<u>Rozbudowa cmentarza komunalnego w Reczu</u> 1. Działania przygotowawcze do rozbudowy cmentarza. 2. Rozbudowa cmentarza i utworzenie lapidarium.
	Działanie IV.1.3.	<u>Zagospodarowanie obiektu po byłej szkole podstawowej w Pomieniu na cele publiczne.</u>

Priorytet Nr V – Promocja Gminy Recz

Cel strategiczny w ramach ostatniego obszaru dotyczy wykreowania Gminy Recz poprzez pełne wykorzystanie walorów historycznych, krajobrazowych, kulturowych i przyrodniczych.

Wyróżnienie się gminy zwiększa jej atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną. Jednym z podstawowych celów promocji jest nie tylko zakomunikowanie swojego istnienia, lecz także wskazanie największych atrakcji (zabytków, przyrody, kultury, itd.), które skuszą odbiorcy-turysty, do skorzystania z oferty gminy.

Recz od wieków kojarzony jest z ciekawą historią a ściślej określając z okresem średniowiecza, promocję można zbudować w oparciu o elementy charakterystyczne dla gminy.

Od kilku lat gmina Recz organizuje imprezy o charakterze promocyjno - rekreacyjnym dla mieszkańców gminy oraz turystów. Z roku na rok liczba tych imprez wrasta podobnie jak liczba uczestników. Imprezy tego typu wpływają na lepsze poznanie się, a także na aktywizację i współpracę społeczności lokalnej. Praktyka wskazuje, że jest to jedno ze skuteczniejszych narzędzi promocji gminy i ściągnięcia turystów do gminy. Te działania będą kontynuowane ze szczególnym naciskiem na stworzenie w miarę stałego rocznego kalendarza imprez oraz ich promocję.

Na obszarze Gminy Recz ze względu na długą i bogatą historię miasta i gminy występuje cały szereg obiektów zabytkowych. Niestety większość z nich wymaga gruntownego remontu by było możliwe udostępnienie obiektu na potrzeby turystyczne i społeczne. Obiekty zabytkowe w Gminie Recz nie są wykorzystywane w ogóle lub wykorzystuje się je w bardzo ograniczonym stopniu.

Baszty i Kościół Gotycki to najistotniejsze zabytki, które powinny stanowić wizytówkę gminy i być obiektami po pierwsze dostępnymi dla turystów, a po drugie zaadaptowanymi jako np. miejsca warsztatowo – szkoleniowe, sale wystawowe, punkty informacji turystycznej, izby muzealne oraz jako obiekty widokowe.

Opracowanie i realizacja kompleksowej formuły oznaczenia atrakcji zarówno historycznych jak i przyrodniczych na terenie gminy wpłynie na zwiększenie dostępności tych obiektów i miejsc oraz zwiększenie liczby osób je odwiedzających.

Gmina Recz posiada duży potencjał w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji, w chwili obecnej potencjał ten jest niewykorzystywany i turystyka ma jedynie marginalne znaczenie. Ze względu na korzystną lokalizację w stosunku do dużych aglomeracji t.j. Szczecin, ma szansę stać się ośrodkiem tzw. turystyki weekendowej oraz turystyki ukierunkowanej – wędkarstwo, ekologia, spotkanie z naturą lub historią.

Obecnie turysta odwiedzający Gminę Recz ma mało ofert zwiedzania Gminy i korzystania z atrakcji przyrodniczych. Najczęściej turysta na terenie gminy ogląda tylko Kościół w centrum Recza i wyjeżdża nie zostawiając pieniędzy. Jednym z powodów takiej sytuacji są dotkliwe braki w bazie turystyczno - rekreacyjnej. Gmina podjęła już pierwsze kroki w zakresie wytyczania szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych i opracowywania map gminy, jednakże konieczna jest intensyfikacja tych działań.

Istotne znaczenie ma koncepcja tworzenia ścieżek ekologicznych, turystycznych i edukacyjnych na terenie „Doliny Rzeki Iny” i w rezerwacie „Grądowe Zbocze”, do czego świetnie nadaje się teren gminy. Ścieżki te mogą być wykorzystywane przez uczniów lokalnych szkół w ramach zajęć szkolnych jako doskonała lekcja pogładowa na temat własnej okolicy. Natomiast ich promocja powinna odbywać się zwłaszcza wśród szkół z okolicznych gmin.

Na terenie gminy znajdują się obiekty, w oparciu, o które możliwy jest rozwój bazy noclegowej. Tereny nad jeziorami Cedynia, Rajsko, Wapnickie stwarzają dogodne warunki do zorganizowania pól biwakowych.

Rozwój obu funkcji turystycznych opartych na walorach przyrodniczych to konieczność powstania zaplecza noclegowego. Najłatwiej takie zaplecze stworzyć w oparciu

o gospodarstwa rolne. Gospodarstwa te, dzięki rozwojowi agroturystyka będą mogły uzyskiwać dodatkowe dochody jak i rozwijać swoją działalność o inne formy czynnego spędzania czasu.

Ze względu na spore bogactwo fauny i flory na terenie gminy, rozpropagowana powinna być również ekoturystyka, która z każdym rokiem znajduje coraz więcej amatorów. Możliwości w zakresie uprawiania takiej turystyki stwarza np. na terenie gminy rzadkich i chronionych gatunków ptaków. Ekoturystyka w Polsce jest dopiero w fazie rozwoju, natomiast może to być już teraz szeroki rynek usług dla młodzieży szkolnej z terenu powiatu choszczeńskiego, ale także z dalszych okolic. W przypadku opracowania ciekawych dla regionu ścieżek ekologicznych, zielonych szkół, itp. i ich odpowiedniej promocji będą one na pewno przyciągać dzieci i młodzież na teren gminy.

Działania promocyjne będą realizowane przy zastosowaniu odpowiednich technik i środków promocji i reklamy poprzez wydawanie aktualnych materiałów promocyjnych, organizowanie i uczestnictwo w targach i imprezach promocyjnych.

Poprzez wsparcie działań promocyjnych będzie także utrzymywana i rozwijana współpraca międzynarodowa z innymi gminami.

Gmina Recz przystąpiła do opracowania Marki Recza, która będzie opierać się głównie na promocji Gminy Recz, poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych. Rozwój i wdrażanie Marki jest procesem długofalowym i celem jej będzie na budowaniu pozytywnego wizerunku Gminy poprzez organizowanie wszelkich imprez kulturalnych, spotkań, warsztatów bądź konferencji. Marka Recza będzie uaktywniana przez wydawanie wszelkich form informacyjno-promocyjnych.

Zestawienie celów operacyjnych, działań oraz zadań kluczowych przedstawia tabela nr 56.

Tabela 56. Priorytet nr V – Promocja Gminy Recz

CEL OPERACYJNY V.1	Wdrażanie promocji gminy Recz
Działanie V.1.1	<u>Realizacja działań promocyjnych</u> 1.Promocja atrakcji turystycznych, inwestycyjnych i historycznych Gminy. 2. Wydawanie aktualnych materiałów dot. Gminy (foldery, ulotki, mapy, książki, informatory, itp.). 3. Rozwijanie i promocja współpracy międzygminnej i zagranicznej. 4. Organizowanie, uczestnictwo w targach i imprezach promocyjnych. 5. Opracowanie i rozszerzenie kalendarza imprez i ofert kulturalnych dla większej promocji gminy.
CEL OPERACYJNY V.2	Obiekty historyczne, krajobrazowe i przyrodnicze

Działanie V.2.1	<u>Wykorzystanie walorów historycznych Gminy do tworzenia oferty promocyjnej</u> 1. Wykorzystanie zabytków do tworzenia oferty turystycznej. 2. Młyn w Rybakach – obiekt obsługi ruchu turystycznego. 3. Udostępnienie obiektów sakralnych z terenów wiejskich do tworzenia ofert turystycznych. 4. Oznakowanie obiektów historycznych oraz ulic pod kątem wykorzystania turystycznego.
Działanie V.2.2	<u>Wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych do tworzenia oferty promocyjnej</u> 1. Wykorzystanie walorów przyrodniczych „Doliny Rzeki Iny” do tworzenia szlaków turystycznych i edukacyjnych. 2. Wykonanie ścieżki edukacyjnej w rezerwacie „Grądowe Zbocze”. 3. Oznakowanie atrakcji przyrodniczych pod kątem wykorzystania turystycznego.
CEL OPERACYJNY V.3	Baza turystyczno – rekreacyjna.
Działanie V.3.1	<u>Przystosowanie infrastrukturalne terenów przy jeziorach Cedynia, Rajsko i Wapnickie do obsługi ruchu turystycznego.</u> 1. Wspieranie działań związanych z rozwojem zaplecza do obsługi ruchu turystycznego. 2. Oznakowanie i budowa ścieżek rowerowych, szlaków edukacyjnych, ekologicznych, pieszych.
Działanie V.3.2	<u>Wspieranie agroturystyki, ekoturystyki</u> 1. Wspieranie tworzenia nowych gospodarstw agroturystycznych w oparciu o istniejące gospodarstwa rolne. 2. Szkolenia rolników mających zamiar prowadzić gospodarstwa agroturystyczne. 3. Wspieranie inicjatyw związanych z rozwojem ekoturystyki.
CEL OPERACYJNY V.4	Promocja Marki Recza
Działanie V.4.1	<u>Realizacja działań promocyjnych zgodnie z opracowanym programem wdrażania koncepcji Marki Recza.</u> 1. Spopularyzowanie informacji o wdrożeniu Marki 2. Dopracowanie istniejącej oferty związanej z Marką 3. Opracowanie i realizacja programów edukacyjnych związanych z popularyzowaniem idei Marki 4. Wspieranie inicjatyw na rzecz budowania Marki Recza.

2.8. Realizacja strategii

Podmiotem programowania strategicznego na poziomie lokalnym jest społeczność gminna, a sama strategia rozwoju gminy to rodzaj umowy społeczno-instytucjonalnej, zatem w jej realizację będą zaangażowane prawie wszystkie instytucje, urzędy administracji samorządowej wszystkich szczebli, duże, średnie i małe podmioty gospodarcze, instytucje kultury, zdrowia i opieki społecznej, a także poszczególni obywatele.

Przyjęta misja wskazuje cele, których osiągnięcie zapewni szybszy rozwój regionu i wzrost jego konkurencyjności w otoczeniu. Ukierunkowanie strategii na wspieranie aktywności własnej mieszkańców, ich przedsiębiorczości i mobilności na rynku pracy, wzrost innowacyjności i kompetencji w sferze gospodarczej i społecznej oraz wyrównywanie dysproporcji rozwojowych ma na celu stwarzanie warunków do rozwoju.

Brak aktywności własnej, inicjatyw lokalnych oraz umiejętności współpracy na wszystkich szczeblach i we wszystkich obszarach podejmowanych działań uniemożliwia osiągnięcie założonych celów. Samorząd gminy oczekuje, że wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej mechanizmy wsparcia oraz swoboda przepływu dóbr, usług, siły roboczej i kapitału przy racjonalnym wykorzystaniu ednogenicznych potencjałów regionu oraz aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców staną się źródłem stabilnego i trwałego wzrostu gospodarczego, a w efekcie poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców regionu.

Zasady wdrażania

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialne są władze gminy Recz. W przypadku realizacji poszczególnych zadań wynikających ze Strategii odpowiedzialność spoczywa na poszczególnych pracownikach / kierownikach w Urzędzie Miejskim (ewentualnie w jednostkach Gminy) lub osobach zaangażowanych przez władze gminy do realizacji tych zadań.

Strategia Rozwoju Gminy Recz obejmuje okres od 2008 o 2020 r. Dla potrzeb związanych z realizacją zadań strategii, a także ich monitoringiem czas ten podzielono na 2 okresy:

- okres I lata 2008 - 2013

- okres II lata 2014- 2020

W okresach tych zakłada się, iż zadania będą realizowane w oparciu o przyjęte uchwałami programy operacyjne definiujące przedsięwzięcia, które będą podjęte przez gminę.

Jednocześnie przewiduje się realizację zadań wpisujących się w cele oraz działania strategii poza tymi programami.

Forma realizacji zadań strategii w pierwszym okresie będzie uzależniona od systemu wdrażania środków pomocowych Unii Europejskiej w nowym okresie programowania funduszy strukturalnych 2007 – 2013. Realizacja zadań strategicznych zostanie przygotowana w sposób umożliwiający pozyskanie jak największych środków zewnętrznych.

W latach 2019-2020 zostanie opracowana nowa Strategia Rozwoju. Aby było to możliwe, konieczne będzie dokonanie całościowej oceny dokumentu oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych.

Zasady finansowania

Podstawowym źródłem finansowania części zadań wyznaczonych w Strategii są środki budżetu gminy Recz. Jednakże, aby możliwa była pełna realizacja założeń strategii niezbędne jest pozyskanie zewnętrznych (pozbudżetowych) środków finansowych.

Montaż finansowy przewiduje zatem następujące źródła:

- z budżetu gminy
- z budżetu państwa,
- z funduszy celowych,
- z programów pomocowych Unii Europejskiej, Banku Światowego, innych
- zagranicznych instytucji finansowych,
- ze środków poszczególnych agencji krajowych
- wkładu prywatnego,
- innych źródeł.

Jednym z priorytetowych celów władz gminy będzie pozyskiwanie środków z programów pomocowych. Środki te w pierwszej kolejności skierowane zostaną na realizację zadań wskazanych w strategii jako kluczowe uzupełniając wkład własny gminy.

Przewiduje się zabezpieczanie w ramach budżetu gminy w kolejnych latach kwot przeznaczonych na przygotowanie dokumentacji dla projektów wpisujących się w cele strategii i przygotowywanych do realizacji.

Ze względu na różnorodną specyfikę obszarów strategicznych oraz wyznaczonych w ich ramach celów operacyjnych niemożliwe jest wiarygodne oszacowanie procentowego udziału poszczególnych wydatków. Szczegółowe dane finansowe ujmowane będą w programach operacyjnych dla kolejnych okresów wdrażania Strategii (WPI dla okresu

2007- 2013). Będą one prezentowane w odniesieniu do poszczególnych projektów w podziale na źródła finansowania oraz okresy wydatkowania.

W nowej perspektywie czasowej nie nastąpią zasadnicze zmiany w tak skonstruowanym systemie finansowania rozwoju regionalnego. Zmieni się jednak ich struktura oraz udział poszczególnych źródeł w budżecie realizacji strategii. Najistotniejsze zmiany w tym zakresie są następujące:

- a) zgodnie z NPR na lata 2007–2013, podstawą finansowania rozwoju regionalnego będzie zdecentralizowany system finansów publicznych dopuszczający wieloletnie planowanie finansowe (trzy lata), co jest zgodne z warunkami członkostwa Polski w UE; oznacza to istotną zmianę roli kontraktu wojewódzkiego w finansowaniu rozwoju regionalnego
- b) zgodnie z NPR, podstawą finansowania rozwoju regionalnego będzie wsparcie ze środków zewnętrznych, przede wszystkim z funduszy UE, na zasadach ustalonych dla kolejnego okresu budżetowego, przy czym województwa będą opracowywać samodzielne programy operacyjne rozwoju regionalnego;
- c) zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącym ogólnych zasad działania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz rozporządzeniem dotyczącym Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, wymienione fundusze będą podstawą europejskiej polityki spójności w latach 2007-2013.

Zlikwidowane zostaną również Inicjatywy Wspólnoty (INTERREG III, EQUAL) Jednocześnie wzrośnie ranga współpracy transgranicznej, międzyregionalnej i międzynarodowej finansowana obecnie w ramach Inicjatywy INTERREG. Będzie ona stanowić cel 3 polityki spójności UE, ukierunkowany na współpracę transgraniczną i terytorialną. W ramach programów operacyjnych powstanie Program Europejskiej Współpracy Terytorialnej, a w ramach jego trzy dwustronne programy operacyjne na granicy polsko-niemieckiej (z udziałem Meklemburgii, Brandenburgii i Saksonii), z których to będzie mogła korzystać gmina Recz.

Uzupełnieniem środków strukturalnych UE na realizację NPR 2007-2013 będą instrumenty krajowe (zarówno już funkcjonujące, jak i projektowane), które z jednej strony będą wkładem krajowym w realizację programów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych i funduszu spójności, a z drugiej sfinansują te priorytety NPR, które pozostaną poza interwencją polityki spójności UE.

Na decyzje dotyczące sposobów wdrażania strategii największy wpływ będzie miało zapowiadane przekształcenie jednego Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego w regionalne programy operacyjne. Oznacza to, że w latach 2007–2013 samorząd województwa będzie odpowiedzialny za przygotowanie programu operacyjnego rozwoju regionalnego, a także wdrażanie tego programu i absorpcję środków strukturalnych na jego finansowanie.

Przyjęty jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego, w którego w skład wchodzi osiem priorytetów: Gospodarka – Innowacje – Technologie, Rozwój infrastruktury transportowej i energetycznej, Rozwój społeczeństwa informacyjnego, Infrastruktura ochrony środowiska, Turystyka, Kultura i rewitalizacja, Rozwój funkcji metropolitalnych, Rozwój infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia oraz Pomoc techniczna.

Innym Programem z którego będzie mogła korzystać gmina jest PO Kapitał Ludzki, w ramach tego programu będą realizowane następujące priorytety realizowane na szczeblu regionalnym: Rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej, Regionalne kadry gospodarki Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach oraz Aktywizacja obszarów wiejskich.

Przedsiębiorcy natomiast będą mogli korzystać z PO Innowacyjna Gospodarka.

W regulacjach obowiązujących w latach 2000–2006 zawarto możliwość podwyższenia, w szczególnych przypadkach, poziomu współfinansowania przez Unię Europejską działań finansowanych z funduszy strukturalnych do 80%. W projekcie nowych regulacji prawnych wyeliminowano taką możliwość w odniesieniu do klasycznych obszarów celu 1, przyjmując za uniwersalny poziom współfinansowania unijnego 75% nakładów, natomiast w przypadku regionów ultraperyferyjnych dopuszczono możliwość zwiększenia dofinansowania do 85%. Przewidywane wsparcie finansowe dla Polski wynika z przyjętego w Trzecim Raporcie Kohezyjnym założenia, że średnioroczne transfery na rzecz państw beneficjentów nie powinny przekraczać ekwiwalentu 4% produktu krajowego brutto. Nadal będą rozwijane instrumenty wspomagające realizację programów współfinansowanych ze środków wspólnotowych:

- środki na prefinansowanie (Bank Gospodarstwa Krajowego, banki komercyjne – kredyty pomostowe częściowo refundowane ze środków budżetu UE),
- środki budżetowe, rezerwy celowe i fundusze celowe,
- poręczenia i gwarancje skarbu państwa,

- Fundusz Poręczeń Unijnych,
- Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych,
- fundusze poręczeniowe i pożyczkowe dla MŚP;
- Krajowy Fundusz Drogowy,
- Krajowy Fundusz Kapitałowy;
- finansowe wsparcie dla inwestycji wieloletnich o dużym znaczeniu dla gospodarki.

Jak z powyższego wynika, na realizację zadań pozwalających osiągnąć cele wskazane w strategii rozwoju województwa istnieje możliwość pozyskiwania środków finansowych z różnych źródeł.

Mechanizm udzielania wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego

Projekty trafiają do Zespołu selekcji i wdrażania Projektów, a po ich naborze do jednostki finansującej. Cały proces nadzorowany jest przez Zespół Monitoringu. Podział zadań:

1. Etap I: Selekcja Projektów – realizuje zespół odpowiedzialny za organizacyjną stronę poszczególnych naborów projektów, weryfikację formalną projektów, organizację posiedzeń paneli ekspertów, obsługę posiedzeń Regionalnego Komitetu Sterującego.
2. Etap II: Wdrażanie Projektów – realizuje zespół dla potrzeb Regionalnego Programu Operacyjnego – odpowiedzialny za projekty po ich wyborze do dofinansowania, za ocenę formalno – prawną projektów, przygotowanie umów o dofinansowanie projektów oraz rozliczanie dotacji. Wiąże się to z wprowadzeniem indywidualnej odpowiedzialności pracownika za konkretne projekty przez niego prowadzone, począwszy od momentu oceny formalno – prawnej, poprzez podpisanie umowy o dofinansowanie, aż po ostateczne rozliczenie.
3. Etap III: Monitorowanie Realizacji Projektów – realizuje zespół odpowiedzialny za nadzór nad harmonogramami realizacyjnymi i ocenę postępu prac, odpowiedzialny za kontrolę prawidłowości wydatkowania środków w momencie całkowitego rozliczenia projektów (kontrolę bezpośrednio u beneficjentów pomocy pod kątem zachowania celów zrealizowanych projektów).

Zasady monitorowania

W ramach monitoringu sporządzane będą co dwa lata raporty dotyczące wdrażania Strategii Rozwoju Społeczno- Gospodarczego kończącego okres dwuletni roku budżetowego od 2008 do 2020.

Raporty będą stanowiły podsumowanie zadań zrealizowanych w ramach poszczególnych celów operacyjnych. Przewiduje się (w raportach) analizę rzeczową i finansową wykonanych zadań jako główne narzędzie monitoringu wdrażania strategii.

Raporty przygotowywane będą przez Burmistrza, a następnie przedstawiane Radzie Miejskiej. Jednocześnie raporty dostępne będą dla mieszkańców (strona internetowa gminy) oraz prezentowane na spotkaniach z mieszkańcami i liderami lokalnymi.

Właściwe funkcjonowanie procesu realizacji uwarunkowane jest koniecznością ciągłego badania efektów realizacji wszystkich działań strategii. Instrumentarium służącym do pomiaru rezultatów przedsięwzięć będzie zestaw wskaźników produktów.

W ramach priorytetów każdemu celowi operacyjnemu przyporządkowano odpowiednie wskaźniki. Wskaźniki dotyczą produktów powstałych w wyniku realizacji poszczególnych zadań kluczowych. Analiza wskaźnikowa opierająca się na podanych poniżej wartościach oprócz funkcji monitoringowej zostanie przede wszystkim wykorzystana do oceny okresowej oraz końcowej procesu wdrażania strategii.

Tabela 57. Wskaźniki monitoringu – realizacja celów strategii

Priorytet I Rozwój gospodarczy Gminy Recz		
Cel I.1.	Realizacja obszarów gospodarczych	- liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - wpływy do budżetu gminy z podatku PIT oraz CIT - liczba bezrobotnych - przygotowane tereny inwestycyjne [ha]
Cel I.2.	Siec dróg i infrastruktura około drogowa o odpowiedniej jakości dostosowana do potrzeb	- długość wybudowanych / wyremontowanych dróg [km] - długość wybudowanych chodników [m] - liczba nowych miejsc parkingowych [szt.] - powierzchnia zbudowanych / zmodernizowanych parkingów [m ²] - wielkość nakładów na bieżące utrzymanie dróg [tys. zł]
Cel I.3.	Rolnictwo	- długość poprawionych dróg dojazdowych do pól - liczba spotkań z rolnikami - liczba szkoleń, - wielkość areału gospodarstw rolnych - liczba wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych - liczba gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych - liczba grup producenckich
Cel I 4.	Gospodarka ciepła i energetyczna	- liczba kotłowni na biomasę, - liczba rolników uprawiających rośliny energetyczne, - liczba przedsiębiorstw produkujących surowce dla odnawialnych źródeł energii

Cel I 5.	Wsparcie inicjatyw mieszkańców oraz systemu doradczego i szkoleniowego	<ul style="list-style-type: none"> - przedsięwzięcia realizowane przez lokalne grupy działania, - liczba udzielonych usług doradczych, - wartość udzielonych dotacji dla lokalnych grup działania, - liczba opracowanych wniosków do programów pomocowych dla MSP
Cel I 6.	Rozwój działalności gospodarczej opartej na zasobach ludzkich	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, - rozwój lokalnego rzemiosła,
Priorytet II Społeczeństwo		
Cel II.1.	Zapewnienie oferty Edukacyjnej, Kulturalnej i Sportowej na wysokim poziomie	<ul style="list-style-type: none"> - poziom wyposażenia szkół, biblioteki w przyrządy i pomoce naukowe - liczba uczniów posiadających bezpośredni dostęp do zaplecza sportowego i socjalnego i kulturowego - koszty utrzymania placówek oświaty i wychowania - liczba „małych przedszkoli” - liczba świetlic środowiskowych, - liczba nowych programów edukacyjnych –zagranicznych - Gminne Centrum Informacji – liczba uczestników, - roczny kalendarz imprez sportowych - wyremontowane budynki użyteczności oświatowej - wyremontowany Dom Kultury - wybudowana sala widowiskowo-sportowa - wybudowane boiska i place zabaw
Cel II.2.	Budownictwo mieszkaniowe	<ul style="list-style-type: none"> - liczba mieszkań - powierzchnia mieszkań - uzbrojone tereny pod budownictwo mieszkaniowe - liczba nowych stref mieszkalnictwa jednorodzinnego
Cel II.3.	Bezpieczeństwo mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób uzależnionych od alkoholu - liczba osób korzystających z placówek służby zdrowia - wskaźnik przestępczości - liczba zrealizowanych zadań związanych z bezpieczeństwem - liczba nowego sprzętu dla OSP -liczba miejsc przystosowanych dla osób niepełnosprawnych
Cel II.4.	Nowocześnie zarządzana Gmina	<ul style="list-style-type: none"> - ilość konsultacji społecznych - liczba osób korzystających z publicznych punktów internetowych - liczba osób korzystających z Internetu na obszarach wiejskich - liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy Urzędu
Priorytet III Ochrona środowiska		
Cel III.1.	Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej oraz gospodarki odpadami	<ul style="list-style-type: none"> - wybudowana / zmodernizowana sieć kanalizacyjna [km] - wybudowana / zmodernizowana sieć kanalizacji sanitarnej [km] - liczba domostw (innych obiektów) podłączonych do sieci kanalizacyjnej/wodociągowej [szt.] - zbudowane / zmodernizowane ujęcia wody [szt.] - ilość ścieków oczyszczonych [m3] - wykorzystanie możliwości przerobu ścieków przez oczyszczalnię [%] - liczba mieszkańców (innych podmiotów) objętych programem selektywnej zbiórki odpadów [szt.] - liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk śmieci [szt.]
Cel III.2.	Melioracja	<ul style="list-style-type: none"> - zmodernizowane / uregulowane ciek wodne [m] - zabezpieczone brzegi , skarpy rzek [m] - utrwalone i udrożnione ciek melioracyjne [m]

IV Ochrona Dziedzictwa kulturowego		
Cel IV.1.	Rewitalizacja miasta Recza i centrów miejscowości wiejskich	- LPR miasta Recz - Programy Odnowy Wsi
Priorytet V Promocja gminy Recz		
Cel V.1.	<u>Wdrażanie promocji gminy Recz</u>	- wydane foldery, broszury, ulotki itp. [szt] - udział w targach turystycznych, agroturystycznych, itp. - liczba reklam w Internecie, czasopismach branżowych, itp. - nawiązana współpraca z gminami partnerskimi z zagranicy - zorganizowane imprezy cyklicznie promującej gminę
Cel V.2.	Obiekty historyczne, kulturowe i krajobrazowe	- liczba zaadaptowanych i wykorzystanych obiektów historycznych, przyrodniczych i krajobrazowych, - remonty przeprowadzone w obiektach historycznych, - liczba tablic informacyjnych promujących obiekty historyczne i przyrodnicze, - lokalny punkt obsługi ruchu turystycznego – liczba interesantów, - liczba udostępnionych obiektów sakralnych, - nowe gospodarstwa agroturystyczne, - liczba spotkań promujących agroturystykę
Cel V.3.	Baza turystyczno - rekreacyjna	- wybudowane, oznaczone ścieżki edukacyjne, rowerowe, ekologiczne [mb], - liczba spotkań z rolnikami dot. agroturystyki i ekoturystyki, - wydane mapy [szt.] - zagospodarowane tereny przy jeziorach,
Cel V.4.	Wdrażanie Marki Recza	- nowe punkty programowe imprez kulturalnych , - liczba nowych podmiotów biorących udział w imprezie, - opracowanie kalendarza imprez cyklicznych, - programy edukacyjne związane z popularyzowaniem idei Marki

W trakcie trwania każdego z okresów przewiduje się przeprowadzenie działań aktualizujących oraz po okresie I ewaluację podjętych działań w ramach strategii – jako narzędzie, które pozwoli określić konieczność i zakres zmian wprowadzanych do strategii w II okresie wdrażania. Ocena ta wskaże w szczególności, jakie nowe zadania kluczowe należy wprowadzić w okresach II, jakich zmian należy dokonać na poziomie działań oraz na poziomie celów.

W trakcie trwania II okresu tj. w roku 2020 zostanie przeprowadzona całościowa ocena strategii 2008 – 2020, która będzie stanowiła podstawę do prac nad strategią na kolejne lata.

Wyżej opisane oceny strategii przeprowadzone zostaną w formie warsztatów z udziałem liderów lokalnych. Społeczność gminy będzie informowana o ich wynikach oraz o modyfikacjach wprowadzonych do Strategii.

Płaszczyzny powiązań ze Strategią Rozwoju Woj. Zachodniopomorskiego

Zapisy Strategii rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Recz były opracowywane przy złożeniu ze strategią wyższego rzędu w sensie terytorialnym.

Strategia Rozwoju Gminy Recz jest w pełni zgodna ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 oraz ze Strategią Rozwoju Powiatu Choszczeńskiego na lata 2007-2015.

Realizacja zadań wynikających ze Strategii rozwoju Gminy Recz przyczyni się do realizacji celów wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego.

W poniższej tabeli dokonano zestawienia Strategii Gminy Recz ze Strategia Rozwoju Powiatu Województwa Zachodniopomorskiego.

Analizę dokonano na poziomie celów operacyjnych (Gmina Recz), które skonfrontowano z celami strategicznymi (Województwa Zachodniopomorskiego).

Tabelę zbudowano na zasadzie macierzy, zbieżność pomiędzy poszczególnymi celami została zaznaczona znakiem „X”.

Dzięki spójności Strategii z dokumentami wyższych szczebli samorządowych działania podejmowane przez gminę powinny spotkać się z poparciem władz regionalnych, które w pozytywny sposób wpłyną na realizację celów wyznaczonych w strategii.

- Cele Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego:

1. „Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania”

- 1.1. Wzrost innowacyjności gospodarki,
- 1.2. Rozwój i promocja produktów turystycznych regionu ,
- 1.3. Wspieranie współpracy i rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
- 1.4. Wspieranie wzrostu eksportu,
- 1.5. Rozwój gospodarki morskiej,
- 1.6. Restrukturyzacja i wspieranie prorynkowych form produkcji rolnej i rybołówstwa w tym aktywizacja obszarów wiejskich w kierunku ich wielofunkcyjnego rozwoju i wzrostu efektywności rolnictwa.

2. „Wzmacnianie mechanizmów rynkowych i otoczenia gospodarczego

- 2.1. Podnoszenie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego,
- 2.2. Popieranie rozwoju lokalnych produktów i usług,

- 2.3. Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu,
- 2.4. Wspieranie rozwoju instytucjonalnego, finansowego i usługowego otoczenia biznesu.

3. „Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu”

- 3.1. Wzmocnienie roli Szczecina – stolicy regionu oraz Koszalina – krajowego ośrodka równoważenia rozwoju,
- 3.2. Wspieranie rozwoju struktur funkcjonalno-przestrzennych,
- 3.3. Aktywizacja regionalnych ośrodków rozwoju liczących od 20 do 100 tys. mieszkańców,
- 3.4. Rewitalizacja i rozwój obszarów wiejskich z uwzględnieniem małych miast do 20 tys. mieszkańców,
- 3.5. Stworzenie efektywnego, dostępnego i zintegrowanego systemu transportowego,
- 3.6. Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego i rynku mieszkaniowego.

4. „Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami”

- 4.1. Usuwanie skutków i przeciwdziałanie degradacji środowiska,
- 4.2. Zachowanie, ochrona i odtwarzanie walorów i zasobów środowiska naturalnego,
- 4.3. Racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi regionu,
- 4.4. Wykorzystanie zasobów odnawialnych źródeł energii,
- 4.5. Rewitalizacja obszarów zurbanizowanych.

5. „Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności”

- 5.1. Rozwój infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich,
- 5.2. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych, innowacyjnych i proekologicznych,
- 5.3. Budowanie społeczeństwa uczącego się,
- 5.4. Wzmacnianie środowiskowej roli systemu edukacyjnego i europejskiej współpracy w edukacji,
- 5.5. Budowanie społeczeństwa informacyjnego,
- 5.6. Poprawa przestrzennej i zawodowej struktury rynku pracy, wzrost mobilności zawodowej ludności,
- 5.7. Podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości programów edukacyjnych,
- 5.8. Współpraca międzynarodowa, transgraniczna i regionalna.

6. „Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu

- 6.1. Wzmacnianie tożsamości społeczności lokalnych,
- 6.2. Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego,

- 6.3. Wzmacnianie więzi i warunków funkcjonowania rodziny,
- 6.4. Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego – zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ludności,
- 6.5. Opieka i wspieranie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym,
- 6.6. Rozwój sportu i rekreacji, promocja zdrowego stylu życia,
- 6.7. Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego,
- 6.8. Wspieranie działań aktywizujących rynek pracy,
- 6.9. Przeciwdziałanie procesom marginalizacji społecznej,
- 6.10. Stworzenie systemu realizacji zadań polityki socjalnej.

➤ Cele Strategii Rozwoju Powiatu Choszczeńskiego na lata 2007-2015.

1. Rozwój infrastruktury społecznej
2. Rozwój turystyki (rekreacji i sportu)
3. Aktywizacja lokalnego rynku pracy
4. Rozwój infrastruktury technicznej
5. Rozwój przedsiębiorczości w powiecie
6. Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich

Tabela 58. Tabela zgodności strategii Gminy Recz i woj. Zachodniopomorskiego

Cele operacyjne Strategii rozwoju społeczno –gospodarczego Gminy Recz		I.1.	I.2.	I.3.	I.4.	I.5.	I.6.	II.1.	II.2.	II.3.	II.4.	III.1.	III.2.	IV.1.	V.1.	V.2.	V.3.	V.4.
		Cele Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego																
1.1.	Wzrost innowacyjności gospodarki ...																	
1.2.	Rozwój i promocja produktów ...																	
1.3.	Wspieranie współpracy i rozwoju ...														X	X	X	X
1.4.	Wspieranie wzrostu eksportu	X					X											
1.5.	Rozwój gospodarki morskiej ...																	
1.6.	Restrukturyzacja i wspieranie ...			X			X											
2.1.	Podnoszenie bezpieczeństwa obrotu ...																	
2.2.	Popieranie rozwoju lokalnych ...			X			X											
2.3.	Podnoszenie atrakcyjności		X															
2.4.	Wspieranie rozwoju instytucjonalnego					X												
3.1.	Wzmocnienie roli Szczecina i ...																	
3.2.	Wspieranie rozwoju struktur																	
3.3.	Aktywizacja regionalnych ośrodków					X												
3.4.	Rewitalizacja i rozwój obszarów													X				

3.5	Stworzenie efektywnego, dostępnego i	X																	
3.6	Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego i						X												
4.1	Usuwanie skutków i przeciwdziałanie degradacji								X	X									
4.2	Zachowanie, ochrona i odtwarzanie walorów i zasobów																		
4.3	Racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi regionu		X																
4.4	Wykorzystanie zasobów odnawialnych źródeł energii			X															
4.5	Rewitalizacja obszarów zurbanizowanych													X					
5.1	Rozwój infrastruktury społecznej na obszarach								X										
5.2	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych,		X		X	X													
5.3	Budowanie społeczeństwa uczącego się						X												
5.4	Wzmacnianie środowiskowej roli systemu						X												
5.5	Budowanie społeczeństwa informacyjnego								X										
5.6	Poprawa przestrzennej i zawodowej struktury rynku																		
5.7	Podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i																		
5.8	Współpraca międzynarodowa, transgraniczna i																X		X
6.1	Wzmacnianie tożsamości społeczności lokalnych																X		
6.2	Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i ...																		
6.3	Wzmacnianie więzi i warunków funkcjonowania								X										
6.4	Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego.								X										
6.5	Opieka i wspieranie aktywności osób w wieku																		
6.6	Rozwój sportu i rekreacji, promocja zdrowego stylu							X											
6.7	Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony																		
6.8	Wspieranie działań aktywizujących rynek pracy						X												
6.9	Przeciwdziałanie procesom marginalizacji społecznej								X										
6.10	Stworzenie systemu realizacji zadań polityki socjalnej								X										

Promocja gminy

Dokument strategii jest doskonałym narzędziem służącym promocji gminy. Dzięki niemu inwestor może lepiej zrozumieć potrzeby gminy i zyskać niezbędną wiedzę o endogenicznych potencjałach gminy i oczekiwaniach jego mieszkańców. Ważna jest też wiedza o strategicznych inwestycjach infrastrukturalnych budujących konkurencyjność regionu i wspieranych w ramach strategii ośrodków wzrostu. Mając tę wiedzę, lepiej może dostosować inwestycje do sytuacji na lokalnym rynku pracy, i w ten sposób odnieść sukces. Promocja gminy poprzez strategię ma także znaczenie dla budowania ogólnego wizerunku regionu i przyciągania tu turystów z kraju i zagranicy.

Władze gminy dostrzegają także konieczność podniesienia świadomości lokalnej społeczności na temat zaangażowania samorządu w rozwój gminy, a przede wszystkim rezultatów, jakie te działania przynoszą (m.in. projekty zrealizowane przy wsparciu środków zewnętrznych).

Społeczność lokalna, partnerzy społeczno – gospodarczy oraz jednostki publiczne zostali włączeni w proces przygotowywania Strategii. Efektywna realizacja projektów wynikających ze Strategii zapewniająca osiągnięcie wyznaczonych celów wymaga podjęcia działań promocyjnych. Działania te z jednej strony skierowane będą do społeczności lokalnej (której akceptacja jest konieczna), z drugiej natomiast strony prowadzone będą na zewnątrz gminy, zwłaszcza w zakresie promocji gospodarczej (poszukiwanie inwestorów).

Jednocześnie w ramach czynności pośrednio związanych z promocją przedsięwzięć na rzecz rozwoju gminy, prowadzona będzie współpraca z rolnikami, podmiotami gospodarczymi, instytucjami oraz stowarzyszeniami z terenu gminy.

Ważną rolę w procesie wdrażania strategii Gminy Recz należy przypisać działaniom marketingowym i promocyjnym. Szczególne znaczenie mają:

- spotkania z mieszkańcami,
- informatory, foldery, przewodniki itp.,
- formy sąsiedzkiej współpracy z gminami ościennymi,
- szkolenie pracowników gminy w zakresie prowadzonych przez nich działań promocyjnych,
- prowadzenie kampanii promocyjnych gminy,
- zbudowanie wizerunku Gminy Recz jako przyjaznej rozwojowi turystyki oraz dającej możliwości skorzystania z wielu form aktywnego wypoczynku i relaksu.

Pełną realizację Strategii rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy Recz umożliwią stosowne działania marketingowe i promocyjne oraz odpowiednie nakłady inwestycyjne.

Wnioski

Pomimo faktu, iż gmina Recz nie posiada wcześniej dokumentu o kompleksowym charakterze wyznaczającego strategię gminy w perspektywie długookresowej, w gminie istniała świadomość potrzeby opracowania takiego dokumentu.

Prace nad przygotowaniem strategii pokazały, iż mieszkańcy są zainteresowani rozwojem gminy, w której mieszkają. Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Recz powstała w wyniku nie tylko zaangażowania władz samorządowych, a przede wszystkim w swojej warstwie koncepcyjnej osób reprezentujących mieszkańców Gminy. Dzięki temu dokument ten jest wyrazem zarówno potrzeb jak i dążeń oraz ambicji lokalnej społeczności. Sformułowana została misja gminy, wyznaczono cele i obszary strategiczne, jak również cele działań operacyjnych.

Proces wdrażania strategii zakłada oprócz wykorzystania potencjału gminy w zakresie walorów materialnych oraz jej otwartość na otoczenie przede wszystkim wykorzystanie potencjału ludzkiego, który stanowi podstawę do pojęcia jakichkolwiek działań rozwojowych. Rozwój gminy w ujęciu generalnym jest pochodną rozwoju w zakresie poszczególnych obszarów aktywności: Rozwój gospodarczy gminy, Społeczeństwo, Ochrona Środowiska, Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz Marka Gminy Recz. Trwały i harmonijny rozwój w zakresie każdego z poszczególnych obszarów jest warunkiem koniecznym do realizacji misji gminy.

Aby zrealizować ambitne cele wyznaczone w Strategii konieczne jest podjęcie działań o charakterze partnerskim pomiędzy władzami gminy, urzędem i społecznością lokalną oraz ich rzetelną realizacją i monitoring.

Kluczowe znaczenie w tym procesie będzie przypisanie promowaniu strategii i dystrybucji informacji na temat jej wdrażania jako czynnikom, które zapewniają zainteresowanie i aktywny udział mieszkańców w kreowaniu polityki rozwojowej gminy.

Załączniki:

1. Zarządzenie nr 7/2006 Burmistrz Recza z dnia 10 stycznia 2006.
2. Wzór ankiet.
3. Analiza przeprowadzonych ankiet.
4. Lista obecności z I spotkania.
5. Lista obecności z II spotkania.

Załącznik nr 1

ZARZĄDZENIE Nr 7/2006
BURMISTRZA RECZA
z dnia 10 stycznia 2006 roku

w sprawie powołania Zespołu ds. Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Recz.

Na podstawie art.30 ust.1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r, o samorządzie gminnym /Dz.U. z 2001 r.Nr 142,póz. 1591 z późn. zm./ zarządza się, co następuje:

§ 1. Powołuje się Zespół ds. Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Ręcz w następującym składzie:

- 1) Pani Katarzyna Piekarska-Koordinatorka Zespołu
- 2) Pan Andrzej Hejza- członek
- 3) Pan Jan Witek - członek
- 4) Pan Zygmunt Krzysztof Lipka - członek
- 5) Pani Dorota Miśkiewicz - członek
- 6) Pan Adam Grejnia - członek
- 7) Pan Grzegorz Szubert -członek
- 8) Pani Jolanta Kiłoczko - członek

§ 2. Powołany Zespół ulegnie rozwiązaniu z chwilą podjęcia uchwały przez Radę Miejską uchwalającą opracowaną Strategię Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Recz.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Burmistrz Recza

Załącznik nr 2

ANKIETA

W związku z toczącymi się pracami nad budową Strategii Rozwoju Gminy Recz uprzejmie proszę o zapoznanie się z treścią ankiety i udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania. Umożliwi to poznanie Państwa opinii i oczekiwań, co do kierunku dalszego rozwoju naszej Gminy.

1. Czy jest Pan/Pani zadowolony z jakości obsługi interesantów Urzędu Miejskiego w Reczu?

zdecydowanie tak   raczej tak   raczej nie   zdecydowanie nie   nie wiem

Jeżeli zdecydowanie nie i raczej nie to dlaczego? .....

.....
.....

2. Jakie są Pana/Pani zdaniem najistotniejsze problemy Gminy Recz. Proszę wymienić i opisać maksymalnie 3 problemy.

1.....

2.....

3.....

3. Które z poniższych problemów uważa Pan/Pani za najistotniejsze dla mieszkańców Gminy Recz?

Proszę uszeregować problemy od najistotniejszego (1) do nieistotnego (9).

bezrobocie	
brak mieszkań	
mała przedsiębiorczość i zaradność	
alkoholizm, narkomania i inne patologie społeczne	
brak poczucia bezpieczeństwa	
trudna sytuacja rolników	
zły stan zdrowia	
złe warunki bytowe	
niski poziom nauczania	

inne – jakie? .....

4. Które z problemów związanych ze środowiskiem gminy uważa Pana/Pani za najistotniejsze?

Proszę uszeregować problemy od najistotniejszego (1) do nieistotnego (9).

zanieczyszczenie gleby
zanieczyszczenie wód powierzchniowych
zanieczyszczenie wody pitnej
zanieczyszczenie powietrza
dzikie wysypiska odpadów
brak segregacji i utylizacji odpadów
zanieczyszczenie spalinami

wycinka drzew
brak gospodarki zielenią miejską
brak wysypiska odpadów komunalnych

inne – jakie? .....

5. Jakie powinny być podejmowane według Pana/Pani działania aby zwalczały istniejące problemy gminy. Proszę o wymienienie i opisanie maksymalnie 3 działania.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

6. Proszę wymienić co uważa Pan/Pani za atut/mocną stronę gminy. Proszę wymienić i opisać maksymalnie 5 atutów gminy.

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

7. Jakie powinny być Pana/Pani zdaniem dalsze kierunki rozwoju gminy. Proszę wymienić i opisać maksymalnie 3 kierunki.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

8. Jakie Pana/Pani zdaniem powinny być dalsze kierunki rozwoju Gminy Recz? Proszę o uszeregowanie priorytetów rozwoju gminy od najistotniejszych (1) do najmniej istotnych (11).

rozwój i zwiększenie znaczenia gminy
wzrost liczby małych i średnich firm
rozwój budownictwa mieszkaniowego
rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego
rozwój turystyki
rozwój agroturystyki
rozwój kulturowy
ochrona środowiska na terenach wiejskich
rozwój rolnictwa
rozwój przemysłu
współpraca międzygminna
inne – jakie? .....

9. Jakich inwestycji infrastrukturalnych odczuwa Pan/ brak na terenie gminy. Proszę wymienić i opisać maksymalnie 3 inwestycje.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

10. Które z inwestycji infrastrukturalnych powinny być Pana/Pani zdaniem realizowane w pierwszej kolejności?

Punktacja od 0-6, gdzie 0-nieistotne, 1-małoistotne a 6-najistotniejsze inwestycje.

	0	1	2	3	4	5	6
remont stacji uzdatniania wody							
budowa hali sportowo-widowiskowej							
likwidacja składowiska odpadów komunalnych							
budowa przyłącza energetycznego							
modernizacja oczyszczalni ścieków							
modernizacja Rynku Miasta							
Budowa/przebudowa kanalizacji sanitarnej							
adaptacja świetlic wiejskich							
modernizacja dróg, chodników, oświetlenia							
adaptacja byłych biur PGR na mieszkania							
budowa mieszkań socjalnych							
rozbudowa cmentarza							
wymiana sieci azbestowo-wodociągowej							
termomodernizacja Przedszkola i obiektów Szkoły Podstawowej							
remont boiska sportowego z pełnym zapleczem socjalnym							
budowa plaży i kąpieliska							
budowa parkingów na terenie miasta							
budowa placów zabaw							
rewitalizacja podworskich parków wiejskich							
budowa basenu przeciwpożarowego							
remont remizy w Żeliszewie							
budowa budynku usługowo-mieszkalnego							
modernizacja baszty i czatowni							
budowa dróg rowerowych							
gazyfikacja wsi							

11. Proszę o podanie najważniejszych Pana/Pani zdaniem działań realizowanych w Gminie. Proszę je uszeregować według rang od najważniejszej (1) do nieważnej (10).

remont budynku Urzędu Miejskiego
budowa toalety miejskiej

Gminna Platforma Cyfrowa
przywrócenie zabytkowej nawierzchni ul. Murarskiej
modernizacja stacji uzdatniania wody w Pamięcinie
„Budowa kanalizacji grawitacyjno tłocznej Nętkowo- Grobowiec –Recz”
„Zagospodarowanie plaży jeziora Cedynia w Żeliszewie i Rajsko I w Rajsku wraz z remontem ścieżek rowerowych
modernizacja ul. Środkowej
współpraca zagraniczna
likwidacja komunalnego składowiska odpadów w Pomieniu.
modernizacja klatki schodowej w Szkole Podstawowej w Reczu
melioracje ogródków działkowych w Reczu
organizacja imprez masowych (Dni Recza, WOŚP, Dzień Stoczniewca, Dzień Sportu, Dzień Seniora itp.)

METRYCZKA

pleć:

kobieta

mężczyzna

wiek:

18-25

26-35

36-50

51-65

pow.66

wykształcenie:

podstawowe

gimnazjalne

zasadnicze

średnie

wyższe

rodzaj aktywności zawodowej:

emeryt/rencista

bezrobotny

osoba ucząca się

osoba pracująca na własny rachunek

osoba pracująca najemnie fizycznie

osoba pracująca najemnie umysłowo

miejsce zamieszkania:

miasto

wieś

Załącznik nr 3

Analiza przeprowadzonych ankiet

Ankieta została opracowana w celu zbadania opinii i oczekiwań mieszkańców gminy Recz, co do dalszych kierunków rozwoju oraz mocnych i słabych stron gminy. Uzyskane wyniki posłużyły do opracowania analizy SWOT (mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń rozwoju).

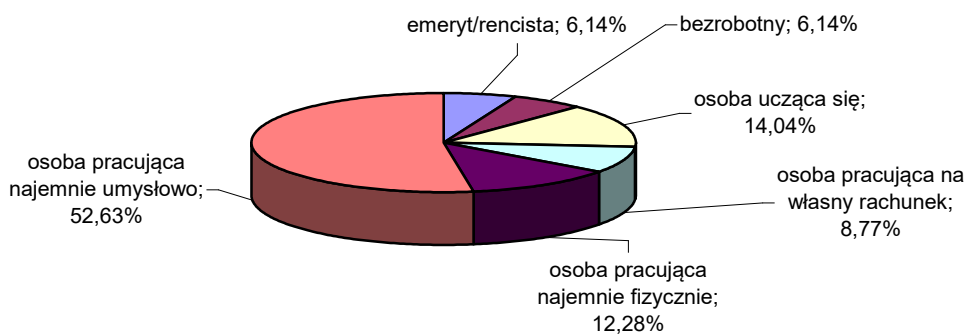
W sumie zadano 11 pytań, w tym 6 zamkniętych. Ankieta była przeprowadzona anonimowo, wzór ankiety został przedstawiony w załączniku nr 2.

Ankietowaniem objęto grupę 114 osób, z czego 70% stanowiły kobiety, a jedyne 30% mężczyźni.

Wśród respondentów, 35% tworzyły osoby w wieku 36-50 lat, następnie po 27% dla dwóch grup wiekowych 18-25 lat oraz 26-35 lat. Fakt ten może świadczyć o dużym zainteresowaniu przyszłością swojego miasta i swoją wśród ludzi młodych. Jedyne 11% badanych stanowiły osoby starsze. Tak mała grupa osób starszych wśród respondentów prawdopodobnie spowodowana nie jest brakiem zainteresowania przyszłością swoich dzieci i wnuków lecz lękiem przed wyrażaniem swojej opinii. Pomimo faktu, iż ankiety są anonimowe osoby te myślą że i tak inni mieszkańcy gminy będą wiedzieć jak oni odpowiadali w ankiecie. Myślenie takie jest jak najbardziej mylne, lecz niestety nie da się walczyć z tym stereotypem wśród osób starszych.

W gronie ankietowanych przeważały osoby wykształcone, stanowiły one prawie 90%, z czego 45% posiada wykształcenie średnie a drugie 45% wykształcenie wyższe.

Wśród aktywności zawodowej respondentów dominowały osoby pracujące najemnie umysłowo (53%). Co przedstawia poniższy wykres.

W sumie prawie 74% respondentów pracuje (umysłowo, fizycznie bądź na własny rachunek). Jedynie 5 respondentów było bezrobotnych.

Miejscem zamieszkania 87% badanych był Recz, pozostali zamieszkują tereny wiejskie.

Pierwsze pytanie jakie zostało zadane respondentom dotyczyło poziomu zadowolenia z jakości obsługi interesantów Urzędu Miejskiego w Reczu. Badanie wykazało iż 70% osób jest zadowolonych z jakości obsługi w Urzędzie Miejskim. Niestety jest niewielka grupa osób (29%), które są niezadowolone. Na najczęstsze powody przyczyn niezadowolenia respondenci wskazywali: niskie kompetencje pracowników (20,8%), długi okres rozpatrywania i rozwiązywania spraw (15,6%), długi czas oczekiwania (13%), niska zaradność radnych (11,7%), brak zaangażowania urzędników w rozwój miasta (10,4%), brak inwencji twórczej ze strony pracowników Urzędu (9,1%) oraz mała ich życzliwość (7,8%) i inne.

Kolejne pytanie dotyczyło wymienienia przez respondentów trzech najistotniejszych problemów Gminy Recz. Prawie 1/3 osób (29%) wskazało, że największym problemem jest bezrobocie (a co za tym idzie na brak wsparcia ze strony władz dla przedsiębiorców – na co wskazało 8,7% respondentów, brak ofert pracy i perspektyw dla młodzieży – 5,5%), następnie na brak mieszkań wskazało 12% badanych osób. Na kolejnych miejscach uplasował się problem niskiej estetyki miasta (8,7%), brak przedsiębiorczości władz (8,3%) oraz zły stan infrastruktury drogowej (7,8%).

Trzecie pytanie było pytaniem zamkniętym i polegało na uszeregowaniu od 1 – najistotniejszego problemu dla mieszkańców gminy po problem nieistotny - 9.

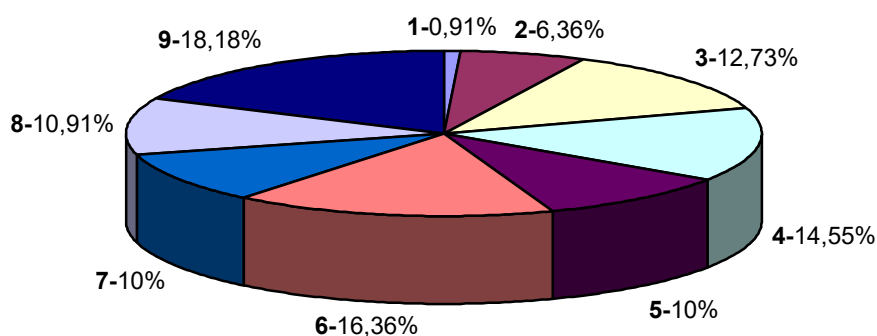
Najczęściej na pierwsze miejsce (1) wskazywano problem bezrobocia (90%). Wskaźnik bezrobocia w gminie wyniósł w lutym 2006 roku 24,7 %, obecnie w sierpniu 2006 zmalał do poziomu 17,6%, ale i tak jest najwyższy w powiecie choszczeńskim.

Na drugą pozycję najczęściej wskazywany był problem „baku mieszkań”, który uzyskał 46,5% oraz w poz. 3 – 21%.

Dwie pierwsze odpowiedzi z wcześniejszego pytania, które było pytaniem otwartym oraz pytania nr 3 (zamkniętego) pokrywają się. Świadczyć to może, iż według mieszkańców gminy Recz, są to dwa istotne problemy, które wymagają natychmiastowego zaangażowania i podjęcie odpowiednich kroków aby spaść bezrobocie i powstały nowe mieszkania.

Na trzeciej pozycji najczęściej umieszczano problem „małej przedsiębiorczości i zaradności”, dotyczy ono się nie tylko mieszkańców gminy ale i władz samorządowych. Na trzecią pozycję problem ten wskazało 34,5% respondentów, natomiast na pozycję nr 2 – 28%.

Punktacja kolejnego problemu jakim jest „alkoholizm, narkomania i inne patologie społeczne” przedstawione jest za pomocą poniższego wykresu, ze względu na duże rozproszenie odpowiedzi respondentów.

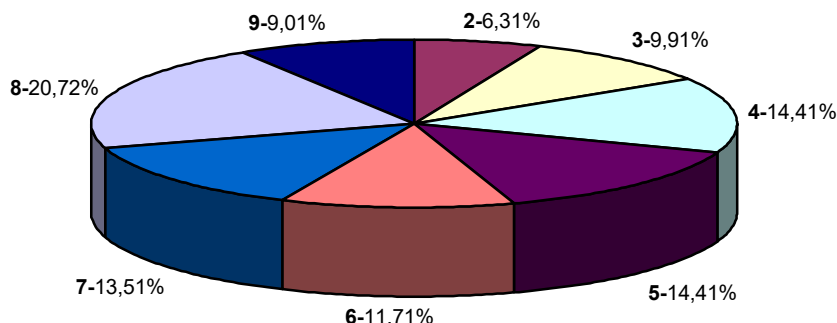
Według odpowiedzi respondentów, problem ten jest widoczny w gminie jednakże trudno ostatecznie zweryfikować jaką ma rangę, gdyż punktacja w poszczególnych pozycjach została rozproszona równomiernie (widoczne są jedynie kilku procentowe wahania od pozycji nr 3 do 9).

Kolejny problem dotyczy „braku poczucia bezpieczeństwa”. I w tym przypadku odpowiedzi osób badanych przedstawiały się podobnie jak we wcześniejszym problemie. Tutaj także nie

można ostatecznie określić rangi problemu. Poniższy wykres przedstawia procentowe wskazanie respondentów na poszczególne pozycje w skali oznaczającej od problemu najistotniejszego -1 do nieistotnego -9.

Następny problem dotyczący „trudnej sytuacji rolników”. U $\frac{1}{4}$ respondentów problem ten został uplasowany na pozycji nr 6, następnie dla $\frac{1}{5}$ na pozycji nr 7 oraz po $\frac{1}{6}$ wskazań na pozycje 4 lub 8.

Kolejny problem dotyczył „złego stanu zdrowia”. $\frac{1}{4}$ badanych osób uznała iż problem ten powinien znaleźć się na pozycji nr 8, a $\frac{1}{5}$ na pozycji nr 7.

„Złe warunki bytowe” są kolejnym problemem, któremu respondenci mieli przypisać rangę. Dla $\frac{1}{4}$ mieszkańców problem ten klasyfikuje się na pozycji nr 5, natomiast na pozycjach 4 i 6 wskazało po $\frac{1}{6}$ mieszkańców.

Ostatni problem w tym pytaniu dotyczył „niskiego poziomu nauczania”. W sumie dla 57 % respondentów problem ten jest nieistotny (pozycja 9 i 8).

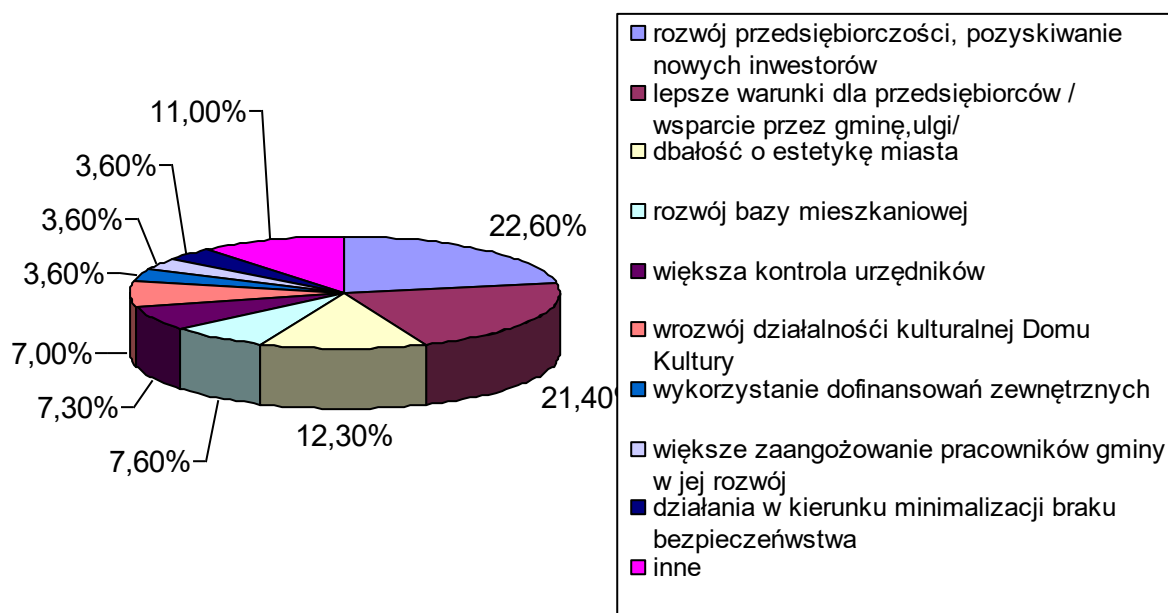
Podsumowując pierwsze z pytań zamkniętych zadanych respondentom dotyczącym uszeregowania problemów od najważniejszego do najmniej ważnego, na pierwszych pozycjach było bezrobocie, potem brak mieszkań oraz mała przedsiębiorczość i zaradność. Natomiast na ostatnich pozycjach najczęściej wskazywano niski poziom nauczania, brak poczucia bezpieczeństwa oraz alkoholizm, narkomania i inne patologie społeczne. Klasyfikacja tych problemów nie mówi nam o ich braku na terenie gminy Recz, lecz o tym iż dotyczą one małej grupy społecznej, dla której to one są najważniejsze (ok. 4-6% badanych osób wskazało w tych pytaniach na najwyższą z punktów, czyli 1).

Pytanie czwarte było także pytaniem zamkniętym i dotyczyło uszeregowania problemów związanych ze środowiskiem naturalnym gminy. Skala w tym pytaniu była taka sama jak w wcześniejszym, z tym że 10 oznaczało problem mało istotny lub nieistotny. Przedstawiono tutaj dziesięć problemów: zanieczyszczenie gleby, brak wysypiska odpadów komunalnych, brak gospodarki zielenią miejską, wycinka drzew, zanieczyszczenie spalinami, brak segregacji i utylizacji odpadów, dzikie wysypiska odpadów, zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie wody pitnej oraz zanieczyszczenie wód powierzchniowych.

Uszeregowanym problemom przez respondentów trudne jest jednoznaczne przypisanie konkretnych pozycji, gdyż oceny są rozproszone na wszystkie punkty. Jednakże podsumowując można ostatecznie określić iż dla około 1/2 respondentów na pierwszych pozycjach umieściła problem dotyczący dzikich wysypisk śmieci, na kolejnych brak segregacji i utylizacji odpadów (dla ok. 43%), następnie problem zanieczyszczenia wody pitnej. Na ostatnich miejscach (poz.8, 9, 10) najczęściej plasowane były następujące problemy dot. zanieczyszczenia wód powierzchniowych oraz wycinki drzew. Problemy te dla mieszkańców gminy są nieistotne ze względu na piękne środowisko przyrodnicze na terenie gminy, brak przedsiębiorstw zanieczyszczających środowisko oraz dużą ilość lasów, która stanowi 34,4 % terenów gminy.

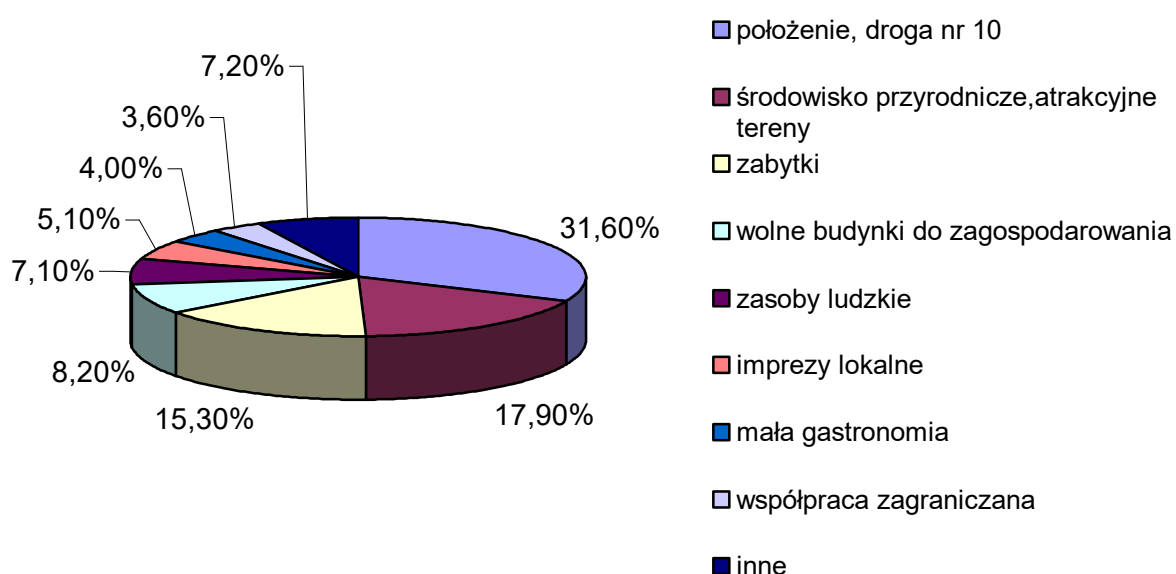
Kolejne pytanie było pytaniem otwartym i dotyczyło wskazania działań jakie powinny być podejmowane dla wyeliminowania istniejących problemów gminy Recz. Główne działania jakie zostały wskazane przez respondentów w kolejności największej liczby wskazań to rozwój przedsiębiorczości i pozyskiwanie nowych inwestorów (22,6%), kolejne odpowiedzi wraz z liczbą wskazań przedstawia poniższy wykres.

Pytanie szóste było także pytaniem otwartym. W nim respondenci zostali poproszeni o wymienienie atutów/mocnych stron gminy. Dla 1/3 respondentów mocną stroną gminy Recz jest położenie oraz droga nr 10, następnie środowisko przyrodnicze i atrakcyjne tereny oraz zabytki. Kolejne czynniki otrzymały od 8% do 3,60% i były to wolne budynki do zagospodarowania, zasoby ludzkie, organizowane imprezy lokalne, mała gastronomia przy drodze nr 10 oraz współpraca zagraniczna i inne.

Kolejne pytanie dotyczyło wskazania dalszych kierunków rozwoju gminy Recz, odpowiedzi respondentów przedstawione są za pomocą poniższego wykresu.

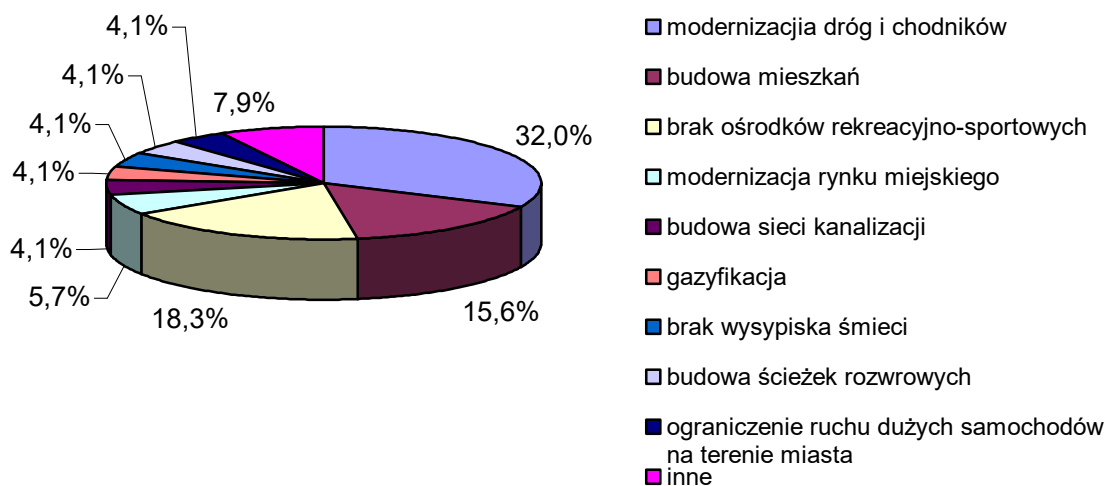

Aby potwierdzić proponowane kierunki rozwoju w następnym pytaniu zamkniętym poproszono respondentów o uszeregowanie dziesięciu propozycji kierunków rozwoju od priorytetu (1) po nieistotny kierunek rozwoju (10). 45% respondentów wskazało, iż priorytetem rozwoju powinien być wzrost liczby małych i średnich firm, zaraz po nim według 36% powinien znaleźć się rozwój budownictwa mieszkaniowego. Kolejne proponowane

kierunki rozwoju są trudne do pozycjonowania ze względu na brak możliwości ujednoczenia średnich wskazań. W pozostałych kierunkach rozwoju takich jak rozwój turystyki, agroturystyki, kulturowy, ochrona środowiska, rozwój rolnictwa i przemysłu oraz współpraca międzygminna średnio po ok. 15% respondentów wskazywało na pozycje od nr 5-10, czyli do nieistotnego kierunku rozwoju. Brak wyraźnych dalszych kierunków rozwoju jest spowodowany prawdopodobnie brakiem jakichkolwiek informacji na temat innych priorytetów rozwoju jakimi są rozwój przedsiębiorczości oraz budownictwo mieszkaniowe. I jest to spowodowane niską świadomością mieszkańców dot. rozwoju np. agroturystyki, ochroną środowiska oraz rozwoju współpracy zagranicznej. Także jest to efektem lęku przed przyszłymi zmianami i niechęcią do nich oraz pozostawieniem wszystkiego co mnie nie dotyczy innym.

Pytanie dziewiąte, było pytaniem otwartym oraz wstępem do kolejnego pytania. Tutaj respondenci zostali poproszeni o wskazanie inwestycji infrastrukturalnych, których odczuwają brak na terenie gminy, co przedstawia poniższy wykres.

Kolejne pytanie jest drugą częścią wcześniejszego pytania, jednakże tutaj respondenci mieli wymienione inwestycje infrastrukturalne, zostali poproszeni o wskazanie tych, które według ich zdania powinny być realizowane w pierwszej kolejności. Każdej inwestycji przypisywali oceny od 6- najistotniejszej do 0 – nieistotnej dla gminy.

Według respondentów najistotniejszymi zadaniami (na 6) są odpowiednio budowa hali sportowo-widowiskowej, likwidacja składowisk odpadów komunalnych, modernizacja dróg i chodników, adaptacja byłych biur PGR na mieszkania oraz budowa mieszkań socjalnych.

W następnej kolejności wskazano na inwestycje, które uzyskały największą liczbę wskazań w dwóch ocenach 6 i 5. Są nimi budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody, modernizacja rynku miejskiego, budowa świetlic wiejskich, wymiana sieci azbestowo-wodociągowej, termomodernizacja przedszkola i obiektów szkoły podstawowej, remonty obiektów sportowych z pełnym zapleczem socjalnym, zagospodarowanie baszt i czatowni w celach turystycznych, budowa ścieżek rowerowych oraz gazyfikacja gminy Recz.

Kolejno najwięcej osób wskazywało na oceny 6, 5 i 4 dotyczące następujących inwestycji: budowa placów zabaw, budowa budynku usługowo –mieszkalnego, budowa/ przebudowa kanalizacji sanitarnej oraz budowa parkingów na terenie miasta.

Dalej oceny 5,4 i 3 uzyskały bardzo zbliżone do siebie liczby wskazań po ok. od 20-30%, i są to budowa sieci energetycznych, modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa cmentarza oraz rewitalizacja podworskich parków wiejskich.

Po 17% respondentów określiło iż budowa plaży i kąpieliska oceniają na 6, 3 i 1.

Powyżej 20% mieszkańców uznało iż modernizacja remiz OSP na terenie gminy ocenia inwestycję na od 4 do 2, gdzie 6 oznacza najistotniejszą inwestycję.

Ostatnie pytanie jakie zostało zadane respondentom dotyczyło uszeregowania od 1 – najważniejszego do 13 - nieważnego zadania dotychczas realizowanego na terenie gminy. Najczęściej respondenci na pierwszej pozycji umieszczali budowę toalety miejskiej, potem rozwój informatyczny gminy, współpracę zagraniczną oraz modernizację klatki schodowej w Szkole Podstawowej w Reczu. Ocenę 3-4 uzyskało zadanie dot. organizacji wszelkich imprez masowych. Na ostatnie miejsce (13) najczęściej wskazywano, 32% respondentów na remont budynku urzędu miejskiego, następnie na ocenę 10-12 najczęściej wskazywano przywrócenie zabytkowej nawierzchni ul Murarskiej, na 5-6 modernizację stacji uzdatniania wody w Pamięcinie. Kolejne zadania realizowane w gminie trudno jest ostatecznie ocenić gdyż oceny respondentów są mocna rozproszone, a niekiedy prawie równomiernie rozłożone na ok. 6- 8 ocen.